

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Gymraeg yn ogystal â Saesneg.

This document is available in Welsh as well as English.

Heddlu Police

DYFED-POWYS

Prif Gwnstabl Dyfed-Powys

Datganiad o Gyfrifon 2018/19
(Un Endid)

Cynnwys

Adroddiad Naratif	3
Datganiad o Gyfrifoldebau	21
Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Brif Gwnstabl Dyfed-Powys	22
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	25
Mantolen	26
Cronfa Bensiwn yr Heddlu	27
Nodiadau i'r Cyfrifon	28
1. <i>Polisiau cyfrifyddu</i>	28
2. <i>Addasiadau Cyfnod Blaenorol</i>	31
3. <i>Safonau Cyfrifyddu sydd wedi cael eu cyhoeddi ond nad ydynt wedi'u mabwysiadu eto</i>	31
4. <i>Dyfarniadau hollbwysig wrth gymhwyso polisiau cyfrifyddu</i>	32
5. <i>Rhagdybiaethau a wnaed ynglŷn â ffynonellau o ansicrwydd ancangyfrif yn y dyfodol a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd amcangyfrif</i>	32
6. <i>Digwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd</i>	32
7. <i>Incwm a gwariant ariannu a buddsoddi</i>	32
8. <i>Offerynnau Ariannol</i>	33
9. <i>Dyledwyr Byrdymor</i>	34
10. <i>Credydwyr Byrdymor</i>	35
11. <i>Trefniadau Cydweithio</i>	35
12. <i>Cydnabyddiaeth swyddogion</i>	40
13. <i>Costau archwilio allanol</i>	42
14. <i>Partïon cysylltiedig</i>	43
15. <i>Prydlesau</i>	43
16. <i>Buddiannau terfynu</i>	44
17. <i>Cynlluniau pensiwn buddiannau diffiniedig</i>	44
18. <i>Rhwymedigaethau Digwyddiadol</i>	50
19. <i>Natur a graddau'r risgiau sy'n deillio o offerynnau ariannol</i>	51
Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar y Cyd 2018-19	52

Adroddiad Naratif

1.0 Cyflwyniad

- 1.1 Nod yr adroddiad naratif hwn yw rhoi gwybodaeth am y materion pwysicaf a nodwyd o fewn cyfrifon y Prif Gwnstabl ar gyfer y gwasanaethau a ddarparwyd gan Brif Gwnstabl Dyfed-Powys.
- 1.2 Creodd Deddf Diwygio'r Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2011 ddwy gorfforaeth undyn o fewn pob heddlu, sef Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd (y Comisiynydd) a'r Prif Gwnstabl. Mae gan bob unigolyn gylch gwaith statudol clir ac ar wahân. Caiff y Comisiynydd ei ethol gan y cyhoedd ac, felly, mae'n cynrychioli llais y cyhoedd ar faterion plismona. Etholwyd Mr Dafydd Llywelyn yn Gomisiynydd ym mis Mai 2016. Penodwyd Mr Mark Collins yn Brif Gwnstabl gan y Comisiynydd ym mis Rhagfyr 2016. Caiff Datganiad o Gyfrifon arall ei lunio sy'n nodi Cyfrifon Grŵp Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl.
- 1.3 Mae'r adroddiad hwn yn nodi'r prif amcan a strategaethau, a'r prif risgiau y mae Prif Gwnstabl Dyfed-Powys yn eu hwynebu. Mae'n rhoi sylwadau ynglŷn â sut mae adnoddau wedi cael eu defnyddio er mwyn cyflawni canlyniadau a ddymunir yn unol â'r amcanion a'r strategaethau hyn.
- 1.4 Mae'n ceisio rhoi dadansoddiad teg, cytbwys a dealladwy o berfformiad ariannol a gweithredol, y gellir ei ddefnyddio i roi cyd-destun i'r wybodaeth ariannol a geir yn y datganiadau ariannol er mwyn gwella dealltwriaeth y darllenwr.
- 1.5 Bydd yr adroddiad naratif yn canolbwyntio ar y meysydd canlynol:
  - Trosolwg o'r Sefydliad ac Amgylchedd Allanol
  - Llywodraethu a Pherfformiad Gweithredol
  - Model Sefydliadol
  - Perfformiad Ariannol
  - Risgiau, cyfleoedd a'r Rhagolwg Ariannol Tymor Canolig
  - Sail gwaith paratoi a chyflwyno

2.0 Trosolwg o'r Sefydliad ac Amgylchedd Allanol

- 2.1 *Gan rychwantu 4,188 o filltiroedd sgwâr, ardal Heddlu Dyfed-Powys yw'r mwyaf yng Nghymru a Lloegr. Gyda 13,842 o filltiroedd o ffyrdd, 2 borthladd mawr, 350 o filltiroedd o arfordir ac ardaloedd mawr o gefn gwlad, mae daearyddiaeth yr ardal yn creu galw sylweddol a heriau o ran adnoddau.*

- 2.2 Mae'r boblogaeth breswyl o 515,870 wedi'i gwasgaru dros ardaloedd gwledig helaeth, trefi gwyliau a marchnad yn ogystal ag ardaloedd mwy poblog. Mae twristiaeth yn creu galw tymhorol unigryw wrth i nifer fawr o dwristiaid ymweld â threfi allweddol sy'n effeithio ar lefelau troseddu ac ymddygiad gwrthgymdeithasol yn ogystal â marwolaethau ac anafiadau difrifol ar ein ffyrdd.
- 2.3 Mae 47.2% o breswylwyr Dyfed-Powys yn siarad Cymraeg o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 29.9%. Fel gwasanaeth, rydym yn ymrwymedig i sicrhau bod y gweithlu yn gynrychioliadol o'r cymunedau y mae'n eu gwasanaethu fel bod y cyhoedd, lle bo hynny'n bosibl, yn cael y cyfle i gyfathrebu â ni yn Gymraeg.
- 2.4 Mae nifer Swyddogion yr Heddlu wedi aros yn weddol sefydlog dros y 5 mlynedd diwethaf ond, yn 2018/19, bu lleihad bwriadol i 1120 o swyddogion (heb gynnwys swyddogion ar secondiad a swyddi eraill a ariennir yn allanol). Roedd y Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn cynnwys darpariaeth ar gyfer cynllun Diswyddiadau Cynnar Gwirfoddol i Swyddogion yr Heddlu a fyddai'n cyfrannu £1.2m o ostyngiadau mewn costau. Gwnaed gwaith craffu ac ymgynghori trylwyr mewn perthynas â'r polisi newydd hwn a oedd yn anelu at helpu'r Heddlu i redeg yn effeithlon, hwyluso gwaith cynllunio ar gyfer olyniaeth a sicrhau cymysgedd sgiliau effeithiol a da. Fodd bynnag, mae nifer y staff cymorth sydd gan yr heddlu wedi cynyddu i 675. Mae'r gweithlu hefyd yn cynnwys 148 o Swyddogion Cymorth Cymunedol yr Heddlu (PCSOs) a 98 o gwnstabiliaid gwirfoddol.
- 2.5 Mae'r hinsawdd ariannol yn heriol ac mae Dyfed-Powys wedi gweld gostyngiadau o 22% neu £14.16 miliwn mewn arian grant canolog rhwng Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant 2010 a 2018/19. Bu'n rhaid i'r Heddlu arbed £24.7 miliwn dros y cyfnod hwn ac mae ganddo gynllun effeithlonrwydd ac arbedion helaeth i'r dyfodol.
- 2.6 Mynegwyd llawer o sylwadau annibynnol dros y flwyddyn ddiwethaf mewn perthynas â chynaliadwyedd, cyllid a chadernid yr heddlu yn ogystal â'r baich cynyddol sydd arno, gan gynnwys cynnydd yng nghyfraniadau pensiwn y cyflogwr, sydd oll yn amlygu ac yn cadarnhau'r sefyllfa ddifrifol ac ansicr iawn sy'n wynebu Dyfed-Powys a gwasanaeth yr heddlu yn gyffredinol. Mae'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl wedi parhau i fynegi pryderon am hyn a'r effeithiau a'r risgiau sylweddol iawn sy'n bygwth cymunedau Dyfed-Powys ac mae rhagor o fanylion ar gael yn <http://www.dyfedpowys-pcc.org.uk/media/7138/police-and-crime-panel-precept-report-2019.pdf>
- 2.7 Ochr yn ochr â'r cyd-destun ariannol anodd hwn, mae'r galw yn parhau i gynyddu ac yn dod yn fwyfwy cymhleth. Mae nifer y troseddau cofnodedig wedi cynyddu 60% ers 2014/15, er bod newidiadau i'r ffordd y caiff troseddau eu cofnodi wedi cael effaith fawr ar hyn. Mae pob heddlu yng Nghymru a Lloegr wedi profi cynnydd tebyg gyda'r cynnydd mwyaf nodedig mewn troseddau treisgar.
- 2.8 Gofynnir i swyddogion a staff yr heddlu ddelio ag ystod eang o faterion pwysig sy'n effeithio ar y cyhoedd.

Antisocial Behaviour	Fraud	Property crime
Brexit	Governance	Resources
CCTV	Justice	Roads policing
Children and young people	Mental health	Sexual crime
Crime investigation	Modern Day Slavery	Specialist capabilities
Cyber crime	Neighbourhood policing	Stop and search
Digital technology	Organised Crime	Terrorism
Domestic abuse	Police Effectiveness	Violent crime
Drugs and alcohol	Police legitimacy	Workforce
Firearms	999 Response	Youth and Policing

- 2.9 Mae'r gwasanaeth yn datblygu'n gyflym er mwyn ymateb i risgiau newydd, bygythiadau a newidiadau mewn technoleg, y mae llawer ohonynt yn gofyn am ffyrdd newydd o weithio.
- 2.10 Mae'r Heddlu wedi datblygu cynllun cyflenwi ar gyfer 2017-21 a Gweledigaeth ar gyfer 2025 a chaiff y ddwy ddogfen lefel uchel hyn eu hategu gan gynlluniau manwl. Mae'r cynlluniau'n cydnabod yr amgylchedd gweithredol ac ariannol anodd, yr angen i barhau i fuddsoddi er mwyn sicrhau gwasanaethau cynaliadwy a'r angen i sicrhau bod gan yr heddlu adnoddau ac asedau cyfatebol i ateb y galw'n briodol.
- 2.11 Gyda chefnogaeth y Comisiynydd, mae'r heddlu wedi buddsoddi'n sylweddol mewn plismona digidol, gan sicrhau y gall swyddogion rheng flaen a PCSOs ddefnyddio systemau'r heddlu drwy ddyfeisiau data symudol a chamerau fideo a gaiff eu gwisgo ar y corff, yn ogystal â chyflwyno systemau telemateg mewn cerbydau er mwyn ymateb yn well i ddigwyddiadau. Mae systemau teledu cylch cyfyng wedi parhau i gael eu cyflwyno'n eang ar draws yr ardal, gan weithio fel ataliad yn ogystal ag arf gwerthfawr ac effeithiol i'w ddefnyddio mewn ymchwiliadau troseddol.
- 2.12 Nid yw plismona yn wasanaeth sydd wedi'i ddatganoli i Lywodraeth Cymru, ond mae cryn dipyn o'r gwaith a wneir ledled y pedair Sir yn cael ei wneud mewn partneriaeth ag Awdurdodau Lleol, Awdurdodau Tân, Byrddau Iechyd Lleol a llawer o bartneriaid eraill, gan gynnwys y trydydd sector. Hefyd, caiff nifer o wasanaethau pwysig, fel Ymateb Arfog ac ymateb i'r bygythiad o Droseddau Cyfundrefnol a Therfysgaeth, eu darparu ar y cyd â Heddluoedd eraill.
- 2.13 Mae Heddlu Dyfed-Powys yn cyfrannu at weithgareddau plismona cenedlaethol ac mae ei swyddogion a'i staff wedi helpu gyda nifer o ddigwyddiadau plismona proffil uchel yn ystod y flwyddyn, fel gwaith a gafodd ei ad-dalu, gan gynnwys:
- Achos gwenwyno Caersallog - Heddlu Wiltshire
  - Ymweliad Arlywydd yr UD
  - Cyfarfod Penaethiaid Llywodraethau'r Gymanwlad
  - Uwch-gynhadledd Gorllewin y Balcanau (Llundain)
  - Y Briodas Frenhinol ar 12 Hydref 2018
- 2.14 Yn fwy lleol, mae Heddlu Dyfed-Powys wedi ymdrin â nifer o ymgyrchoedd a digwyddiadau mawr, wedi'u cynllunio a heb eu cynllunio, gan gynnwys:

- "Ymgyrch Regent" a arweiniodd at gyhuddo 19 o bobl o gynllwynio i gyflenwi cyffuriau dosbarth A yng ngogledd Powys;
- Y tân angheuol yn Nhŷ Belgrave, Aberystwyth. Cafodd naw oedolyn a thri phlentyn eu hachub o'r gwesty ar ôl i'r tân gynnau ar 25 Gorffennaf y llynedd;
- Y llofruddiaethau trasig yn ardal Trefyclo ym mis Ebrill 2018 ac yn ardal Pentywyn ar 28 Medi;
- Nifer o ddigwyddiadau trasig eraill a oedd wedi cyflwyno heriau gweithredol sylweddol a gofynion anghyffredin o ran adnoddau;
- Nifer o ddigwyddiadau a gweithgareddau lleol gan gynnwys y Sioe Frenhinol a Gŵyl y Gelli.

3.0 Llywodraethu a Pherfformiad Gweithredol

- 3.1 Mae trefniadau Llywodraethu'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl yn gymhleth a chawsant eu hadolygu'n feirniadol yn ystod 2018/19. Mae Datganiad Llywodraethu Blyneddol yn rhan o'r Datganiad o Gyfrifon hwn, sy'n manylu ar y trefniadau sydd ar waith i sicrhau gwaith craffu ac atebolrwydd cadarn gan y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl.
- 3.2 Mae gan y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl gylch gwaith statudol clir ac ar wahân. Diogelir annibyniaeth weithredol y Prif Gwnstabl mewn deddfwriaeth. Mae ganddo gyfrifoldeb statudol am reolaeth, cyfeiriad a darpariaeth gwasanaethau plismona gweithredol Heddlu Dyfed-Powys. Mae'r Prif Gwnstabl yn atebol o dan y gyfraith am arfer pwerau'r heddlu ac i'r Comisiynydd am ddarparu gwasanaeth plismona effeithlon ac effeithiol a rheoli adnoddau a gwariant yr heddlu. Mae'r Prif Gwnstabl yn dal ei Swydd o dan y Goron ac mae'n gyfrifol am gadw Heddwch y Frenhines.
- 3.3 Mae gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddau gyfrifoldeb statudol am sicrhau bod yr heddlu yn effeithlon ac yn effeithiol a dwyn y Prif Gwnstabl i gyfrif am gyflawni ei swyddogaethau. Y Comisiynydd sy'n gyfrifol am bennu cyllideb flynyddol yr heddlu (gan gynnwys y praesept) a sicrhau y rhoddir cyfrif am arian cyhoeddus a'i fod yn cael ei ddefnyddio mewn ffordd ddarvoudus, effeithlon ac effeithiol.
- 3.4 Y Comisiynydd sydd hefyd yn gyfrifol am bennu blaenoriaethau strategol Heddlu Dyfed-Powys drwy lunio'r Cynllun Heddlu a Throseddau, sicrhau bod materion busnes yn cael eu cyflawni yn unol â'r gyfraith a bod safonau priodol yn cael eu cyrraedd a'u cynnal.
- 3.5 Mae Cynllun Heddlu a Throseddau'r Comisiynydd yn ddogfen bwysig sy'n nodi pedair blaenoriaeth a phum egwyddor gyflawni allweddol, sef:

Blaenoriaethau	Egwyddorion Cyflawni
Cadw Cymunedau'n Ddiogel	Sicrhau Gwerth am Arian
Diogelu'r Rhai Agored i Niwed	Ymgysylltu â'r Cyhoedd
Amddiffyn ein cymunedau rhag bygythiadau difrifol	Gweithio gyda'n Gilydd
Cysylltu â chymunedau	Cefnogi Dioddefwyr
	Cydraddoldeb a Thegwch

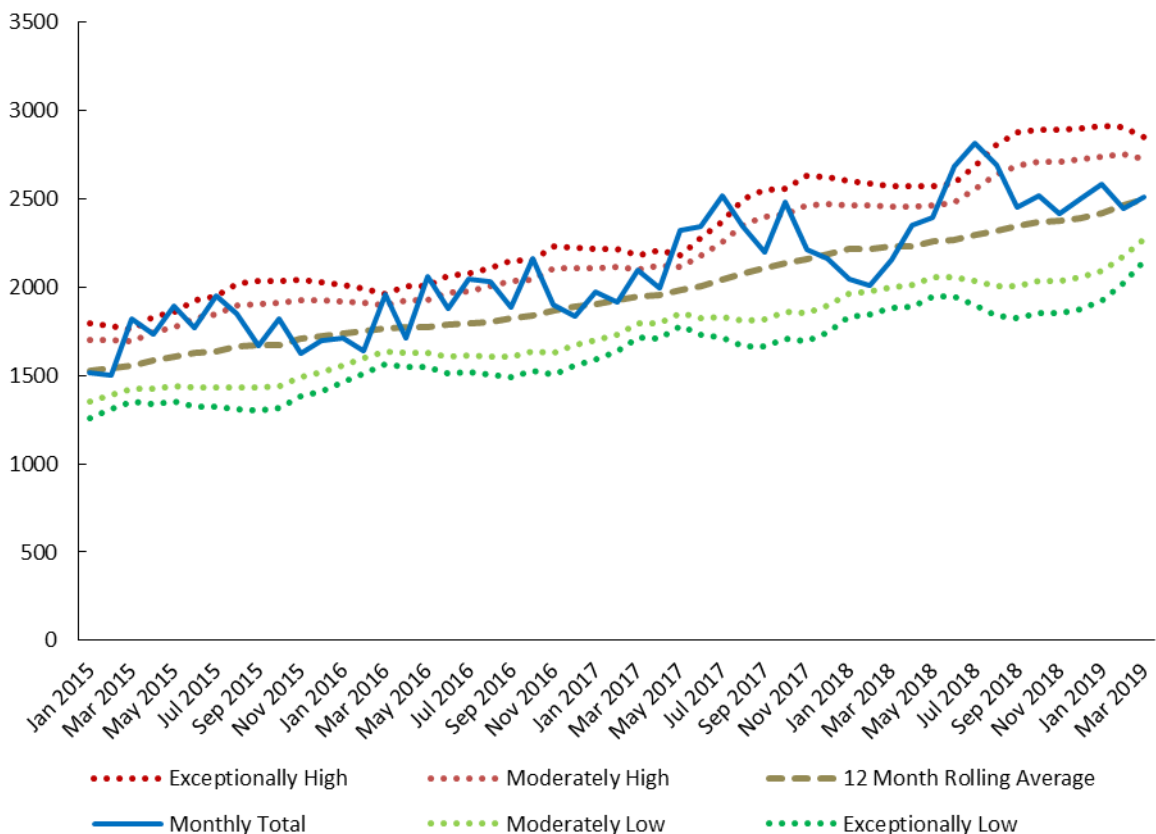
- 3.6 Mae'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl wedi parhau i atgyfnerthu cydberthynas gadarn a phroffesiynol rhwng y ddwy swyddogaeth ond maent yn rhannu'r un weledigaeth ar gyfer gwella Heddlu Dyfed-Powys a'r gwasanaeth y mae'n ei roi i'r cyhoedd.
- 3.7 Mae'r Prif Gwnstabl yn gyfrifol am helpu'r Comisiynydd i gyflawni'r blaenoriaethau a nodir yn y Cynllun Heddlu a Throseddau. Mae ei drefniadau cyflawni gweithredol, ei

fframweithiau monitro perfformiad a'i benderfyniadau ariannu yn canolbwyntio ar y blaenoriaethau hyn. Adroddir ar hynt y cynllun bob chwarter yng nghyfarfodydd y Bwrdd Atebolrwydd Plismona; cyfarfod cyhoeddus yw hwn lle mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau yn dwyn y Prif Gwnstabl a'i uwch dîm i gyfrif. Mae'r Adroddiad diweddaraf ar Berfformiad ar gael yn yr agenda ar gyfer y cyfarfod diwethaf yn: <http://www.dyfedpowys-pcc.org.uk/cy/atebolrwydd-a-thryloywder/bwrdd-atebolrwydd-yr-heddlu/>

- 3.8 Mae nifer o fetrigau maint ac allbwn yn cael eu monitro fel rhan o'r trefniadau sicrwydd a llywodraethu. Mae'r dadansoddiad hwn yn rhoi dangosyddion o gynnydd a pherfformiad yn erbyn y blaenoriaethau yn y Cynllun Heddlu a Throseddau. Mae Byrddau priodol o fewn y strwythur Llywodraethu'n monitro perfformiad ac yn craffu arno gan ganolbwyntio'n benodol ar welliant.
- 3.9 Mae'r ymateb cychwynnol i alwadau am wasanaeth yng Nghanolfan Gyfathrebu'r Heddlu yn amserol ac yn effeithlon. Mae Heddlu Dyfed-Powys wedi parhau i ateb galwadau 999 ymhell o fewn y Safon Ateb Galwadau Cenedlaethol, sef 10 eiliad. Yn yr un modd, mae dros 90% o alwadau nad ydynt yn rhai brys i rif 101 yn cael eu hateb mewn llai na 45 o eiliadau. Nid yw nifer y galwadau am wasanaeth i Ganolfan Gyfathrebu'r Heddlu wedi newid fawr ddim dros y 4 blynedd ddiwethaf ac ni ragwelir y bydd y galw yn newid rhyw lawer dros y blynedd nesaf.
- 3.10 Mae amseroedd ymateb i alwadau am wasanaeth, yn unol â'r flaenoriaeth a roddir iddynt, yn dda iawn. Mae rhai heriau daearyddol i'w hwynebu mewn lleoedd fel Llanbedr Pont Steffan a Sir Faesyfed ond mae'r amseroedd ymateb yn llawer gwell o gymharu â heddluoedd eraill.
- 3.11 Mae'r Siart yn dangos bod cyfanswm y troseddau cofnodedig wedi bod yn cynyddu ers mis Chwefror 2018 ond mae'n ymddangos ei fod wedi sefydlogi ers mis Medi 2018.

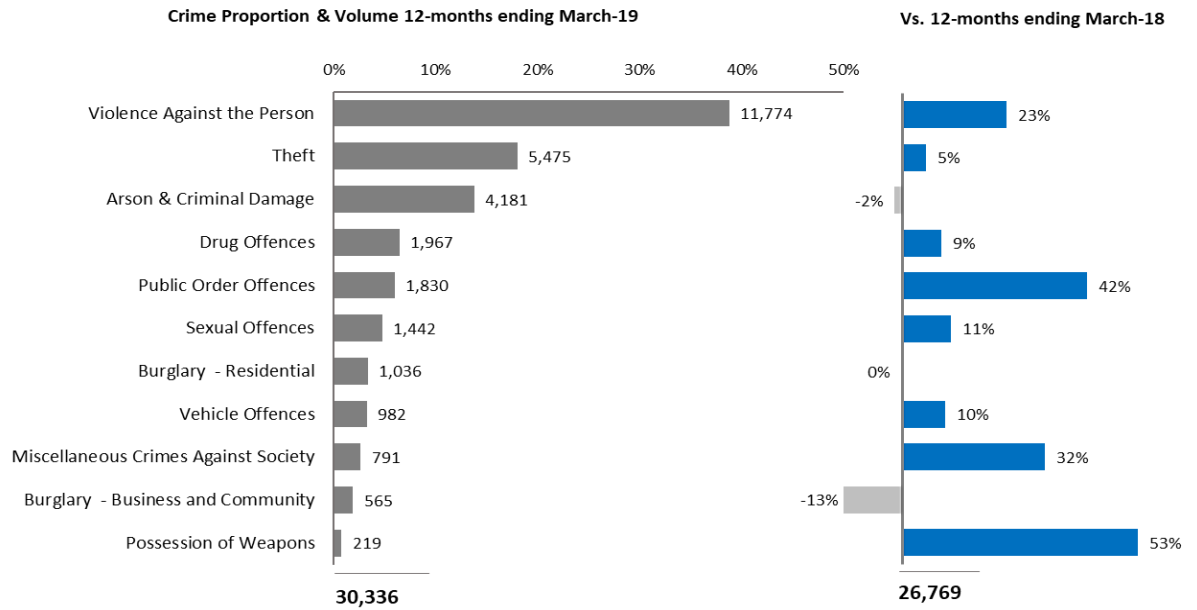
Ffigur 1: Cyfanswm y troseddau cofnodedig dros amser

- 3.12 O ran troseddau cofnodedig, yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf, gwelwyd y cynnydd mwyaf mewn Troseddau Treisgar, Troseddau Trefn Gyhoeddus, Troseddau Rhyw a Seiberdroseddau. Nodwyd cynnydd hefyd mewn troseddau Meddu ar Arf a Lladrata ac er bod y niferoedd hyn yn fach, mae difrifoldeb y troseddau ac, yn wir, y ffocws cenedlaethol ar droseddau'n ymwneud â chyllyll yn golygu ei bod yn bwysig bod yr heddlu'n parhau i gofnodi troseddau o'r fath a delio â nhw'n effeithiol.

Ffigur 2: Cymharu categorïau troseddau 2017/18 a 2018/19

- 3.13 Mae ffonau symudol, cyfrifiaduron a dyfeisiau llechen sy'n cysylltu â'r Rhyngwrwd a'r Cyfryngau Cymdeithasol wedi arwain at newid aruthrol yn y ffordd y caiff rhai troseddau eu cyflawni, fel stelcio ac aflonyddu, troseddau rhyw a thwyll. Wrth i gapasiti storio ein dyfeisiau digidol gynyddu, felly hefyd yr adnoddau a'r arbenigedd sydd eu hangen i gael gafael ar y data. Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, archwiliodd Uned Seiberdroseddu Heddlu Dyfed-Powys 63.4 terabeit o ddata o gymharu â 19.1 terabeit yn 2017, ond nid yw nifer yr Ymchwilyr Digidol wedi cynyddu. Mae'r heddlu wedi adolygu'r ffordd y mae'n ymdrin ag ymchwiliadau digidol ac mae'n bwriadu cyflwyno strwythur a fydd yn sicrhau gwasanaeth cyflym ac effeithlon.
- 3.14 Mae Llinellau Sirol yn cyfeirio at Grwpiau Troseddu Cyfundrefnol sy'n gwerthu cyffuriau mewn lleoliadau mwy gwledig ond sy'n cael eu rhedeg o ganolfannau mwy poblog. Yn genedlaethol, mae sylw mawr wedi cael ei roi i'r cynnydd mewn troseddau Llinellau Sirol. Mae nifer cymharol fach o Grwpiau Troseddu Cyfundrefnol yn gweithio yn ardal Dyfed-Powys. Mae'r heddlu wedi cynnal nifer o ymgyrchoedd i sicrhau ein bod yn chwalu ac yn amharu ar weithgarwch Llinellau Sirol yn effeithiol gan leihau'r effaith ar ein cymunedau yn ogystal ag amddiffyn y bobl agored i niwed sy'n cael eu targedu gan y grwpiau hyn.
- 3.15 Gwneud yr hanfodion yn dda yw un o brif ymrwymadau'r Prif Gwnstabl ac mae hyn yn berthnasol i bob maes gwaith. Ar gyfer 2019, penderfynwyd bod Plismona yn y Gymdogaeth a Cham-drin Domestig yn feysydd â blaenoriaeth y mae'r tîm Prif

Swyddogion ac uwch-arweinwyr eraill yn canolbwyntio arnynt er mwyn ysgogi gwelliannau i ddiogelu ein cymunedau ymhellach.

- 3.16 O ran cam-drin domestig, mae'r heddlu wedi cyflwyno desg ar gyfer unigolion sy'n agored i niwed, fel rhan o raglen waith ehangach i ddelio'n well â phob digwyddiad o'r fath a ddaw i'n sylw, er mwyn sicrhau bod dioddefwyr yn cael y gwasanaeth gorau posibl. Mae tîm o swyddogion yn sicrhau ansawdd pob galwad a dderbynnir am ddiwyddiad domestig er mwyn sicrhau bod gan y swyddogion sy'n ymateb yr holl wybodaeth sydd ei hangen arnynt a bod anghenion dioddefwyr yn cael eu diwallu.
- 3.17 Mae ansawdd ac amseroldeb ymchwiliadau i achosion o Dreisio a throsteddau Rhyw Difrifol yn hynod o bwysig i Heddlu Dyfed-Powys. Mae cynlluniau gweithredu ar waith i alluogi Uwch-Swyddogion i graffu ar ymchwiliadau a sicrhau atebolrwydd cadarn. Adroddir ar gynnydd y cynlluniau gweithredu hyn drwy strwythur llywodraethu'r heddlu.
- 3.18 Mae faint o amser a gymerir i ddelio â throstedd a'i chau¹ wedi lleihau 16 diwrnod dros y flwyddyn ddiwethaf² o ganlyniad i ymdrechion cyson i sicrhau ein bod yn delio â throsteddau a gaiff eu dwyn i'n sylw yn amserol a bod swyddogion yn cael eu dyrannu'n briodol i alwadau am wasanaeth bob amser.
- 3.19 Mae cyfraddau colffarnu mewn Llysoedd Ynadon yn gyson well yn ardal Heddlu Dyfed-Powys o gymharu â heddluoedd eraill. Yn gyffredinol, mae cyfraddau colffarnu yn Llysoedd y Goron hefyd yn well na heddluoedd eraill ond mae'r niferoedd yn is ac yn fwy tebygol o amrywio.
- 3.20 Rydym yn defnyddio dwy ffynhonnell o wybodaeth allweddol i ganfod barn y cyhoedd ar blismona lleol, sef Arolwg Troseddu Cymru a Lloegr sy'n rhoi safbwynt y cyhoedd ar blismona a'r Arolwg o Fodddhad Dioddefwyr sy'n rhoi gwybod am brofiad dioddefwyr o blismona. Caiff yr Arolwg Troseddu ei gynnal gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol a chaiff yr Arolwg o Fodddhad Dioddefwyr ei gynnal gan staff yr heddlu yn swyddfa'r Cyfarwyddwr Erlyniadau Cyhoeddus, gwasanaeth a gomisiynir gan ein Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu. Yn gyffredinol, mae'r Arolwg o Fodddhad Dioddefwyr yn awgrymu bod dioddefwyr yn fodlon ar y profiad cyfan ond mae rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i ddioddefwyr am hynt ymchwiliadau i droseddau yn faes y nodir yn gyson y mae angen ei wella.

a. **Canlyniadau Troseddau**

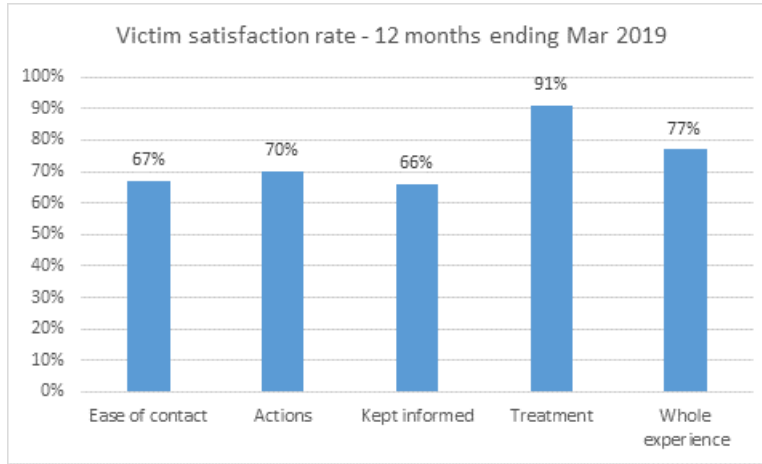
O ystyried troseddau a gafodd eu dwyn i'n sylw ac y pennwyd canlyniad (terfynol) iddynt yn 2018/19, pennwyd canlyniad i 63% (17,835) ohonynt o fewn 30 diwrnod i ni gael gwybod amdanynt. Mae hyn yn gynnydd o 4% o gymharu â 2017/18. Mae nifer y troseddau y pennir canlyniad iddynt o fewn 30 diwrnod yn dibynnu'n fawr ar y math o drosedd, a'i natur. Y tebyg yw y bydd yn cymryd mwy o amser i bennu canlyniad ar gyfer troseddau mwy cymhleth, megis troseddau rhyw a lladrad (33% a 47%, yn y drefn honno), na throsteddau a ystyrir yn llai cymhleth, megis difrod troseddol a throsteddau sy'n ymwneud â threfn gyhoeddus (71% a 67% yn y drefn honno).

¹ drwy bennu "Canlyniad"

² Ym mlwyddyn ariannol 2017/2018, roedd hi wedi cymryd 53 o ddiwrnodau ar gyfartaledd i bennu Canlyniad i drosedd. Yn 2018/2019, roedd hi wedi cymryd 37 o ddiwrnodau i bennu Canlyniad i drosedd.

b. Bodddhad dioddefwyr

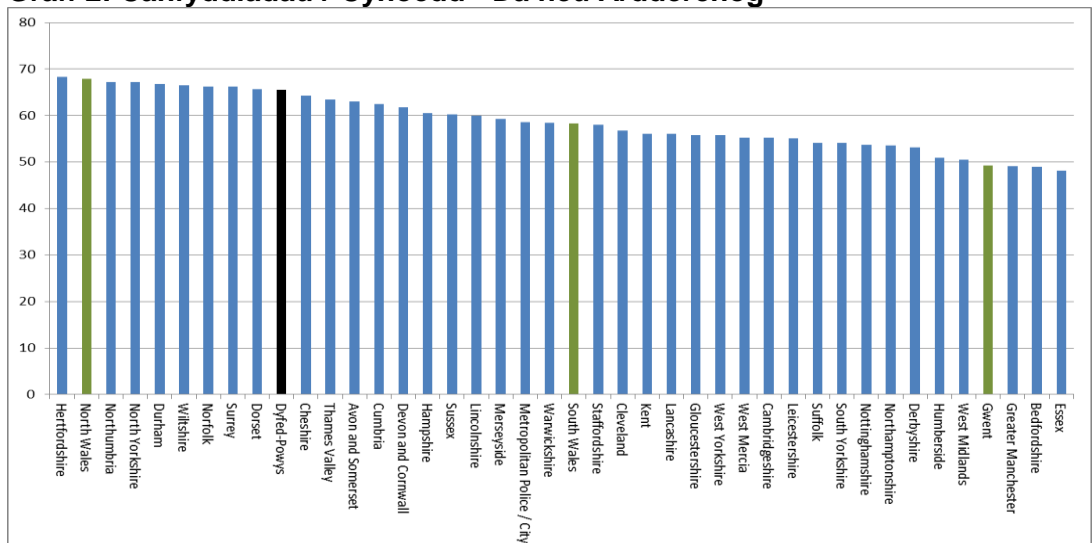
Cynhaliwyd 798 o gyfweiliadau dros y ffôn yn 2018/19 er mwyn nodi i ba raddau roedd dioddefwyr troseddau ac ymddygiad gwrthgymdeithasol yn fodlon ar y gwasanaethau plismona a gawsant. Mae'r graff isod yn canolbwyntio ar bum agwedd ar daith ein dioddefwyr.

Ymddengys bod cyfraddau bodddhad is o ran cael y wybodaeth ddiweddaraf yn dylanwadu ar gyfradd bodddhad profiad cyfan unigolyn. Mae ystyriaeth yn cael ei rhoi i roi mesurau ar waith i ymateb i'r adborth hwn, a thrwy hynny wella profiad dioddefwyr.

- 3.21 Er gwaethaf nifer o newidiadau yng Ngrŵp Prif Swyddogion yr Heddlu, mae'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl yn dal i weithio'n galed gyda'i gilydd i oresgyn yr heriau sy'n parhau i'n hwynebu gan wneud cynnydd mewn nifer o feysydd pwysig. Mae ffocws ar ymgysylltu â'r cyhoedd a chydweithio i ddiogelu pobl sy'n agored i niwed wedi arwain at newid mewn ffocws, i'r hyn sy'n ofal eithriadol i ddioddefwyr fel y'i cydnabuwyd yn genedlaethol bellach.
- 3.22 Mae canfyddiadau'r cyhoedd yn parhau i fod yn uchel o gymharu â manau eraill yn y wlad gyda 65.6% yn barnu bod gwaith Heddlu Dyfed-Powys yn dda neu'n ardderchog (Data Rhagfyr 2018):

Graff 2: Canfyddiadau'r Cyhoedd - Da neu Ardderchog

- 3.23 O ran Boddhad Dioddefwyr, roedd 77% yn fodlon ar y profiad cyfan ond mae'r Heddlu'n cydnabod bod gwaith i'w wneud er mwyn canolbwyntio ar roi'r wybodaeth ddiweddaraf i ddiodeffwyr.
- 3.24 Yn ystod mis Hydref 2018, cynhaliodd Arolygiaeth Cwnstabiliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi (yr Arolygiaeth) yr arolygiad PEEL integredig blynyddol cyntaf o'r heddlu. Cafodd y canfyddiadau eu cyhoeddi ddiwedd mis Ebrill 2019 gyda'r graddau canlynol:

Effeithiolrwydd	Pa mor effeithiol yw'r heddlu wrth leihau troseddau a chadw pobl yn ddiogel?	Da
Effeithlonrwydd	Pa mor effeithlon yw'r heddlu a pha mor gynaliadwy yw'r gwasanaethau y mae'n eu darparu i'r cyhoedd?	Angen Gwella.
Dilysrwydd	Pa mor ddilys yw'r ffordd y mae'r heddlu'n trin y cyhoedd a'i weithlu?	Angen Gwella.

- 3.25 Er bod y graddau'n siomedig, mae'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl yn gwbl ymrwymedig i ddarparu gwasanaeth plismona o'r radd flaenaf i gymunedau Dyfed-Powys. Mae'r Heddlu wedi buddsoddi llawer o amser i geisio sicrhau dealltwriaeth well o'r materion y tynnwyd sylw atynt ac mae'n parhau i ganolbwyntio ar fynd i'r afael â nhw.
- 3.26 Roedd yr Arolygiaeth wedi cydnabod y cynnydd sylweddol y mae'r Heddlu'n ei wneud wrth ailstrwythuro gwasanaethau er mwyn cynnig cymorth arbenigol i gymunedau ac mae hefyd yn galonogol clywed canmoliaeth i waith y staff yng Nghanolfan Gyswllt yr Heddlu, sy'n llwyddo i adnabod pobl agored i niwed yn gyson. Dyfarnwyd bod yr Heddlu'n dda wrth drin y cyhoedd yn deg sy'n dyst i'r gwaith a wneir bob dydd i gefnogi a diogelu cymunedau Dyfed-Powys.
- 3.27 Mae'r Comisiynydd a Grŵp y Prif Swyddogion yn glir iawn eu bod am gael diwylliant lle mae pawb yn teimlo y gallant leisio eu barn a herio ond mae'n amlwg bod gwaith i'w wneud mewn perthynas â phryderon am degwch. Cynhaliodd yr Heddlu arolwg staff yn ystod 2018/19 gyda chyfradd ymateb uchel o 62.2% a darparodd yr arolwg hwn ganlyniadau cadarnhaol iawn yn ogystal â nodi nifer o feysydd y mae angen rhoi sylw iddynt.
- 3.28 Mae'r Heddlu wedi parhau i ad-drefnu gwasanaethau er mwyn ateb y galw ac wedi mynd gryn dipyn o'r ffordd i gyflawni llawer o'r egwyddorion cyflawni sy'n sail i'r Cynllun Heddlu a Throseddu. Heddlu Dyfed-Powys sydd â'r lefel isaf o droseddau cofnodedig ac felly dyma'r lle mwyaf diogel i fyw yng Nghymru a Lloegr gydag ymddiriedaeth a hyder y cyhoedd yn parhau i fod yn uchel iawn. Fodd bynnag, cydnabyddir bod tirwedd plismona yn newid drwy'r amser, a bod llawer o waith i'w wneud o hyd i ateb heriau yn y dyfodol yn ogystal â mynd i'r afael â'r materion a nodwyd yn Adroddiad diweddaraf yr Arolygiaeth.

4.0 Y Model Sefydliadol

- 4.1 Mae Heddlu Dyfed-Powys wedi'i drefnu ar sail ddaearyddol a swyddogaethol. Cefnogir y Prif Gwnstabl gan Dîm o Brif Swyddogion sy'n cynnwys y Dirprwy Brif Gwnstabl, y Prif Gwnstabl Cynorthwyol a'r Cyfarwyddwr Cyllid. Dangosir prif gyfrifoldebau'r tair rôl sy'n cefnogi'r Prif Gwnstabl yn y Tabl isod:

Dirprwy Brif Gwnstabl	Prif Gwnstabl Cynorthwyol	Cyfarwyddwr Cyllid
Gwasanaethau Pobl	Plismona Lleol	Cyllid Corfforaethol
Adran Gyfreithiol	Ymchwiliadau	Fflyd
Rheoli Gwybodaeth	Ymateb Arbenigol	Caffael
Cydweithredu ac Effeithlonrwydd	Canolfan Gyswllt	Systemau Gwybodaeth a Thechnoleg
Cyfathrebu Corfforaethol	Cymorth Gwyddonol	Uned Cymorth Busnes
Ymdeol Oherwydd Salwch	Cyfiawnder Troseddol	
Ymgyrchoedd Mawr	Partneriaethau	
Iechyd a Diogelwch		
Safonau Proffesiynol		

- 4.2 Roedd gan Heddlu Dyfed-Powys 1,191 o swyddogion yr heddlu, 148 o Swyddogion Cymorth Cymunedol yr Heddlu a 675 o staff yr heddlu, wedi'u cyllidebu. Dangosir dadansoddiad o'r dosbarthiad staffio yn y Tabl isod:

Breakdown of Budgeted Positions 2018-19			
	Police Officers	PCSOs	Police Staff
	FTE	FTE	FTE
Local Policing	596	148	9
Investigations	320	0	162
Operational Support(Including Call Handling)	174	0	158
Criminal Justice	2	0	45
Scientific Support	0	0	21
Professional Standards	9	0	14
Other headings Including Business Support	26	0	244
Seconded and Funded Areas	64	0	22
	1,191	148	675

- 4.3 Mae ymgyrchoedd recriwtio wedi cael eu cynllunio a'u rheoli'n ofalus yn ystod y flwyddyn er mwyn sicrhau'r lefel orau bosibl o adnoddau, argaeledd sgiliau arbenigol a dosbarthu staff yn gymesur ar sail ddaearyddol. Roedd y gyllideb ar gyfer y flwyddyn yn cynnwys darpariaeth ar gyfer cynllun Diswyddiadau Cynnar Gwirfoddol ac, yn sgil hyn, gadawodd 17.4 o staff cyfwerth ag amser llawn y sefydliad yn ystod y flwyddyn. Mae trefniadau hyfforddi newydd wedi bod ar waith ers mis Mawrth 2019 o dan Fframwaith Cymwysterau Addysg yr Heddlu sy'n golygu y bydd dau grŵp o gwnstabiadaid dan hyfforddiant bob blwyddyn gyda darparwyr cyrsiau allanol yn darparu elfennau creiddiol o'u hyfforddiant.
- 4.4 Mae gan y Comisiynydd Swyddfa sy'n ei helpu i gyflawni ei gyfrifoldebau statudol fel y'u nodwyd yng Ngorchymyn Protocol Plismona 2011. Yn ogystal â rolau statudol Swyddog Monitro a Phrif Swyddog Cyllid, mae gan y Comisiynydd dîm o weithwyr proffesiynol i'w gynghori ar faterion sy'n ymwneud ag ystadau, cyllid, polisi, perfformiad, ymgyssylltu a phartneriaethau. Mae gan y Comisiynydd gyfanswm o 41.4 o staff cyfwerth ag amser llawn, sy'n cynnwys 22 o fewn y swyddogaeth Ystadau a gafodd eu trosglwyddo i'r Comisiynydd yn ystod 2017.

5.0 Perfformiad Ariannol

- 5.0 Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn dangos perfformiad ariannol y Prif Gwnstabl a chafodd ei baratoi ar sail arfer cyfrifyddu priodol sy'n bodloni gofynion Cod Ymarfer y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth. Mae hyn ychydig yn wahanol i'r cyllidebau sy'n cael eu rheoli a'u monitro o ddydd i ddydd gan fod y rhain

yn hepgor rhai elfennau megis dibrisiant a symudiadau ar rwymedigaethau pensiwn nad oes angen o dan statud eu cyllido'n llawn yn ystod y flwyddyn.

- 5.1 Mae cost gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn dangos bod £129.1 miliwn wedi cael ei wario ar ddarparu gwasanaethau plismona i gyhoedd Heddlu Dyfed-Powys yn 2018/19. Mae'r swm hwn tua £2.8 miliwn yn llai na'r ffigur cymaradwy a wariwyd yn ystod y flwyddyn ariannol flaenorol. O'r lleihad hwn, gellir priodoli tua £4.9 miliwn i newidiadau mewn costau pensiwn gwasanaeth cyfredol.
- 5.2 Mae'r Datganiad yn rhoi dadansoddiad o brif elfennau'r gwasanaeth ac yn adlewyrchu newid strwythurol sefydliadol gyda'r flwyddyn flaenorol yn cael ei hailddatgan at ddibenion cymharu. Er enghraifft, gellir gweld mai ar Blismona Lleol y gwariwyd yr elfen fwyaf, a oedd yn cyfrif am £71.9 miliwn o'r cyfanswm yn 2018/19.
- 5.3 Mae'r Fantolen yn rhoi cipolwg ar asedau a rhwymedigaethau'r Prif Gwnstabl ar 31 Mawrth 2019.
- 5.4 Y swm mwyaf ar y Fantolen yw'r rhwymedigaeth hirdymor o £1,292m (£1,183 miliwn yn flaenorol) mewn perthynas â rhwymedigaethau pensiwn yn y dyfodol i swyddogion a staff yr heddlu. Dyna'r swm y byddai angen ei neilltuo ar ddyddiad y fantolen ar gyfer taliadau pensiwnau'r holl swyddogion a staff presennol ac ymddeoledig yn y dyfodol. Cyfrifwyd y ffigur hwn yn annibynnol ar sail actiwaraidd ac mae'n ystyried lefelau cyflog, chwyddiant, cyfraddau marwolaethau ac ati yn y dyfodol. Mae wedi cynyddu £109 miliwn yn ystod y flwyddyn yn bennaf oherwydd newidiadau mewn tybiaethau ariannol a demograffig. Caiff holl gostau pensiwn cyfredol swyddogion yr heddlu (ond nid y staff) a'r costau yn y dyfodol eu talu gan y Llywodraeth.

Dadansoddiad o Berfformiad Ariannol ac Amrywiannau 2018/19

- 5.5 Pennwyd cyfanswm cyllideb net o £99.100 miliwn yn wreiddiol gan y Comisiynydd ar gyfer y flwyddyn 2018/19 a oedd yn ymgorffori cynnydd o 5% ym Mand D y Dreth Gyngor ac a oedd yn dibynnu ar ddefnyddio £2.279 miliwn o'r cronfeydd wrth gefn i gynnal y gwariant presennol. O gyfanswm y gyllideb, neilltuwyd £95.651 miliwn fel cyllideb y Prif Gwnstabl.
- 5.6 Roedd y swm hwn yn cynnwys tybiaeth o ddyfarniad cyflog o 2.29% a chynnydd tybiedig o 2.5% mewn chwyddiant cyffredinol ar gostau nad ydynt yn gyflogau. Bu'r dybiaeth hon yn heriol gyda rhywfaint o bwysau mewn perthynas â chyfleustodau, ansefydlogrwydd yn y farchnad ffrensig, effeithiau'r ansicrwydd ynglŷn â Brexit a'r ffaith bod y mynegai pris manwerthu yn uwch na 3%.
- 5.7 O fewn y lefel gwariant sylfaenol hon, roedd gostyngiadau cost o £1.925 miliwn eisoes wedi'u nodi ar draws nifer o fentrau gan gynnwys strwythurau'r gweithlu, trefniadau cydweithio, datblygiadau TGCh, cynhyrchu incwm a gostyngiadau sylweddol mewn gwariant nad yw'n gysylltiedig â chyflogau a gafodd eu sicrhau drwy gaffael a mentrau eraill i leihau costau.
- 5.8 Ar ôl cydnabod difrifoldeb y sefyllfa ariannol, sefydlodd y Prif Gwnstabl grŵp Cyllid Aur yn ystod 2018/19. Caiff y grŵp Aur hwn ei gadeirio gan y Prif Gwnstabl ei hun ac mae'n cynnwys pob uwch-reolwr er mwyn sicrhau bod neges a dealltwriaeth glir a chyson iawn o faterion ariannol ym mhob agwedd ar y busnes.
- 5.9 Mae pedwar is-grŵp penodol wedi cael eu sefydlu gyda chynrychiolaeth benodol:
  - **cynllun ariannol tymor canolig** i ystyried defnyddio cronfeydd wrth gefn, arbedion effeithlonrwydd, lefelau cyllid ac adnoddau yn y dyfodol
  - **goramser** i gynnal adolygiad beirniadol o drefniadau a gofynion
  - **caffael** i gynnal adolygiad beirniadol o drefniadau a gwariant ar gcontractau a chyflenwadau a gwasanaethau
  - **cynhyrchu incwm** i geisio cyfleoedd a manteisio i'r eithaf arnynt

- 5.10 Mae'r tabl isod yn nodi'r sefyllfa alldro derfynol ar gyfer 2018/19 ac yn ei chymharu â'r gyllideb wreiddiol. Dangosir cyllideb ddiwygiedig hefyd yn y datganiad o amrywiad hwn sy'n adlewyrchu cyllidebau a symudiadau ychwanegol a broseswyd yn ystod y flwyddyn. Caiff trosglwyddiadau eu prosesu yn ystod y flwyddyn er mwyn sicrhau bod y gyllideb yn cael ei diweddarau'n amserol. Cafodd y newidiadau i'r gyllideb y cyfeirir atynt isod eu diweddarau a'u cyhoeddi yng nghyfarfodydd misol y Bwrdd Plismona a gynhaliwyd drwy gydol y flwyddyn.

Datganiad o Amrywiad	Cyllideb Wreiddiol	Cyllideb Ddiwygiedig	Gwirioneddol	Amrywiant (Cadarnhaol am Arbediad)
	£'000	£'000	£'000	£'000
Deiliad y Gyllideb				
<u>Cyllidebau a Reolir yn Ganolog</u>				
Swyddfa'r Prif Gwnstabl	1,118	1,118	1,334	-216
Cyllidebau ac Incwm Corfforaethol	-2,043	-1,611	-2,117	506
Gwasanaethau Cenedlaethol / Rhanbarthol / Lleol a Ariennir yn Allanol	1,447	1,447	1,706	-259
Cymdeithasau Staff	205	205	245	-40
<u>Dirprwy Brif Gwnstabl</u>				
Gwasanaethau Pobl	2,634	2,773	2,622	151
Cyfreithiol, Gwybodaeth, Effeithlonrwydd, Iechyd a Diogelwch	2,708	2,693	3,102	-409
Ymddeoliadau, Ymgyrchoedd Mawr a Chyfathrebu Corfforaethol	1,136	1,136	865	271
Safonau Proffesiynol	1,103	1,130	1,090	40
<u>Prif Gwnstabl Cynorthwyol</u>				
Plismona Lleol	55,965	55,639	55,559	80
Ymchwiliadau	20,251	20,081	20,113	-32
Cymorth Gwyddonol	1,695	1,705	1,817	-112
Cyfiawnder Troseddol	1,276	1,276	939	337
<u>Cyfarwyddwr Cyllid</u>				
Systemau Gwybodaeth a Thechnoleg	4,626	4,616	4,249	367
Uned Cymorth Busnes	1,963	1,963	2,111	-148
Costau Fflyd	853	853	837	16
Cyllid a Chaffael	713	653	543	110
Cyfanswm y Gyllideb – Heddlu Dyfed-Powys	95,650	95,677	95,015	662
Cronfeydd Refeniw Wrth Gefn – Gwarged yr Heddlu	-2,279	-2,156	-1,761	-395
Cynllun Ailhyfforddi Gyrwyr	0	0	291	-291
Mentrau a Ariannwyd o Gronfeydd Wrth Gefn yn Ystod y Flwyddyn	0	-123	-147	24
Cyfanswm Symudiadau Cronfeydd Refeniw Wrth Gefn	-2,279	-2,279	-1,617	-662
Cyfanswm y Gyllideb	93,371	93,398	93,398	0

- 5.11 Mae'r Datganiad o Amrywiad uchod yn dangos bod costau'r Prif Gwnstabl £662K islaw'r gyllideb ddiwygiedig ar gyfer y flwyddyn. Rhoddir esboniad byr o'r prif resymau dros yr amrywiannau mwyaf sylweddol yn y gyllideb ar gyfer 2018/19 isod:
- i. Swyddfa'r Prif Gwnstabl: Bu gorwariant o £216k ar y gyllideb hon i gyd gyda thua £165k ohono yn erbyn penawdau cyflog. Roedd hyn yn cynnwys y goblygiadau o ran costau o gofrestru dau swyddog i ddilyn y Cwrs Uwch-Reoli a'r angen i ôl-lenwi. Bu gorwariant o £41k ar gyllidebau eraill nad ydynt yn ymwneud â chyflogau o ganlyniad i danysgrifiadau a digwyddiadau ychwanegol. Roedd incwm £10k yn is na'r swm a gyllidebwyd.
  - ii. Cyllidebau Corfforaethol: Sicrhawyd arbedion o £291k yn erbyn cyllidebau staff yr heddlu drwy ddefnyddio staff i gyflawni Gweithrediadau'r Prosiect Cyfalaf TG. Yn ogystal, sicrhawyd arbedion o £481k drwy fesurau cyni a chaffael mewn perthynas â chyllidebau nad ydynt yn ymwneud â chyflogau a thaliadau cyfalaf. Roedd incwm a mân gyllidebau eraill £266k yn is yn bennaf o ganlyniad i leihad mewn incwm o Erlyniadau a Arweinir gan yr Heddlu a derbyniadau Cymorth Cydfuddiannol / Gwasanaethau Arbennig.
  - iii. Gwasanaethau Cenedlaethol / Rhanbarthol / Lleol a Ariennir yn Allanol: Cafwyd gorwariant o £259K yn bennaf yn erbyn Gweithgarwch Cydweithio Rhanbarthol.
  - iv. Cymdeithas Staff: Cofnodir gorwariant net o £40k yn erbyn y gyllideb hon o ganlyniad i'r angen i ôl-lenwi swyddi gwag mewn rhannau eraill o'r sefydliad.
  - v. Gwasanaethau Pobl: Bu tanwariant o £151k ar gyllidebau Gwasanaethau Pobl yn bennaf o ganlyniad i grantiau a gafwyd i wrthbwysu'r costau sefydlu ychwanegol sy'n gysylltiedig â Fframwaith Cymwysterau Addysg newydd yr Heddlu.
  - vi. Cyfreithiol, Gwybodaeth, Effeithlonrwydd, Iechyd a Diogelwch: Cafwyd gorwariant o £409k yn erbyn y gyllideb hon y gellir ei briodoli'n bennaf i'r costau staffio ychwanegol sy'n gysylltiedig â Strwythur Rheoli Gwybodaeth diwygiedig a'r ffioedd cyfreithiol sy'n gysylltiedig ag achosion yn y gorffennol a'r dyfodol.
  - vii. Ymddeoliadau, Ymgyrchoedd Mawr a Chyfathrebu Corfforaethol: Llwyddodd yr Heddlu i arbed £271k yn erbyn y penawdau hyn a'r cyfranwyr mwyaf oedd y cyllidebau costau pensiwn / ymddeoliadau o ganlyniad i salwch a derbyniadau cymorth cydfuddiannol ychwanegol.
  - viii. Safonau Proffesiynol: Cofnodir arbediad net o £40k yn erbyn safonau proffesiynol a ddeilliodd o benawdau cyflogau a phenawdau nad ydynt yn ymwneud â chyflogau a'r ffactor fwyaf oedd arbedion yn erbyn cyllidebau TG.
  - ix. Cyllidebau Gweithredol a Reolir gan y Prif Gwnstabl Cynorthwyol: Roedd costau Plismona Lleol o fewn £80k i'r gyllideb yn gyffredinol er gwaethaf pwysau sylweddol o tua £449k ar gyllidebau goramser. Roedd ad-daliadau a derbyniadau Swyddogion Arfau Tanio Gwrthderfysgaeth a Chymorth Cydfuddiannol ychwanegol ac arbediad bach ar benawdau cyflogau'r heddlu wedi llwyddo i sicrhau bod hyn o fewn y cyllidebau ar ddiwedd y flwyddyn. Gwelwyd gorwariant bach ar y gyllideb ymchwiliadau ar £32k ac ar y gyllideb cymorth gwyddonol ar £112k. Roedd yr Adran Cyfiawnder Troseddol wedi tanwario £337k yn erbyn y gyllideb yn bennaf o ganlyniad i'r ffaith bod mwy na'r disgwyl wedi cael hyfforddiant ar ymwybyddiaeth o oryrru.
  - x. Y Gyfarwyddiaeth Gyllid: Mae'r Gyfarwyddiaeth hon yn cwmpasu Adrannau Cyllid Corfforaethol, Fflyd, TGCh, Cymorth Busnes a Chaffael Heddlu Dyfed-

Powys. Arweiniodd mesurau cyni, incwm ychwanegol a phrosesau caffael nad oeddent yn ymwneud â chyflogau at danwariant bwriadol mawr o £367k yn erbyn cyllidebau TGCh. Roedd derbyniadau incwm o Drwyddedau Arfau Tanio ac Adfer Cerbydau yn is na'r disgwyl sydd wedi arwain at orwariant gwrthbwysol o £148k yn erbyn penawdau Cymorth Busnes. Bu tanwariant o £126k yn erbyn penawdau Fflyd a Chyllid / Caffael o ganlyniad i swyddi gwag a derbyniadau incwm ychwanegol.

- 5.12 Mae sefyllfa derfynol y cronfeydd wrth gefn ar gyfer y Comisiynydd yn dangos ffigur o £16.215 miliwn a ddaliwyd ar 31 Mawrth 2019 sy'n cynnwys swm o £6.212 miliwn i gefnogi ymrwymadau'r gyllideb gyfalaf yn y dyfodol, cronfa gyffredinol wrth gefn o £4.032 miliwn ar gyfer digwyddiadau annisgwyl a swm o £1.336 miliwn sydd ei angen i ariannu cyfraniadau a diffygion refeniw'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn y dyfodol. Mae hyn yn cynnwys balans o £1.721 miliwn a ddelir ar ran partneriaeth diogelwch ffyrdd "Gan Bwyll" a £0.388 miliwn a ddelir ar gyfer trefniadau cydweithio rhanbarthol ynghyd â nifer o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd a ddelir i gefnogi prosiectau penodol gan gynnwys dwy gronfa wrth gefn newydd i gefnogi prosiectau cynaliadwyedd / trawsnewid gwerth £0.493 miliwn a chronfa weithredol o £0.385 miliwn i helpu'r heddlu i ddelio â chyfnodau prysur a thawel mewn gweithgarwch gweithredol.

6 Risgiau, Cyfleoedd a'r Rhagolwg Ariannol Tymor Canolig

- 6.1 Caiff risgiau eu rheoli ar bob lefel yn y sefydliadau drwy'r Strwythur Llywodraethu a defnyddir Cofrestr Rheoli Risg i gofnodi, rheoli a lliniaru'r prif risgiau a allai effeithio ar y gwaith o gyflawni canlyniadau'r Cynllun Heddlu a Throseddau. Mae'r Gofrestr Risg yn ddogfen fyw a gaiff ei diweddarau o leiaf unwaith yr wythnos. Ymhlith y prif risgiau sy'n parhau i'n hwynebu ar ddiwedd 2018/19 mae:
- Cadernid ariannol a rheoli ariannol
  - Llywodraethu a rheolaethau ariannol mewn perthynas â gweithgareddau Cydweithio
  - Argaeledd gwasanaethau yn lleol i gynnal archwiliadau meddygol fforensig o blant
  - Cynaliadwyedd marchnadoedd fforensig allanol
- 6.2 Caiff y Gofrestr Risg ei monitro'n rheolaidd er mwyn sicrhau bod risgiau yn cael eu dyrannu i berchennog sy'n gyfrifol am gymryd camau lliniaru priodol. Ceir rhagor o fanylion am reoli risg yn y Datganiad Llywodraethu Blynnyddol a gynhwysir fel rhan o'r ddogfen hon.
- 6.3 O ran y Rhagolwg Ariannol Tymor Canolig, mae Heddlu Dyfed-Powys wedi wynebu heriau ariannol sylweddol ers 2010 oherwydd gostyngiadau yn y cyllid gan lywodraeth ganolog ynghyd â phwysau costau a newidiadau parhaus yn y galw am wasanaethau plismona.
- 6.4 Mae'r Llywodraeth wedi dweud y bydd Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant yn debygol ar ddiwedd 2019, ond mae ansicrwydd ynghylch pryd yn union y bydd hynny'n digwydd am fod y trafodaethau Brexit yn parhau. Mae nifer o weithgorau cenedlaethol wedi cael eu sefydlu i gasglu gwybodaeth a data i gefnogi'r cyflwyniadau i'r Llywodraeth er mwyn hwyluso ei hystyriaethau. Er nad yw'r canlyniadau'n glir eto, mae Cymdeithas Trysoryddion Comisiynwyr yr Heddlu a Throseddau wedi argymhell y dylid mabwysiadu dull cenedlaethol cyson o lunio tybiaethau cyllidebol gan dybio y bydd setliad arian gwastad ar gyfer 2020/21. Yn amlwg mae risgiau'n gysylltiedig â'r dybiaeth hon a chaiff y sefyllfa hon ei monitro'n agos.
- 6.5 Mae'r sefyllfa o ran yr Adolygiad o'r Fformiwla Ariannu hefyd yn ansicr. Fodd bynnag, deallir y gall y Swyddfa Gartref fod yn ystyried gwneud newidiadau i'r fformiwla ar ôl

- yr Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant. Byddai'r adolygiad diwethaf na roddwyd ar waith wedi golygu £8M yn llai i Heddlu Dyfed-Powys ac felly mae'r gostyngiadau hyn wedi cael eu hystyried yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig sy'n cynnwys gostyngiad o 4% yn y grant canolog o 2021/22 ymlaen.
- 6.6 Fel y nodwyd eisoes, mynegwyd llawer o sylwadau annibynnol dros y flwyddyn ddiwethaf mewn perthynas â chynaliadwyedd, cyllid a chadernid yr Heddlu yn ogystal â'r baich cynyddol sydd arno, gan gynnwys cynnydd yng nghyfraniadau pensiwn y cyflogwr, sy'n amlygu ac yn cadarnhau'r sefyllfa ddifrifol ac ansicr iawn sy'n wynebu Dyfed-Powys a gwasanaeth yr heddlu yn gyffredinol.
- 6.7 Cafodd y setliad dros dro ei gyhoeddi gan y Gweinidog dros Blismona ar 13 Rhagfyr 2018 a oedd yn cynnwys ffigurau cychwynnol o £970m o arian ychwanegol gyda thua £813m ar gyfer plismona lleol: £153m o grant pensiwn, £161m o arian grant craidd ychwanegol i roi cynnydd o 2.1% i bob heddlu a £509m o hyblygrwydd praesept ychwanegol drwy godi'r praesept £24 y flwyddyn fesul eiddo Band D.
- 6.8 Wrth amlinellu'r setliadau dros dro, roedd yr Ysgrifennydd Cartref a'r Gweinidog dros Blismona wedi cydnabod ymgysylltiad gwasanaethau'r heddlu dros y flwyddyn ddiwethaf sydd wedi helpu'r Llywodraeth i ddeall bod troseddau'n newid ac yn dod yn fwyfwy cymhleth sydd, yn ei dro, yn cael effaith ganlyniadol ar y galw am adnoddau a'r galluoedd sydd eu hangen i ymateb.
- 6.9 Setliad Dyfed-Powys ar gyfer 2019/20 oedd £50.348m sydd £1.035m neu 2.1% yn uwch na 2018/19. Fodd bynnag, mae'n hanfodol ystyried y cynnydd hwn yng ngoleuni'r pwysau annisgwyl a sylweddol iawn sydd wedi deillio o newidiadau i gyfradd cyfraniad y cyflogwr at bensiynau Swyddogion yr Heddlu. Mae grant penodol newydd ar gyfer pensiynau hefyd wedi cael ei ddyfarnu ar gyfer 2019/20 sy'n werth £1.302m, ond hyd yn oed ar y cyd â'r cynnydd yn y grant craidd, mae hyn yn golygu bod diffyg o £535k i'w lenwi o hyd.
- 6.10 Yn dilyn proses graffu fanwl a thrafodaethau ynglŷn â thybiaethau ariannol, risgiau sy'n parhau i fygwth y blaenoriaethau o ran cymunedau a buddsoddi a oedd yn cynnwys nifer o seminarau a chyflwyniadau i'r Comisiynydd, ei staff, Bwrdd Gweithredol Heddlu Dyfed-Powys, cynrychiolwyr o Swyddfa Archwilio Cymru, y Cydbwyllgor Archwilio, Aelodau Panel yr Heddlu a Throseddu ac Aelodau Seneddol lleol, cyflwynodd y Comisiynydd ei gynnis ar gyfer praesept 2019/20 a'r tybiaethau sy'n sail i'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig hyd at 2024/25 i Banel yr Heddlu a Throseddu Dyfed-Powys ar 25 Ionawr 2019.
- 6.11 Cefnogwyd y cynnis a oedd yn codi'r praesept cyfartalog ar gyfer eiddo band D £24 i £248.56, sef cynnydd o 10.7%. Roedd y cynnydd hwn yn cyd-fynd â'r hyblygrwydd a argymhellwyd gan y Llywodraeth a bydd yn codi praesept o £55.247m i gyd. Bydd hyn yn darparu cyfanswm o £106.897m o arian canolog a lleol sy'n gynydd o 7.87% o gymharu â lefelau ariannu 2018/19.
- 6.12 Mae hyn, unwaith eto, yn golygu mai praesept Heddlu Dyfed-Powys, sef £248.56, yw'r isaf yng Nghymru o gymharu â £257.52 yn Ne Cymru, £255.53 yng Ngwent a £278.10 yng Ngogledd Cymru. Mae hefyd yn werth nodi mai Heddlu Dyfed-Powys sydd â'r pumed cynnydd isaf ym mhraesept y dreth gyngor ledled Cymru a Lloegr ers 2012/13. Mae'r Comisiynydd wedi cynnwys tybiaethau y bydd y praesept yn codi 5% o flwyddyn i flwyddyn yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig.
- 6.13 Mae'r Cynllun yn cynnwys cynnydd tybiedig o 2% mewn cyflogau a phwysau chwyddiant o 2020/21 ymlaen, ac mae wedi modelu pwysau cynnydd a chostau uwch hysbys a grantiau penodol a allai gael eu colli. Hefyd, mae wedi cynnwys y

lleihad parhaus yn y cyfraniad blynyddol o gronfeydd wrth gefn a chynnydd ychwanegol mewn cyfraniadau o ran cyllid a thaliadau cyfalaf i gefnogi'r Blaenraglen Gyfalaf. Mae gwariant ychwanegol pellach ar nifer o flaenoriaethau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol, ynghyd â'r costau ychwanegol sy'n deillio o newidiadau i bensiynau'r heddlu, wedi cael eu cynnwys.

- 6.14 Mae'r Heddlu'n parhau i nodi mesurau effeithlonrwydd ac mae ganddo gynllun lleihau costau sy'n anelu at fanteisio ar fentrau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol gan gynnwys y Bwrdd Masnachol Cenedlaethol, Cwmni TGCh yr Heddlu a gweithgarwch cydweithio drwy Gymru gyfan. Mae'r cynllun hwn yn tybio y caiff y gweithlu a'r sylfaen costau eu had-drefnu'n sylweddol drwy effeithlonrwydd a chynhyrchiant a fydd yn galluogi'r Comisiynydd a'r Heddlu i bennu sefyllfa Ariannol Tymor Canolig gytbwys a ariennir ar gyfer reffeniw a chyfalaf gan warchod safon y gwasanaeth a roddir i gymunedau Dyfed-Powys.

CYNLLUN TYMOR CANOLIG - REFENIW	19-20	20-21	21-22	22-23	23-24	24-25
	£M	£M	£M	£M	£M	£M
Cyllid Canolog a Lleol						
Cyllid Canolog Rhagamcanol	-51.6	-51.6	-49.9	-47.7	-45.8	-44.0
Praesept Lleol	-55.2	-58.1	-61.2	-64.4	-67.8	-71.4
Cyfanswm Cyllid	-106.9	-109.8	-110.9	-112.1	-113.7	-115.5
Gwariant Refeniw						
Gwariant Rhagamcanol	109.8	111.7	115.9	110.1	122.1	125.2
Arbedion effeithlonrwydd a gyflawnwyd ar gyfer 19-20	-2.9	0	0	0	0	0
Diffyg Blynyddol Cronnus	0	1.8	5.1	6.9	8.4	9.7
<u>Cynllun Lleihau Costau yn y Dyfodol</u>						
Cynaliadwyedd a Chyfalaf		-0.4	-0.5	-0.3	-0.2	-0.1
Cydweithredu ac Incwm		-0.3	-0.4	-0.3	-0.5	-0.3
Galw a Chynhyrchiant		-0.3	-1.8	-0.7	-0.4	-0.4
Cynllunio'r Gweithlu		-0.6	-0.4	-0.4	-0.3	-0.4
Caffael a Chostau nad ydynt yn Gyflogau		-0.2	-0.2	-0.1	-0.1	-0.1
Lleihad mewn Costau Blynyddol		-1.8	-3.3	-1.8	-1.5	-1.3
Lleihad Blynyddol Cronnus		-1.8	-5.1	-6.9	-8.4	-9.7
Diffyg Refeniw Disgwyliedig		0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

- 6.15 Mae Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd yn rhoi cyfrif am fuddsoddiadau mewn Seilwaith Cyfalaf gan mai'r Comisiynydd sy'n berchen ar bob ased sefydlog o dan y Rheoliadau. Pennodd y Comisiynydd raglen gyfalaf o £48.206 miliwn ar gyfer 2019/20 i 2023/24 sy'n cynnwys blaenoriaethau'r Heddlu ar gyfer buddsoddi mewn Ystadau, y Ffilyd a'r seilwaith TGCh. Mae'r buddsoddiad hwn wedi cael ei flaenoriaethu tuag at flaenoriaethau strategol, gwariant na ellir ei osgoi, meysydd sy'n lleihau gwariant reffeniw yn y dyfodol ac mae'n cydnabod yr angen i baratoi'n ddigonol er mwyn wynebu gofynion newidiol plismona yn yr 21^{ain} ganrif.
- 6.16 Bu lleihad sylweddol yn y cyllid cyfalaf craidd a ddyrennir gan y Swyddfa Gartref yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Yn 2019/20 bydd cyfanswm grant cyfalaf o £325K ar gael i'r Comisiynydd. Hefyd, bydd cyllid canolog ar gael i ariannu'r rhaglen gyfathrebu

fawr yn rhannol, ond y Comisiynydd fydd yn gyfrifol am ariannu £2.6 miliwn o'r costau yn y dyfodol.

- 6.17 Er mwyn bodloni gofynion buddsoddi cyfalaf yn y dyfodol a lliniaru'r lleihad mewn arian grant cyfalaf, mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolog a'r rhaglen gyfalaf yn cynnwys cyfraniadau refeniw i gyfalaf o 2019/20 ac maent hefyd yn cynnwys gofynion benthyca allanol i gefnogi datblygiadau mawr ar yr ystadau. Mae'r Comisiynydd yn ystyried ei Strategaeth Gyfalaf bob blwyddyn ac mae hefyd yn asesu ei ofynion benthyca bob blwyddyn er mwyn sicrhau eu bod yn ddarbodus, yn gynaliadwy ac yn fforddiadwy. Dangosir y dogfennau hyn yn:

<http://www.dyfedpowys-pcc.org.uk/media/7690/atodiad-h.pdf>

<http://www.dyfedpowys-pcc.org.uk/media/7686/2019-03-07-agenda-13-treasury-management-strategy.pdf>

- 6.18 Mae Heddlu Dyfed-Powys wedi cyflwyno ei ail Ddatganiad Rheoli Heddlu i Arolygiaeth Cwnstabiliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi sy'n rhoi disgrifiad cynhwysfawr o'r prif heriau gweithredol a chymorth busnes y mae Heddlu Dyfed-Powys yn eu hwynebu. Mae hwn yn ystyried gallu ac adnoddau Heddlu Dyfed-Powys yng nghyd-destun ymdrin â'r galw ar hyn o bryd ac yn y dyfodol. Yn gryno, mae'r ddogfen yn nodi heriau sy'n adlewyrchu'r meysydd hynny a nodwyd eisoes yn y Gofrestr Risg i raddau helaeth ond mae hefyd yn tynnu sylw at heriau mewn perthynas â phobl sy'n agored i niwed, cam-drin domestig a throseddau rhyw / treisgar fel meysydd lle y rhagwelir y bydd galw'n cynyddu yn y dyfodol.

- 6.19 Mae'r Comisiynydd a Heddlu Dyfed-Powys hefyd yn wynebu nifer o ymrwymadau ariannol anhysbys posibl yn y dyfodol y cyfeirir atynt ymhellach yn y nodyn ar rwymedigaethau digwyddiadol a'r nodyn ar bensiynau, gan gynnwys:

- Her Gyfreithiol Pensiwn yr Heddlu – Enillion Gyrfa Cyfartalog a Ailbrisiwyd
- Ymchwiliad i Blismona Cudd
- Hawliadau Lwfans Ar Alw Uned Ymdrin Ffynhonnell Benodedig

7.0 Sail Gwaith Paratoi a Chyflwyno

- 7.1 Dyma'r seithfed set o gyfrifon statudol a baratowyd o dan y trefniadau llywodraethu newydd. Mae'n rhaid i'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl fel endidau cyfreithiol ar wahân baratoi eu Datganiadau o Gyfrifon eu hunain, gyda'r Comisiynydd yn gyfrifol hefyd am baratoi Cyfrifon y Grŵp, sy'n cynnwys cyfrifon y Comisiynydd.

- 7.2 Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2015 yn ei gwneud yn ofynnol i gyrrf llywodraeth leol baratoi Datganiad o Gyfrifon yn unol ag arferion priodol. Ystyrir mai Cod Ymarfer y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth sy'n cynrychioli arferion priodol.

- 7.3 Mae'r canlynol yn esbonio'r datganiadau sy'n dilyn, eu diben a'r gydberthynas rhyngddynt:

- **Adroddiad yr Archwilydd Annibynnol** – mae hwn yn nodi barn yr archwilydd allanol, sef Swyddfa Archwilio Cymru, ynghylch p'un a yw cyfrifon y Grŵp yn rhoi 'darlun gwir a theg' o sefyllfa ariannol a gweithrediadau'r Comisiynydd ar gyfer 2018/19;
- **Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon** – mae'r datganiad hwn yn nodi cyfrifoldebau'r Comisiynydd a'i Brif Swyddog Cyllid;
- **Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr** - mae'r datganiad craidd hwn yn crynhoi'r adnoddau a gynhyrchwyd ac a ddefnyddiwyd wrth ddarparu gwasanaethau plismona a gostwng troseddu yn ystod y flwyddyn. Mae'n cynnwys treuliau o ddydd i ddydd ac incwm cysylltiedig ar sail cronadau, yn

ogystal â thrafodion yn mesur gwerth asedau sefydlog a ddefnyddiwyd mewn gwirionedd a gwerth amcangyfrifedig gwirioneddol buddiannau ymddeol a enillwyd gan gyflogeion yn ystod y flwyddyn;

- **Mantolen** – mae'r datganiad craidd hwn yn dangos gwerth asedau a rhwymedigaethau a gydnabyddir gan y Grŵp fel ag yr oeddent ar ddyddiad y Fantolen. Y Comisiynydd sy'n berchen ar y tir, yr adeiladau a'r asedau eraill a ddefnyddir gan Heddlu Dyfed-Powys. Mae'r asedau net (asedau llai rhwymedigaeth) yn cael eu cyfateb i'r cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy ac anefnyddiadwy;
- **Nodiadau i'r datganiadau ariannol** - mae'r rhain yn rhoi gwybodaeth ychwanegol sy'n esbonio ymhellach eitemau sydd wedi'u cynnwys yn y prif ddatganiadau gyda'r nod o helpu'r darllenwyr i ddeall y prif ddatganiadau ariannol yn well ac maent yn nodi'r Polisiâu Cyfrifyddu a ddefnyddiwyd fel sail dros baratoi'r datganiadau ariannol fel sy'n ofynnol gan y Cod Ymarfer;
- **Cyfrif Cronfa Bensiwn yr Heddlu** - datganiad sy'n dangos gwariant, incwm, asedau a rhwymedigaethau sy'n ymwneud â Phensiynau'r Heddlu. Mae'r cyfrif yn dangos y grant ychwanegol sy'n ddyledus o'r Grŵp i Gyfrif y Gronfa Bensiwn. Wedyn mae'r Swyddfa Gartref yn ad-dalu'r Grŵp am arian a dalwyd i'r cyfrif ac yn tanysgrifennu'r diffyg i bob diben. Byddai'r arfer hwn yn gweithio i'r gwrthwyneb pe bai gan Gyfrif y Gronfa Bensiwn warged ar ddiwedd y flwyddyn;
- Mae **Datganiad Llywodraethu Blynyddol** wedi'i gynnwys o fewn y Datganiad o Gyfrifon hwn sy'n nodi manylion ynglŷn â sut mae'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl yn llywodraethu eu materion. Mae'r Datganiad yn ddogfen statudol ar gyfer pob corfforaeth undyn, ond mae datganiad ar y cyd wedi cael ei lunio ar gyfer 2018/19 sy'n anelu at helpu i sicrhau tryloywder a dealltwriaeth i'r darllenydd, gan ddangos yn glir lle mae trefniadau yn gyson a lle maent yn wahanol rhwng y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl. Mae'r datganiad yn cynnwys adolygiad blynyddol o ddigonolrwydd y trefniadau llywodraethu, ac mae hefyd yn rhoi sicrwydd ar y systemau rheolaeth fewnol.

Datganiad o Gyfrifoldebau

Diben y datganiad hwn yw nodi cyfrifoldebau'r Prif Gwnstabl a'r Prif Swyddog Cyllid mewn perthynas â'r Datganiad o Gyfrifon.

Cyfrifoldebau'r Prif Gwnstabl

Mae'n ofynnol i'r Prif Gwnstabl wneud y canlynol:

- gwneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol yn briodol a sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny, sef y Prif Swyddog Cyllid;
- rheoli ei faterion er mwyn sicrhau defnydd darbodus, effeithlon ac effeithiol o adnoddau a diogelu ei asedau;
- cymeradwyo'r Datganiad o Gyfrifon.

Cymeradwyaf y Datganiad o Gyfrifon ar gyfer blwyddyn ariannol 2018/19.

Prif Gwnstabl Dyfed-Powys

Dyddiad

Cyfrifoldebau'r Prif Swyddog Cyllid

Y Prif Swyddog Cyllid sy'n gyfrifol am baratoi'r Datganiad o Gyfrifon yn unol ag arferion priodol fel y'u nodwyd yng Nghod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig CIPFA/LASAAC (y Cod).

Wrth baratoi'r Datganiad o Gyfrifon hwn, mae'r Prif Swyddog Cyllid wedi:

- dewis polisiau cyfrifyddu addas ac yna'u cymhwyso'n gyson;
- llunio barn ac amcangyfrifon a oedd yn rhesymol ac yn ddoeth;
- cydymffurfio â'r Cod i awdurdodau lleol.

Mae'r Prif Swyddog Cyllid hefyd wedi gwneud y canlynol:

- cadw cofnodion cyfrifyddu priodol a oedd yn gyfredol;
- cymryd camau rhesymol i atal a chanfod twyll ac achosion eraill o afreoleidd-dra.

Ardystiaf fod y Datganiad o Gyfrifon yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol y Prif Gwnstabl ar y dyddiad adrodd ac o'i wariant a'i incwm ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019.

Prif Swyddog Cyllid y Prif Gwnstabl

Dyddiad

Adroddiad archwilydd annibynnol Archwilydd Cyffredinol Cymru i Brif Gwnstabl Dyfed-Powys

Adroddiad ar yr archwiliad o'r datganiadau ariannol

Barn

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol:

- Prif Gwnstabl Heddlu Dyfed-Powys;
- Cronfa Bensiwn Heddlu Dyfed-Powys;

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Prif Gwnstabl Heddlu Dyfed-Powys yn cynnwys y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiâu cyfrifyddu arwyddocaol.

Mae datganiadau ariannol Cronfa Bensiwn Heddlu Dyfed-Powys yn cynnwys Cyfrif y Gronfa, y Datganiad am Asedau Net a nodiadau cysylltiedig.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith gymwys a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018-19 yn seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Prif Gwnstabl Heddlu Dyfed-Powys a Chronfa Bensiwn Heddlu Dyfed-Powys ar 31 Mawrth 2019 ac o'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny;
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018-19.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith gymwys a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol yn y DU (ISAs (DU)). Caiff fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny eu disgrifio'n fanylach yn yr adran cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol yn fy adroddiad. Rwyf yn annibynnol ar Brif Gwnstabl Heddlu Dyfed-Powys a Chronfa Bensiwn Heddlu Dyfed-Powys yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesebol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio a gafwyd gennyf yn cynnig sail ddigonol a phriodol ar gyfer fy marn.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol y mae'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU) yn ei gwneud yn ofynnol i mi gyflwyno adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol:

- nid yw'r defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol;
- nid yw'r swyddog ariannol cyfrifol wedi datgelu, yn y datganiadau ariannol, unrhyw ansicrwydd perthnasol a allai godi amheuaeth sylweddol am allu Prif Gwnstabl Heddlu Dyfed-Powys i barhau i ddefnyddio proses gyfrifyddu sy'n seiliedig ar fusnes gweithredol am ddeuddeg mis o leiaf o'r dyddiad pan roddir awdurdod i gyhoeddi'r datganiadau ariannol.

Gwybodaeth arall

Mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am y wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol a'r cyfrifon. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y wybodaeth a geir yn yr adroddiad blynyddol heblaw am y datganiadau ariannol a'm hadroddiad fel archwilydd ar y datganiadau hynny. Nid yw fy marn am y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, ar wahân i'r

graddau a nodir yn benodol yn ddiweddarach yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd ar hynny.

Mewn perthynas â'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol, mae gennyf gyfrifoldeb i ddarllen y wybodaeth arall er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau ariannol a archwiliwyd a nodi unrhyw wybodaeth yr ymddengys ei bod yn anghywir mewn ffordd berthnasol yn seiliedig ar y wybodaeth a gasglwyd gennyf wrth gynnal yr archwiliad, neu'n anghyson mewn ffordd berthnasol â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol ymddangosiadol, ystyriaf y goblygiadau i'm hadroddiad.

Adrodd ar ofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi ei baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018-19;
- Mae'r wybodaeth a roddwyd yn y Datganiad Llywodraethu ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu wedi ei baratoi yn unol â'r canllawiau.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ynghylch Prif Gwnstabl Heddlu Dyfed-Powys a Chronfa Bensiwn Heddlu Dyfed-Powys a'i hamgylchedd y gwneuthum eu meithrin yn ystod fy archwiliad, nid wyf wedi nodi unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gennyf unrhyw beth i gyflwyno adroddiad arno mewn perthynas â'r materion canlynol, yr wyf yn cyflwyno adroddiad i chi os, yn fy marn i:

- nad oes cofnodion cyfrifyddu cywir wedi'u cadw;
- nad yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu;
- nad wyf wedi cael yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau'r archwiliad

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Prif Gwnstabl Heddlu Dyfed-Powys a Chronfa Bensiwn Heddlu Dyfed-Powys yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'r Cod Ymarfer Archwilio a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol am y datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon a nodir ar dudalen 21, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad o gyfrifon, gan gynnwys datganiadau ariannol Cronfa Bensiwn Heddlu Dyfed-Powys, sy'n rhoi darlun gwir a theg, ac am y cyfryw reolaeth fewnol sydd ei hangen ym marn y swyddog ariannol cyfrifol er mwyn paratoi datganiadau o gyfrifon sy'n rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiad o gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu Prif Gwnstabl Heddlu Dyfed-Powys a Chronfa Bensiwn Heddlu Dyfed-Powys i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n gymwys, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail cyfrifyddu busnes gweithredol oni thbybir nad yw'n briodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch p'un a yw'r datganiadau ariannol gyda'i gilydd yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu wall, a chyhoeddi

adroddiad archwilio sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn cynnig lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU) bob amser yn canfod camddatganiad perthnasol lle y bydd yn bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu wall ac ystyrir eu bod yn berthnasol os gellid disgwyl yn rhesymol iddynt, yn unigol neu ar y cyd, ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wnaed ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol yn: www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities.

Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'm hadroddiad archwilio.

Anthony J Barrett
Dros ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru
31 Gorffennaf 2019

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Cyfrifoldeb y Prif Gwnstabl yw cynnal gwefan Heddlu Dyfed-Powys a sicrhau ei huniondeb; nid yw'r gwaith a wnaed gan yr archwilwyr yn cynnwys ystyried y materion hyn ac yn unol â hynny nid yw'r archwilwyr yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am unrhyw newidiadau a all fod wedi digwydd i'r datganiadau ariannol ers iddynt gael eu cyflwyno'n gyntaf ar y wefan.

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi ardystio'r cyfrifon hyn yn y ffurf y cawsant eu drafftio'n wreiddiol. Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg gwreiddiol yw'r fersiwn hwn. Heddlu Dyfed-Powys sydd yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad, nid yr Archwilydd Cyffredinol.

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r datganiad hwn yn crynhoi'r adnoddau a gynhyrchwyd ac a ddefnyddiwyd wrth ddarparu gwasanaethau plismona a gostwng troseddau yn ystod y flwyddyn. Mae Datganiad 2017/18 wedi cael ei ailddatgan i adlewyrchu newidiadau a wnaed i Strwythurau Llywodraethu a Threfniadau Adrodd Heddlu Dyfed-Powys. Darllenwch Nodyn 2 'Addasiadau Cyfnod Blaenorol' i gael esboniad o'r newidiadau hyn.

2017/18 (Wedi'i Ailddatgan)			Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Nodyn	2018/19		
Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net			Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000	
			<u>Cyllidebau a Reolir yn Gorfforaethol gan y Prif Gwnstabl</u>				
1,589	0	1,589	Swyddfa'r Prif Gwnstabl		1,576	0	1,576
7,011	0	7,011	Cyllidebau Corfforaethol a Reolir yn Ganolog		1,666	0	1,666
5,439	0	5,439	Gwasanaethau Cenedlaethol/Rhanbarthol/Lleol a Ariennir yn Allanol		5,442	0	5,442
282	0	282	Cymdeithasau Staff		296	0	296
			<u>Cyllidebau a Reolir gan y Dirprwy Brif Gwnstabl</u>				
3,094	0	3,094	Gwasanaethau Pobl		3,357	0	3,357
4,034	0	4,034	Cyfreithiol, Gwybodaeth, Effeithlonrwydd, Iechyd a Diogelwch		3,772	0	3,772
993	0	993	Ymdeoliadau, Ymgyrchoedd Mawr a Chyfathrebu		1,108	0	1,108
1,509	0	1,509	Safonau Proffesiynol		1,329	0	1,329
			<u>Cyllidebau a Reolir gan y Prif Gwnstabl Cynorthwyol</u>				
68,043	0	68,043	Plismona Lleol		70,282	0	70,282
26,295	0	26,295	Ymchwiliadau		26,006	0	26,006
1,679	0	1,679	Cymorth Gwyddonol		2,040	0	2,040
1,812	0	1,812	Cyfiawnder Troseddol		2,831	0	2,831
			<u>Cyllidebau a Reolir gan y Cyfarwyddwr Cyllid</u>				
4,629	0	4,629	Systemau Gwybodaeth a Thechnoleg		4,742	0	4,742
2,638	0	2,638	Uned Cymorth Busnes		2,774	0	2,774
1,120	0	1,120	Costau Fflyd		1,208	0	1,208
716	0	716	Cyllid a Chaffael		681	0	681
92	0	92	<u>Costau nas dosbarthwyd</u>		0	0	0
			Effaith bosibl yr Her Gyfreithiol ddiweddar mewn perthynas â Phensiwn yr Heddlu (McCloud)				
			<u>Eitemau eithriadol -</u>				
187	0	187	Llwythi Annormal – Ffermydd Gwynt		0	0	0
798	0	798	Ymgyrch Heath		0	0	0
0	0	0	<u>Effaith bosibl yr Her Gyfreithiol ddiweddar mewn perthynas â Phensiwn yr Heddlu (McCloud)</u>	17	78,599	0	78,599
131,960	0	131,960	COST GWASANAETHAU		207,709	0	207,709
33,674	0	33,674	Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi	7	31,444	0	31,444
0	(165,634)	(165,634)	Costau Comisiynu (trosglwyddo o fewn y grŵp)		0	(239,153)	(239,153)
165,634	(165,634)	0	(Gwarged)/diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau		239,153	(239,153)	0
		(167,085)	(Enillion)/colledion actiwaraid ar asedau/rhwymedigaethau pensiwn				80,914
		167,085	Costau Comisiynu (trosglwyddo o fewn y grŵp)				(80,914)
		0	Cyfanswm incwm a gwariant cynhwysfawr				0

Mantolen

31 Mawrth 2018		Nodyn	31 Mawrth 2019
£'000			£'000
0	Eiddo, offer a chyfarpar		0
0	Eiddo buddsoddi		0
0	Asedau anniriaethol		0
0	Asedau a ddelir i'w gwerthu		0
1,182,591	Dyledwyr hirdymor	17	1,370,871
1,182,591	Asedau hirdymor		1,370,871
0	Buddsoddiadau byrdymor		0
459	Rhestrau eiddo		463
713	Dyledwyr byrdymor	9	475
0	Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod		0
(1,172)	Trosglwyddo o fewn y grŵp		(938)
0	Asedau cyfredol		0
0	Gorddrafft Banc		0
0	Benthyca byrdymor		0
(6,911)	Credydwyr byrdymor	10	(10,324)
0	Darpariaethau byrdymor		0
6,911	Trosglwyddo o fewn y grŵp		10,324
0	Rhwymedigaethau cyfredol		0
0	Credydwyr hirdymor		0
0	Benthyca hirdymor		0
(1,182,591)	Rhwymedigaethau hirdymor eraill	17	(1,370,871)
0	Darpariaethau hirdymor		0
0	Derbyniadau grant ymlaen llaw		0
(1,182,591)	Rhwymedigaethau hirdymor		(1,370,871)
0	Asedau/rhwymedigaethau net		0
0	Cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy		0
0	Cronfeydd wrth gefn andefnyddiadwy		0
0	Cyfanswm y cronfeydd wrth gefn		0

Cronfa Bensiwn yr Heddlu

Prif Gwnstabl		Cyfrif y Gronfa	Prif Gwnstabl	
2017/18			2018/19	
£'000	£'000		£'000	£'000
		Cyfraniadau derbyniadwy:		
(10,462)		• Cyfraniadau'r cyflogwr	(10,520)	
(441)		• Incwm arall	(256)	
(5,855)		Cyfraniadau swyddogion	(5,879)	
	(16,758)			(16,655)
(46)		Trosglwyddiadau i mewn o gronfeydd pensiwn eraill	(393)	
		Buddiannau taladwy:		
24,823		• Pensiynau	26,483	
10,053		• Cyfnewidiadau a buddiannau ymdeol ar ffurf cyfandaliadau	9,443	
	34,830			35,533
		Taliadau i'r rhai sy'n gadael ac ar gyfrif y rhai sy'n gadael:		
0		• Trosglwyddo i gronfeydd pensiwn eraill	39	
5		• Ad-dalu cyfraniadau	12	
500		• Taliadau treth Cynllun yn Talu	119	
	505			170
	18,577	Swm net sy'n daladwy am y flwyddyn		19,048
	(18,577)	Cyfraniad ychwanegol o Gronfa'r Heddlu (par grant y Swyddfa Gartref)		(19,048)
	0			0

Prif Gwnstabl		Datganiad am Asedau Net	Prif Gwnstabl	
2017/18			2018/19	
£'000			£'000	
		Asedau Cyfredol		
	0	Dyledwr – balansau net sy'n ddyledus gan Gronfa'r Heddlu		908
	0			908
		Rhwymedigaethau Cyfredol		
	0	Credydwr – buddiannau sy'n daladwy i swyddogion yn ymdeol ddiwedd mis Mawrth a dalwyd ym mis Ebrill		(908)
	0			(908)
	0			0

Nodiadau i'r Cyfrifon

1. Polisiâu cyfrifyddu

Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn crynhoi trafodion y Prif Gwnstabl ar gyfer blwyddyn ariannol 2018/19 a'r sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ar 31 Mawrth 2019. Mae'n ofynnol i'r Prif Gwnstabl baratoi Datganiad o Gyfrifon blynyddol o dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 (fel y'i diwygiwyd), sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt gael eu paratoi'n unol ag arferion cyfrifyddu priodol. Mae'r arferion hyn yn cynnwys y Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018/19 a Chod Ymarfer Adrodd 2018/19 yr Heddlu yn bennaf, wedi'u hategu gan Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Y confensiwn cyfrifyddu a fabwysiadwyd yn y Datganiad o Gyfrifon yw cost hanesyddol yn bennaf, wedi'i addasu gan ailbricio categorïau penodol o asedau anghyfredol ac offerynnau ariannol.

Addasiadau Cyfnod Blaenorol, Newidiadau mewn Polisiâu Cyfrifyddu ac Amcangyfrifon a Gwallau

Gall addasiadau cyfnod blaenorol godi o ganlyniad i newid mewn polisiâu cyfrifyddu neu er mwyn cywiro gwall perthnasol. Cyfrifir am newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifyddu yn y dyfodol, h.y. yn y flwyddyn gyfredol a'r blynyddoedd yn y dyfodol y mae'r newid yn effeithio arnynt ac nid ydynt yn peri addasiad cyfnod blaenorol.

Dim ond pan fydd eu hangen yn unol ag arferion cyfrifyddu priodol neu pan fydd y newid yn rhoi gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol ynglŷn ag effaith trafodion, digwyddiadau eraill ac amodau ar sefyllfa ariannol neu berfformiad ariannol y bydd newidiadau i bolisiâu cyfrifyddu. Pan fydd newid, caiff ei gymhwyso'n ôl-weithredol (oni nodir fel arall) drwy addasu balansau agoriadol a symiau cymaradwy ar gyfer y cyfnod blaenorol fel petai'r polisi newydd wedi'i gymhwyso erioed.

Caiff gwallau perthnasol a ddarganfyddir yn ffigurau cyfnodau blaenorol eu cywiro'n ôl-weithredol drwy ddiwygio balansau agoriadol a symiau cymaradwy ar gyfer y cyfnod blaenorol.

Croniadau Incwm a Gwariant

Cyfrifir am weithgarwch yn y flwyddyn y mae'n digwydd, ac nid pan fydd taliadau arian parod yn cael eu gwneud. Yn benodol:

- Cofnodir cyflenwadau fel gwariant pan gânt eu defnyddio – pan fydd bwch rhwng y dyddiad y derbynnir cyflenwadau a'r dyddiad y'u defnyddir cânt eu cario fel rhestrau eiddo ar y Fantolen.
- Cofnodir treuliau mewn perthynas â gwasanaethau a dderbyniwyd (gan gynnwys gwasanaethau a ddarperir gan gyflogeion) fel gwariant pan fydd y gwasanaethau yn cael eu derbyn yn hytrach na phan fydd y taliadau yn cael eu gwneud.
- Pan fydd refeniw a gwariant wedi'u cydnabod ond nad oes unrhyw arian parod wedi cael ei dderbyn na'i dalu, cofnodir dyledwr neu gredydwr am y swm perthnasol yn y Fantolen. Pan na chaiff dyledion eu setlo o bosibl, mae balans dyledwyr yn cael ei leihau a chodir tâl ar refeniw am yr incwm na allai gael ei gasglu o bosibl.

Gorbenion a Gwasanaethau Cymorth

Codir am gostau gorbenion a gwasanaethau cymorth ar segmentau gwasanaethau yn unol â threfniadau'r Prif Gwnstabl ar gyfer atebolrwydd a pherfformiad ariannol.

Eitemau Eithriadol

Pan fydd eitemau o incwm a gwariant yn berthnasol, datgelir eu natur a'r swm ar wahân, naill ai ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr neu yn y nodiadau i'r cyfrifon, yn dibynnu ar ba mor arwyddocaol yw'r eitemau i ddeall perfformiad ariannol y Prif Gwnstabl.

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad y caiff y Datganiad o Gyfrifon ei awdurdodi i'w gyhoeddi. Gellir nodi dau fath o ddigwyddiadau:

- Y rhai hynny sy'n rhoi tystiolaeth o amodau a oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – mae'r Datganiad o Gyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath.
- Y rhai hynny sy'n dangos amodau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – nid yw'r Datganiad o Gyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath, ond lle byddai categori o ddigwyddiadau yn cael effaith berthnasol, datgelir natur y digwyddiadau a'u heffaith ariannol amcangyfrifedig yn y nodiadau.

Nid yw digwyddiadau ar ôl dyddiad awdurdodi cyhoeddi yn cael eu hadlewyrchu yn y Datganiad o Gyfrifon.

Offerynnau Ariannol Rhwymedigaethau Ariannol

Caiff y rhain eu mesur i ddechrau ar sail gwerth teg a'u cario ar eu cost wedi'i hamorteiddio.

Asedau Ariannol

Mae'r asedau ariannol a ddeler gan y Prif Gwnstabl yn ystod y flwyddyn yn asedau ariannol sydd â thaliadau sefydlog neu y gellir eu pennu ac nad ydynt wedi'u rhestru mewn marchnad weithredol.

Trosi arian cyfred tramor

Lle mae'r Prif Gwnstabl wedi ymrwymo i drafodyn wedi'i ddynodi mewn arian cyfred tramor, caiff y trafodyn ei drosi i sterling ar y gyfradd gyfnewid sy'n gymwys ar y dyddiad roedd y trafodyn yn weithredol.

Rhestrau eiddo

Mae rhestrau eiddo yn cael eu cynnwys yn y fantolen ar bris cost bresennol. Mae Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol (IAS) 2 yn nodi y dylai Rhestrau eiddo gael eu mesur ar gost neu werth gwireddadwy net pa bynnag yw'r isaf. Felly, nid yw'r polisi yn cydymffurfio ag IAS 2 ond nid yw'r gwahaniaeth yn berthnasol.

Trefniadau Cydweithredol

Cyhoeddodd CIPFA ganllawiau newydd ar "Accounting for Collaboration" sy'n gymwys i'r flwyddyn ariannol 2014/15 ymlaen. Roedd hyn yn ei gwneud yn ofynnol i'r Prif Gwnstabl asesu'r holl weithgarwch cydweithio a chategoreiddio'r rhain yn gydymgyrchoedd neu'n gyd-fentrau a chyfrif am eu cyfran deg o wariant, incwm, asedau a rhwymedigaethau yn eu cyfrifon unigol. Ceir rhagor o fanylion o dan y nodyn Trefniadau Cydweithio.

Buddiannau cyflogeion Buddiannau sy'n Daladwy yn ystod Cyflogaeth

Buddiannau byrdymor i gyflogeion yw'r buddiannau hynny a fydd yn cael eu setlo o fewn 12 mis i ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys buddiannau megis cyflogau, gwyliau blynyddol â thâl ac absenoldeb oherwydd salwch â thâl, taliadau bonws a buddiannau anariannol (e.e. ceir) i gyflogeion cyfredol ac fe'u cydnabyddir fel traul am wasanaethau yn y flwyddyn y mae'r cyflogeion yn rhoi gwasanaeth. Gwneir cronriad ar gyfer cost hawliau gwyliau (gan gynnwys amser i ffwrdd yn lle tâl ac absenoldeb hyblyg) a enillir gan gyflogeion ond nas cymerir cyn diwedd y flwyddyn, y gall cyflogeion eu cario ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf. Gwneir y cronriad ar gyfraddau cyflog sy'n gymwys yn y flwyddyn gyfrifyddu ganlynol, sef y cyfnod y mae'r cyflogeion yn cymryd y buddiant. Codir y cronriad ar Warged neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau, ond yna caiff ei wrthdroi drwy'r Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn fel y bydd buddiannau gwyliau yn cael eu codi i'r cyfrif refeniw yn y flwyddyn ariannol y mae'r absenoldeb oherwydd gwyliau yn digwydd ynddi.

Buddiannau Terfynu

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl i derfynu cyflogaeth swyddog cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol.

Pan fydd buddiannau terfynu yn cynnwys pensiynau ychwanegol, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol mai'r swm sy'n daladwy gan y Grŵp i'r gronfa bensiwn neu'r pensiwnwr yn ystod y flwyddyn sy'n cael ei godi ar falans y Gronfa Gyffredinol, yn hytrach na'r swm a gyfrifir yn ôl y safonau cyfrifyddu perthnasol. Yn y Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn, mae angen neilltuo arian i ac o'r Gronfa Bensiynau Wrth Gefn er mwyn dileu'r dyledion a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau terfynu ar ffurf pensiwn ychwanegol a rhoi dyledion ar gyfer yr arian parod a delir i'r gronfa bensiwn a phensiwnwyr ac unrhyw gyfryw symiau sy'n daladwy ond nas telir ar ddiwedd y flwyddyn yn eu lle.

Buddiannau Ôl-gyflogaeth

Mae swyddogion yr heddlu a staff yr heddlu yn cael dewis bod yn aelod o un o blith dau gynllun pensiwn ar wahân sy'n berthnasol iddynt:

- Cynllun Pensiwn Swyddogion yr Heddlu, a weinyddir drwy Gronfa Bensiwn i'r Heddlu
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gyngor Sir Caerfyrddin.

Mae'r ddau gynllun yn rhoi buddiannau diffiniedig i'w haelodau (cyfandaliadau ymddeol a phensiynau), a enillwyd fel cyflogeion a oedd yn gweithio i'r Grŵp.

Mae'r cynllun Pensiwn hwn i Swyddogion yr Heddlu "heb ei ariannu" sy'n golygu na chaiff unrhyw asedau buddsoddi eu cronni i dalu pensiynau a buddiannau eraill yn y dyfodol, ac felly ni chaiff unrhyw ddarpariaeth i fodloni'r rhwymedigaeth i dalu buddiannau yn y dyfodol ei chynnwys yn y fantolen. Mae rhwymedigaethau Cynllun Llywodraeth Leol y gellir eu priodoli i'r Grŵp wedi'u cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau – h.y. asesiad o daliadau yn y dyfodol a gaiff eu gwneud mewn perthynas â buddiannau ymddeol a enillir hyd yma gan gyflogeion, yn seiliedig ar ragdybiaethau ynglŷn â chyfraddau marwolaethau, cyfraddau trosiant cyflogeion ac ati ac amcanestyniadau o enillion ar gyfer cyflogeion presennol.

Buddiannau yn ôl Disgresiwn

Mae gan y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl bwerau cyfyngedig hefyd i dalu buddiannau ymddeol yn ôl disgresiwn yn achos ymddeol yn gynnar. Bydd unrhyw rwymedigaethau yr amcangyfrifir eu bod yn codi o ganlyniad i ddyfarndal i unrhyw aelod o staff yn cronni yn y flwyddyn y gwneir y penderfyniad i wneud y dyfarndaliad a chyfrifir amdanynt drwy ddefnyddio'r un polisïau ag a gymhwysir at y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

Prydlesau**Y Prif Gwnstabl fel Prydlesai (Prydlesau Gweithredu)**

Caiff rhenti a delir o dan brydlesau gweithredu eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel traul y gwasanaethau sy'n cael budd o'r defnydd o eiddo, offer neu gyfarpar ar brydles. Codir taliadau ar sail llinell syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyfateb i batrwm y taliadau (h.y. lle mae cyfnod di-rent ar ddechrau'r brydles).

Treth ar Werth (TAW)

Mae TAW sy'n daladwy yn cael ei chynnwys fel traul dim ond i'r graddau nad yw'r Grŵp yn gallu ei hadennill oddi wrth Gyllid a Thollau Ei Mawrhydi. Nid yw TAW sy'n dderbyniadwy wedi'i chynnwys mewn incwm.

2. Addasiadau Cyfnod Blaenorol Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr 2017/18

Mae'r diwygiadau canlynol wedi cael eu gwneud i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer 2017/18. Mae'r newidiadau hyn yn ymwneud â Gwasanaethau Carcharol a Gwariant Rheoli Integredig Troseddwy'r a oedd wedi cael eu categorio'n anghywir:

2017/18 (Blaenorol) £000		DIWYGIADAU:		2017/18 (Wedi'i Ailddatgan) £'000
		Gwasanaet hau Carcharol £'000	Rheoli Integredig Troseddwy'r £'000	
	<u>Cyllidebau a Reolir gan y Prif Gwnstabl Cynorthwyol</u>			
64,151	Plismona Lleol	4,970	(1,078)	68,043
30,187	Ymchwiliadau	(4,970)	1,078	26,295
94,338		0	0	94,338

3. Safonau cyfrifyddu sydd wedi cael eu cyhoeddi ond nad ydynt wedi'u mabwysiadu eto

Mae'r Cod yn ei gwneud yn ofynnol i Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddau ddatgelu gwybodaeth sy'n ymwneud ag effaith newid cyfrifyddu a fydd yn ofynnol o dan safon gyfrifyddu newydd sydd wedi cael ei chyhoeddi ond nad yw wedi'i mabwysiadu eto o dan y Cod. Bydd y newidiadau canlynol yn ofynnol o 1 Ebrill 2019:

- diwygiadau i IAS40 *Eiddo Buddsoddi*: Trosglwyddo Eiddo Buddsoddi;
- *Cylch Gwelliannau Blynyddol i Safonau IFRS 2014-2016*;
- IFRIC 22 *Trafodion Ariannol Cyfred Tramor a Blaenystyriaeth*;
- IFRIC 23 *Ansicrwydd ynghylch Triniaethau Treth Incwm*;
- diwygiadau i IFRS 9 *Offerynnau Ariannol*: Nodweddion Rhagdalau gydag lawndal Negyddol

Nid yw effaith y newidiadau uchod ar y Datganiadau Ariannol yn hysbys. Fodd bynnag, yn y Datganiadau Ariannol ar gyfer 2019/20, caiff effaith y newidiadau ei hasesu ac os bydd angen, caiff y ffigurau cymaradwy eu hailddatgan.

4. Dyfarniadau hollbwysig wrth gymhwyso polisïau cyfrifyddu

Wrth gymhwyso'r polisïau cyfrifyddu a nodir yn Nodyn 1, bu'n rhaid i'r Prif Gwnstabl lunio barn ar drafodion cymhleth neu'r rhai sy'n cynnwys ansicrwydd ynglŷn â digwyddiadau yn y dyfodol.

Mae cryn ansicrwydd ynglŷn â lefelau ariannu Heddlu Dyfed-Powys yn y dyfodol. Fodd bynnag, mae'r Prif Gwnstabl wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigon eto i roi amcan o'r asedau y gallai eu gwerth leihau o ganlyniad i'r angen i gau cyfleusterau a lleihau lefelau gwasanaethau a ddarperir.

5. Rhagdybiaethau a wnaed ynglŷn â ffynonellau o ansicrwydd amcangyfrif yn y dyfodol a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd amcangyfrif

Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn cynnwys ffigurau amcangyfrifedig sy'n seiliedig ar ragdybiaethau a wnaed gan y Prif Gwnstabl ynglŷn â'r dyfodol neu eu bod fel arall yn ansicr. Llunnir amcangyfrifon gan ystyried profiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan nad oes modd pennu balansau gyda sicrwydd, gallai canlyniadau gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaethau a'r amcangyfrifon.

Mae'r eitemau ym Mantolen y Prif Gwnstabl ar 31 Mawrth 2019 y mae risg sylweddol y bydd angen addasiad perthnasol ar eu cyfer yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod fel a ganlyn:

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os bydd y canlyniadau gwirioneddol yn wahanol i'r rhagdybiaethau
Rhwymedigaeth pensiynau	Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n ymwneud â'r gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir, y gyfradd y rhagwelir y bydd cyflogau yn cynyddu yn unol â hi, newidiadau mewn oedran ymddeol, cyfraddau marwolaethau ac enillion disgwylidig ar asedau'r gronfa pensiwn. Penodir cwmni o actiwariad ymgynghorol i roi cyngor arbenigol ynglŷn â'r rhagdybiaethau i'w cymhwyso.	Gellir mesur effeithiau newidiadau mewn rhagdybiaethau unigol ar y rhwymedigaeth pensiynau net. Er enghraifft, byddai cynnydd o 0.1% yn y tâl a ddyferir ar gyfer cynllun pensiwn swyddogion yr heddlu yn arwain at gynnydd o £1.250 miliwn i'r rhwymedigaeth pensiwn.

6. Digwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd

Awdurdodwyd y Datganiad o Gyfrifon drafft i'w gyhoeddi gan y Prif Swyddog Ariannol ar 30 Mai 2019.

Ar 27 Mehefin, gwrthododd y Goruchaf Lys hawl i apelio mewn perthynas â Her Gyfreithiol Pensiwn yr Heddlu (McCloud). O ganlyniad, rhagwelir y bydd rhwymedigaethau Cynllun Pensiwn yr Heddlu yn cynyddu. Caiff y cynnydd ei adlewyrchu yn Natgeliad IAS19 fel Cost Gwasanaeth a Roddwyd ac mae addasiad tebyg wedi cael ei wneud i gostau Gwasanaeth a Roddwyd mewn perthynas â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Darllenwch Nodyn 17 i gael rhagor o wybodaeth.

7. Incwm a gwariant ariannu a buddsoddi

Mae'r llinell hon yn cynnwys eitemau corfforaethol o incwm a gwariant sy'n deillio o offerynnau ariannol a thrafodion tebyg sy'n cynnwys llog.

2017/18		2018/19
£'000		£'000
33,674	Cost llog pensiynau a'r enillion disgwylidig ar asedau pensiynau	31,444
33,674	Cyfanswm	31,444

8. Offerynnau Ariannol

Offeryn ariannol yw unrhyw contract sy'n rhoi ased ariannol i un endid a rhwymedigaeth ariannol neu offeryn ecwiti i endid arall. Nid yw trafodion nad ydynt yn rhai cyfnewid, megis y rhai sy'n ymwneud â threthi a grantiau'r llywodraeth, yn offerynnau ariannol.

Rhwymedigaethau Ariannol

Rhwymedigaeth ariannol yw rhwymedigaeth i drosglwyddo buddiannau economaidd a reolir gan y Prif Gwnstabl, a gall fod ar ffurf rhwymedigaeth gytundebol i roi arian parod neu asedau ariannol neu rwymedigaeth i gyfnewid asedau a rhwymedigaeth ariannol ag endid arall sy'n anffafriol o bosibl i'r Prif Gwnstabl.

Mae rhwymedigaethau ariannol nad ydynt yn ddeilliannol a ddelir gan y Prif Gwnstabl yn cynnwys credydwy'r a chânt eu mesur ar gost wedi'i hamorteiddio.

Asedau Ariannol

Ased Ariannol yw hawl i fuddiannau economaidd yn y dyfodol a reolir gan y Prif Gwnstabl sydd ar ffurf arian parod neu offerynnau eraill neu hawl gytundebol i gael arian parod neu ased ariannol arall. Mae'r asedau ariannol a ddelir gan y Prif Gwnstabl yn ystod y flwyddyn yn cael eu dal o dan y dosbarthiad canlynol:

- benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy (asedau ariannol sydd â thaliadau sefydlog neu y gellir eu pennu ac nad ydynt wedi'u rhestru mewn marchnad weithredol) gan gynnwys:
- Dyledwyr

Offerynnau Ariannol – Balansau

Dadansoddir yr asedau a'r rhwymedigaethau ariannol yn y Fantolen yn ôl y categorïau canlynol:

	Hirdymor		Cyfredol	
	31 Mawrth 2018	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2018	31 Mawrth 2019
	£'000	£'000	£'000	£'000
Credydwyr*	0	0	(6,911)	(10,324)
Cyfanswm y Rhwymedigaethau Ariannol	0	0	(6,911)	(10,324)
Dyledwyr*	0	0	713	475
Cyfanswm yr Asedau Ariannol	0	0	713	475

*Bydd trosglwyddiad o fewn y grŵp yn digwydd o Gyfrifon y Prif Gwnstabl i gyfrifon y Comisiynydd yn seiliedig ar y sefyllfa asedau cyfredol net gan na all y Prif Gwnstabl ddal balansau arian parod.

Enillion a Cholledion

Nid oes unrhyw enillion na cholledion wedi'u cydnabod yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr mewn perthynas ag offerynnau ariannol.

Gwerthoedd Teg

Mae rhwymedigaethau ariannol hirdymor y Prif Gwnstabl yn cael eu cario yn y Fantolen ar gost wedi'i hamorteiddio.

O dan God Ymarfer 2010 mae'n ofynnol i Werthoedd Teg yr asedau a'r rhwymedigaethau hyn gael eu datgelu at ddibenion cymharu. Diffinnir Gwerth Teg yn Safon Adrodd Ariannol 26 (FRS 26) fel y swm y gellid cyfnewid ased amdano, neu y gellid setlo rhwymedigaeth, rhwng partïon parod gwybodus mewn trafodyn hyd braich. Gwerth teg offeryn ariannol ar adeg ei gydnabod yn gychwynnol yw prif y trafodyn fel arfer.

Nid oedd unrhyw drosglwyddiadau rhwng lefel 1 a 2 yn ystod y flwyddyn.

Ni fu unrhyw newid yn y dechneg brisio a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn.

Swm cario	Gwerth teg		Swm cario	Gwerth teg
31 Mawrth 2018	31 Mawrth 2018		31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2019
£'000	£'000		£'000	£'000
		Rhwymedigaethau Ariannol:		
(6,911)	(6,911)	Credydwyr	(10,324)	(10,324)
(6,911)	(6,911)	Cyfanswm y Rhwymedigaethau Ariannol	(10,324)	(10,324)
		Asedau Ariannol:		
713	713	Dyledwyr	475	475
713	713	Cyfanswm yr Asedau Ariannol	475	475

Rhwymedigaethau Ariannol

Ar gyfer credydwyr, defnyddiwyd y gwerth cario fel brasamcan rhesymol o werth teg felly bydd y gwerth teg ar ddyddiad y Fantolen yr un fath â'r swm cario.

Asedau Ariannol

Ar gyfer dyledwyr, defnyddiwyd y gwerth cario fel brasamcan rhesymol o werth teg felly bydd y gwerth teg ar ddyddiad y Fantolen yr un fath â'r swm cario.

9. Dyledwyr Byrdymor

31 Mawrth 2018		31 Mawrth 2019
£'000		£'000
713	Rhagdaliadau	475
713	Cyfanswm	475

10. Credydwy'r byrdymor

31 Mawrth 2018		31 Mawrth 2019
£'000		£'000
1,365	Symiau masnach taladwy	970
5,546	Symiau taladwy eraill	9,354
6,911	Cyfanswm	10,324

11. Trefniadau Cydweithio

Mae gan heddluoedd yng Nghymru hanes llwyddiannus, hir o gydweithio i ddatblygu meysydd plismona arbenigol. Roedd hyn yn cynnwys y rhai o dan gylch gwaith Cyd-bwyllgor Awdurdodau Heddlu Cymru gynt. Caiff cydweithio yn y dyfodol ei sbarduno gan yr angen i fodloni'r Gofyniad Plismona Strategol a chan ganlyniadau'r Asesiad Strategol Rhanbarthol o fgythyiadau, risgiau a niwed i ranbarth deheuol Cymru.

Bydd Comisiynydd Heddlu a Throsedd pob Heddlu yn gyfrifol am sicrhau bod y Gofyniad Plismona Strategol yn cael ei fodloni. Fel rhan o hyn, bydd yn ceisio cydweithio â'r Comisiynwyr a'r heddluoedd eraill i ddarparu'r gwasanaeth mwyaf effeithiol posibl. Caiff cytundebau o'r fath eu rheoleiddio gan Adran 22A o Ddeddf yr Heddlu 1996, fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Diwygio'r Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2011.

Mae'r gwasanaethau cydweithio a'u cyllid yn parhau o dan drefniadau llywodraethu diwygiedig i'r Comisiynwyr a'r Heddluoedd. Ystyrir y rhain yn 'Gyllidebau Cyfunol' i bob diben, gyda chytundebau ar gyfer Cyfraniadau Cyllido yn cael eu gwneud a'u hamrywio o bryd i'w gilydd, a rhai grantiau penodol gan y Llywodraeth. Mae'r cyllidebau cyfunol yn cael eu cynnal gan Gomisiynydd De Cymru a Heddlu De Cymru i bob diben ar ran y pedwar Heddlu yng Nghymru.

Yn 2017/18 cafodd Tîm Cydweithio Cymru Gyfan ei sefydlu ar sail fyrdymor er mwyn cydlynu gweithgareddau presennol a nodi cyfleoedd newydd i gydweithio rhwng y pedwar heddlu yng Nghymru. Y Dirprwy Brif Gwnstabl sy'n arwain y tîm a chaiff ei ariannu ar sail cyfraniadau cytûn gan bob heddlu yng Nghymru. Cyfanswm costau'r tîm yn 2018/19 oedd £396k (2017/18 – £243k) a chyfraniad Dyfed-Powys at y costau hyn oedd £91.5k yn 2018/19 (2017/18 – £61.5k).

Mae'r tabl cyntaf isod yn rhoi crynodeb o'r Datganiad Incwm a Gwariant ar gyfer prif weithgareddau'r unedau cydweithio yn seiliedig ar yr arian y mae pob Heddlu yn ei gyfrannu at y trefniant cydweithio.

Yn y polisiau cyfrifyddu o dan drefniadau ar y cyd, ceir diffiniadau ac esboniad o'r gofynion cyfrifyddu newydd ar gyfer cyd-ymgyrchoedd. Mae'r olaf ohonynt yn cynnwys cyfran yr incwm, gwariant, asedau a rhwymedigaethau. O ganlyniad i ofynion IFRS 11, mae'r ail dabl isod yn darparu gwybodaeth ddiwygiedig mewn perthynas â Heddlu Dyfed-Powys a heddluoedd eraill er mwyn dangos y cyfansymiau ar gyfer pob cyd-ymgyrch.

O ganlyniad i ofynion IFRS 11, mae gwariant gros yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wedi'i gynyddu £1,134k ac mae incwm/grantiau wedi'u cynyddu £792k, sef cynnydd o £342k mewn gwariant net. Mae'r cynnydd net hwn wedi'i wrthdroi yn y Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn heb unrhyw effaith ar falans Cronfa'r Heddlu. Mae asedau, dyledwyr a chredydwy'r mewn perthynas â'r trefniadau wedi parhau i gael eu nodi ym mantolenni heddluoedd ar sail eu perthnasedd.

*Mae Heddlu Gogledd Cymru yn seilio ei gostau Swyddi Diogelwch Penodol ar incwm a gwariant yn hytrach na dyraniad ar sail poblogaeth Cymru. Felly ni chaiff ei incwm a'i wariant

ar gyfer Swyddi Diogelwch penodol eu cynnwys yn y tablau isod. Nid ydynt wedi'u cynnwys yn y Tasglu Rhanbarthol, sy'n gweithredu yn Heddluoedd y Rhanbarth Deheuol. O ran yr Uned Troseddau Cyfundrefnol Ranbarthol, mae Heddlu Gogledd Cymru yn cyfrannu at Ranbarth Gogledd-orllewin Lloegr a Gogledd Cymru.

Dangosir y Datganiadau o Wariant ac Incwm ar gyfer y prif drefniadau cydweithio yn y tabl canlynol:

2018/19

Dosbarthiad y Gwasanaeth	Uned Cudd-wybodaeth Gwrthderfysg-aeth	Cyngorwyr Gwrthderfysgaeth Arbenigol	Diogelwch Gwrthderfysgaeth Porthladdoedd/ Penodol	Uned Troseddau Cyfundrefnol Ranbarthol	Tasglu Rhanbarthol	Uned Arfau Tanio ar y Cyd	CYFANSWM
	Plismona Cenedlaethol	Plismona Cenedlaethol	Plismona Cenedlaethol	Cudd-wybodaeth/ Ymchwilio	Cuddwybodaeth	Ymgyrchoedd Arbenigol	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwariant ar Gyflogau	7,541	428	3,805	4,855	1,720	11,480	29,829
Gwariant nad yw'n ymwneud â chyflogau	1,644	46	380	2,333	575	1,656	6,634
Gwariant Gros	9,185	474	4,185	7,188	2,295	13,136	36,463
Incwm Grant Penodol	(9,146)	(474)	(4,159)	(3,787)	0	(1,167)	(18,733)
Incwm	(39)	0	(26)	(1,512)	(21)	(245)	(1,843)
Cyfanswm yr Incwm a Grantiau	(9,185)	(474)	(4,185)	(5,299)	(21)	(1,412)	(20,576)
(Gwarged) neu Ddiffyg - i'w ariannu o Gyfraniadau'r Heddlu fel a ganlyn:	0	0	0	1,889	2,274	11,724	15,887
<u>Cyfraniadau'r Heddlu (Net):</u>							
Dyfed-Powys	0	0	0	(384)	(463)	(3,645)	(4,492)
Gwent	0	0	0	(491)	(590)	(2,796)	(3,877)
Gogledd Cymru	0	0	0	0	0	0	0
De Cymru	0	0	0	(1,014)	(1,221)	(5,283)	(7,518)
Cyfanswm Cyfraniadau'r Heddlu	0	0	0	(1,889)	(2,274)	(11,724)	(15,887)

Mae cyfraniad pob Heddlu tuag at Wariant ac Incwm yn 2018/19 fel a ganlyn:

	Uned Cuddwybodaeth Gwrthderfysgaeth	Cynghorwyr Gwrthderfysgaeth Arbenigol	Diogelwch Gwrthderfysgaeth Porthladdoedd/ Penodol	Uned Troseddau Cyfundrefnol Ranbarthol	Tasglu Rhanbarthol	Uned Arfau Tanio ar y Cyd	CYFANSWM
Dosbarthiad y Gwasanaeth a'r sail ddosrannu y cytunwyd arni	Plismona Cenedlaethol (Poblogaeth – sail budd cenedlaethol)	Plismona Cenedlaethol (Poblogaeth – sail budd cenedlaethol)	Plismona Cenedlaethol (Poblogaeth – sail budd cenedlaethol)	Cudd-wybodaeth/ Ymchwilio (Poblogaeth – sail budd cenedlaethol)	Cudd-wybodaeth (Cyfraniad Ariannol y Cytunwyd arno – darpariaeth leol)	Ymgyrchoedd Arbenigol (Cyfraniad Ariannol y Cytunwyd arno – darpariaeth leol)	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Dyfed-Powys	1,519	78	409	1,529	467	4,084	8,086
Gwent	1,727	89	465	1,739	596	3,133	7,749
Gogledd Cymru	2,046	106	2,262	0	0	0	4,414
De Cymru	3,893	201	1,049	3,920	1,232	5,919	16,214
Gwariant Gros	9,185	474	4,185	7,188	2,295	13,136	36,463
Dyfed-Powys	(1,519)	(78)	(409)	(1,127)	(4)	(439)	(3,576)
Gwent	(1,727)	(89)	(465)	(1,282)	(6)	(337)	(3,906)
Gogledd Cymru	(2,046)	(106)	(2,262)	0	0	0	(4,414)
De Cymru	(3,893)	(201)	(1,049)	(2,890)	(11)	(636)	(8,680)
Cyfanswm yr Incwm a Grantiau	(9,185)	(474)	(4,185)	(5,299)	(21)	(1,412)	(20,576)

2017/18

	Uned Cudd-wybodaeth Gwrthderfysgaeth	Cyngorwyr Gwrthderfysg- aeth Arbenigol	Diogelwch Gwrthderfysg- aeth Porthladdoedd/ Penodol	Uned Troseddau Cyfundrefnol Ranbarthol	Tasglu Rhanbarthol	Uned Arfau Tanio ar y Cyd	CYFANSWM
Dosbarthiad y Gwasanaeth	Plismona Cenedlaethol	Plismona Cenedlaethol	Plismona Cenedlaethol	Cudd- wybodaeth/ Ymchwilio	Cudd- wybodaeth	Ymgrych-oedd Arbenigol	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwariant ar Gyflogau	5,574	425	4,356	4,793	1,554	11,292	27,994
Gwariant nad yw'n ymwneud â chyflogau	1,142	30	285	1,201	411	1,568	4,637
Gwariant Gros	6,716	455	4,641	5,994	1,965	12,860	32,631
Incwm Grant Penodol	(6,772)	(455)	(4,641)	(4,320)	(500)	(1,473)	(18,161)
Incwm	56	0	0	(43)	(2)	(163)	(152)
Cyfanswm yr Incwm a Grantiau	(6,716)	(455)	(4,641)	(4,363)	(502)	(1,636)	(18,313)
(Gwarged) neu Ddiffyg - i'w ariannu o Gyfraniadau'r Heddlu fel a ganlyn:	0	0	0	1,631	1,463	11,224	14,318
<u>Cyfraniadau'r Heddlu (Net):</u>							
Dyfed-Powys	0	0	0	(348)	(298)	(3,457)	(4,103)
Gwent	0	0	0	(394)	(380)	(2,594)	(3,368)
Gogledd Cymru	0	0	0	0	0	0	0
De Cymru	0	0	0	(889)	(785)	(5,173)	(6,847)
Cyfanswm Cyfraniadau'r Heddlu	0	0	0	(1,631)	(1,463)	(11,224)	(14,318)

Roedd cyfraniad pob Heddlu tuag at Wariant ac Incwm yn 2017/18 fel a ganlyn:

Dosbarthiad y Gwasanaeth a'r sail ddostrannu y cytunwyd arni	Uned Cudd-wybodaeth Gwrthderfysgaeth	Cynghorwyr Gwrthderfysgaeth Arbenigol	Diogelwch Gwrthderfysgaeth Porthladdoedd/Pen odol	Uned Troseddau Cyfundrefnol Ranbarthol	Tasglu Rhanbarthol	Uned Arfau Tanio ar y Cyd	CYFANSWM
	Plismona Cenedlaethol (Poblogaeth – sail budd cenedlaethol)	Plismona Cenedlaethol (Poblogaeth – sail budd cenedlaethol)	Plismona Cenedlaethol (Poblogaeth – sail budd cenedlaethol)	Cudd-wybodaeth/ Ymchwilio (Poblogaeth – sail budd)	Cudd-wybodaeth (Cyfraniad Ariannol y Cytunwyd arno – darpariaeth leol)	Ymgyrchoedd Arbenigol (Cyfraniad Ariannol y Cytunwyd arno – darpariaeth leol)	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Dyfed-Powys	1,113	75	472	1,279	400	3,998	7,337
Gwent	1,260	85	535	1,449	510	3,067	6,906
Gogledd Cymru	1,501	102	2,428	0	0	0	4,031
De Cymru	2,842	193	1,206	3,266	1,055	5,795	14,357
Gwariant Gros	6,716	455	4,641	5,994	1,965	12,860	32,631
Dyfed-Powys	(1,113)	(75)	(472)	(931)	(102)	(509)	(3,202)
Gwent	(1,260)	(85)	(535)	(1,054)	(130)	(390)	(3,454)
Gogledd Cymru	(1,501)	(102)	(2,428)	0	0	0	(4,031)
De Cymru	(2,842)	(193)	(1,206)	(2,378)	(270)	(737)	(7,626)
Cyfanswm yr Incwm a Grantiau	(6,716)	(455)	(4,641)	(4,363)	(502)	(1,636)	(18,313)

12. Cydnabyddiaeth swyddogion

Uwch-gyflogeion – Roedd y gydnabyddiaeth a dalwyd i uwch-gyflogeion y Prif Gwnstabl yn 2018/19 fel a ganlyn:

			O	I	Cyflog cyfwerth ag amser llawn ar 31.03.19 neu'r dyddiad gorffen	Cyflog gwirioneddol, gan gynnwys lwfansau	Buddianau mewn da - ceir prydles	Buddianau mewn da - treuliau adleoli	Cyflog yn lle Rhybudd / Taliad Ymadael	Cyfanswm y gydnabyddiaeth heb gynnwys cyfraniadau pensiwn	Cyfraniadau pensiwn	Cyfanswm y gydnabyddiaeth gan gynnwys cyfraniadau pensiwn
	Blwyddyn	Nodyn			£	£	£	£	£	£	£	£
Prif Gwnstabl	2018/19		01/04/2018	31/03/2019	139,410	141,645	0	0	0	141,645	33,462	175,107
Dirprwy Brif Gwnstabl	2018/19		01/04/2018	05/01/2019	116,718	94,875	0	0	0	94,875	9,231	104,106
Prif Gwnstabl Cynorthwyol – Llywodraeth Cymru	2018/19	1	01/04/2018	31/12/2018	113,475	86,360	2,670	0	0	89,030	8,974	98,004
Dirprwy Brif Gwnstabl Dros Dro	2018/19		18/11/2018	31/03/2019	116,718	43,121	0	0	0	43,121	10,435	53,556
Prif Gwnstabl Cynorthwyol	2018/19		22/04/2018	17/11/2018	100,509	56,807	0	0	0	56,807	13,747	70,554
Prif Gwnstabl Cynorthwyol Dros Dro (A)	2018/19		18/11/2018	31/03/2019	100,509	37,132	1,002	0	0	38,134	8,986	47,120
Prif Gwnstabl Cynorthwyol Dros Dro (B)	2018/19		03/04/2018	31/03/2019	87,327	90,625	0	0	0	90,625	20,782	111,407
Cyfarwyddwr Cyllid/ Prif Swyddog Cyllid y Prif Gwnstabl	2018/19		01/04/2018	31/03/2019	86,106	86,420	0	0	0	86,420	11,667	98,087
Cyfanswm 2018/19						636,985	3,672	0	0	640,657	117,284	757,941

Nodyn 1: Ailgodwyd 50% o'r costau hyn ar Lywodraeth Cymru.

Nodyn 2: Talwyd dyfarniad cyflog wedi'i ôl-ddyddio i gyflogeion sy'n staff cymorth (heb gynnwys y Comisiynydd, nad yw'n gyflogai) ym mis Mai 2018, ar gyfer y cyfnod rhwng mis Medi 2017 a mis Ebrill 2018. Cafodd y gyfran a oedd yn ymwneud â 17/18 ei chronni'n ôl yn y cyfrifon ond caiff ei chynnwys yma yn unol â'r Cod Ymarfer.

Nodyn 3: Darperir cerbydau ar gyfer y Prif Gwnstabl a'r Dirprwy Brif Gwnstabl ond nid oes yn rhaid talu treth incwm mewn perthynas â'r budd, gan fod y swyddogion hyn ar alwad drwy'r amser. Mae hyn yn unol ag Adran 248A o'r Ddeddf Treth Incwm (Enillion a Phensiynau) sy'n datgan: "1) This section applies where a) an emergency vehicle is made available to a person employed in an emergency service for the person's private use and b) the terms on which it is made available prohibit its private use otherwise than when the person is on call or engaged in on-call commuting and c) the person does not make private use of it other than in such circumstances, 2) No liability to income tax arises by virtue of Chapter 6 or 10 or Part 3 (taxable benefits: cars, vans etc and residual liability to charge) in respect of the benefit".

Uwch-gyflogeion – Roedd y gydnabyddiaeth a dalwyd i uwch-gyflogeion y Prif Gwnstabl yn 2017/18 fel a ganlyn:

			O	I	Cylog sylfaenol cywerth ag amser llawn ar 31.03.18 neu'r dyddiad gorffen	Cylog gwirioneddol, gan gynnwys lwfansau	Buddiannau mewn da - ceir prydles	Buddiannau mewn da - treuliau adleoli	Cylog yn lle Rhybudd / Taliad Ymadael	Cyfanswm y gydnabyddiaeth heb gynnwys cyfraniadau pensiwn	Cyfraniadau pensiwn	Cyfanswm y gydnabyddiaeth gan gynnwys cyfraniadau pensiwn
							Nodyn 4					
	Blwyddyn	Nodyn			£	£	£	£	£	£	£	£
Prif Gwnstabl	2017/18		01/04/2017	31/03/2018	136,677	139,487	0	0	0	139,487	32,939	172,426
Dirprwy Brif Gwnstabl	2017/18		01/04/2017	31/03/2018	114,429	120,441	0	0	0	120,441	27,577	148,018
Prif Gwnstabl Cynorthwyol	2017/18	1	01/04/2017	30/09/2017	111,249	56,620	2,420	0	0	59,040	15,594	74,634
Prif Gwnstabl Cynorthwyol – Llywodraeth Cymru	2017/18	1	01/10/2017	31/03/2018	111,249	57,079	2,420	0	0	59,499	11,218	70,717
Dirprwy Brif Gwnstabl - Heddlu Gwent	2017/18	2	24/07/2017	06/12/2017	115,383	42,684	832	0	0	43,516	9,386	52,902
Prif Gwnstabl Cynorthwyol Dros Dro (A)	2017/18		01/04/2017	23/07/2017	103,851	34,347	697	0	0	35,044	8,377	43,421
Prif Gwnstabl Cynorthwyol Dros Dro (B)	2017/18		01/04/2017	31/03/2018	98,538	41,007	0	0	0	41,007	8,234	49,241
Cyfarwyddwr Cyllid/ Prif Swyddog Cyllid y Prif Gwnstabl	2017/18		01/04/2017	31/03/2018	81,723	75,121	0	0	0	75,121	10,141	85,262
Cyfarwyddwr Adnoddau	2017/18	3	01/04/2017	27/10/2017	70,893	41,891	0	0	16,154	58,045	5,655	63,700
Cyfanswm 2017/18						608,677	6,369	0	16,154	631,200	129,121	760,321

Nodyn 1: Cafodd y Prif Gwnstabl Cynorthwyol ei secondio i Lywodraeth Cymru fel Prif Gwnstabl Cynorthwyol – Llywodraeth Cymru. Ailgodwyd 50% o'i chostau ar secondiad ar Lywodraeth Cymru.

Nodyn 2: Cafodd y Prif Gwnstabl Cynorthwyol Dros Dro ei dyrchafu'n Ddirprwy Brif Gwnstabl Heddlu Gwent ar sail secondiad, ac yna cafodd ei throsglwyddo'n ffurfiol i gyflogaeth Heddlu Gwent. Ailgodwyd ei chostau ar secondiad yn llawn ar Heddlu Gwent.

Nodyn 3: Ymddeolodd y Cyfarwyddwr Adnoddau yn gynnar a chafodd daliad yn lle rhybudd diswyddo fel rhan o'i becyn ymadael. Yna cafodd y swydd ei dileu o'r strwythur.

Nodyn 4: Darperir cerbydau ar gyfer y Prif Gwnstabl a'r Dirprwy Brif Gwnstabl ond nid oes yn rhaid talu treth incwm mewn perthynas â'r budd, gan fod y swyddogion hyn ar alwad drwy'r amser. Mae hyn yn unol ag Adran 248A o'r Ddeddf Treth Incwm (Enillion a Phensiynau) sy'n datgan: "1) This section applies where a) an emergency vehicle is made available to a person employed in an emergency service for the person's private use and b) the terms on which it is made available prohibit its private use otherwise than when the person is on call or engaged in on-call commuting and c) the person does not make private use of it other than in such circumstances, 2) No liability to income tax arises by virtue of Chapter 6 or 10 or Part 3 (taxable benefits: cars, vans etc and residual liability to charge) in respect of the benefit".

Cyflogeion eraill (heb gynnwys uwch-swyddogion – y nodir eu manylion uchod)

Talwyd y symiau canlynol i gyflogeion eraill y Prif Gwnstabl a oedd yn cael cydnabyddiaeth o fwy na £60,000 ar gyfer y flwyddyn (heb gynnwys cyfraniadau pensiwn y cyflogwr):

2017/18		2018/19
Nifer y cyflogeion		Nifer y cyflogeion*
10	£60,000 - £64,999*	10
2	£65,000 - £69,999	6
4	£70,000 - £74,999*	3
1	£75,000 - £79,999	3
5	£80,000 - £84,999	2
1	£85,000 - £89,999	2
0	£90,000 - £94,999	1
0	£95,000 - £99,999	0

Cymhareb Cydnabyddiaeth y Prif Gwnstabl

Mae'r diwygiad i Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) yn 2014 wedi ychwanegu gofyniad newydd i nodi gwybodaeth ganlynol am gymhareb y gydnabyddiaeth.

- cydnabyddiaeth Prif Gwnstabl y corff yn ystod y flwyddyn y mae'r cyfrifon yn ymwneud â hi
- cydnabyddiaeth cyfwerth ag amser llawn ganolrifol holl gyflogeion y corff a oedd mewn swydd ar 31 Mawrth 2019;
- y gymhareb rhwng y swm yn is-baragraff (a) a'r swm yn is-baragraff (b);

Mae cydnabyddiaeth yn cynnwys cyflog sylfaenol, goramser, lwfansau a buddiannau mewn da.

Cydnabyddiaeth y Prif Gwnstabl ar gyfer 2018/19 oedd £141,645 (ni chafodd y Prif Gwnstabl unrhyw fuddiannau mewn da yn 2018/19, cyfeiriwch at nodyn 1 o'r tabl Cydnabyddiaeth Swyddogion uchod). Cydnabyddiaeth cyfwerth ag amser llawn ganolrifol holl gyflogeion y Prif Gwnstabl ar 31 Mawrth 2019 oedd £35,176. Y gymhareb rhwng cydnabyddiaeth y Prif Gwnstabl a chydabyddiaeth ganolrifol cyflogeion y Prif Gwnstabl oedd 4.03:1 (3.93:1 yn 2017/18).

Aelodau

Mae'r Cynllun Llywodraethu yn nodi y dylai treuliau Aelodau gael eu rhannu'n gyfartal rhwng y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl. Yn 2018/19, roedd y lwfansau a'r treuliau a dalwyd yn cyfateb i gyfanswm o £3k (£1k yn 2017/18). Gan nad yw 50% o'r swm hwn yn berthnasol, ni chyfrifwyd am y costau yng nghyfrifon y Prif Gwnstabl.

13. Costau archwilio allanol

Yn 2018/19 aeth y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl i gost o £79k mewn perthynas ag archwilio'r Datganiad o Gyfrifon, ardystio hawliadau grant ac arolygiadau statudol a gwasanaethau a ddarparwyd gan archwilwyr allanol yr Heddlu nad ydynt yn rhai archwilio (2017/18: £79k).

14. Partïon cysylltiedig

Mae'n ofynnol i'r Prif Gwnstabl ddatgelu trafodion perthnasol â phartïon cysylltiedig, h.y. cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar y Prif Gwnstabl neu'r potensial i'r Prif Gwnstabl eu rheoli neu ddylanwadu arnynt. Drwy ddatgelu'r trafodion hyn gall darllenwyr asesu i ba raddau y gallai'r Prif Gwnstabl fod wedi'i gyfyngu yn ei allu i weithredu'n annibynnol neu y gallai fod wedi sicrhau'r gallu i gyfyngu ar allu parti arall i fargeinio'n ddirwysr â'r Prif Gwnstabl.

Llywodraeth Ganolog

Mae gan lywodraeth ganolog ddylanwad sylweddol dros weithrediadau cyffredinol Heddlu Dyfed-Powys/y Comisiynydd; gan ei bod yn gyfrifol am ddarparu'r fframwaith statudol y mae Heddlu Dyfed-Powys/y Comisiynydd yn gweithredu oddi mewn iddo, yn darparu'r rhan fwyaf o'i gyllid ar ffurf grantiau ac yn rhagnodi telerau llawer o'r trafodion sydd gan Heddlu Dyfed-Powys/y Comisiynydd â phartïon eraill. Nodir y grantiau a dderbyniwyd gan adrannau'r llywodraeth yn Nodyn 30 o Ddatganiad o Gyfrifon y Grŵp, y mae gan y rhan fwyaf ohonynt delerau ac amodau caeth.

Endidau y mae'r Prif Gwnstabl yn eu Rheoli neu'n Dylanwadu'n Sylweddol arnynt

Mae'r Prif Gwnstabl a Phrif Swyddog Ariannol y Prif Gwnstabl yn ymddiriedolwyr ymddiriedolaeth "Safer Dyfed-Powys Diogel". Yn 2018/19, ni fu unrhyw drafodion ariannol rhwng y Prif Gwnstabl a Safer Dyfed-Powys Diogel (2017/18: £0). Ceir rhagor o wybodaeth am yr Ymddiriedolaeth yn nodyn 38 o Ddatganiad o Gyfrifon y Grŵp.

Aelodau

Dangosir cyfanswm lwfansau'r Aelodau a dalwyd yn 2018/19 yn nodyn 12.

Nid oes unrhyw un o'r Aelodau, na phartïon sy'n gysylltiedig â hwy, wedi cynnal unrhyw drafodion perthnasol â'r Prif Gwnstabl yn 2018/19.

15. Prydlesau

Prif Gwnstabl fel Prydlesai

Prydlesau Cyllid

Nid oes gan y Prif Gwnstabl unrhyw Brydlesau Cyllid

Prydlesau Gweithredu

Mae Prif Gwnstabl Heddlu Dyfed-Powys yn prydlesu eiddo o berchenogion eiddo eraill lle y bo'n briodol ac yn fforddiadwy, er mwyn darparu swyddfeydd addas ar gyfer plismona gweithredol a chymorth. Mae gan Heddlu Dyfed-Powys brydlesau gweithredu hefyd ar gyfer offer a chyfarpar sy'n cynnwys llungopiwyd.

Yr isafswm taliadau prydles yn y dyfodol sy'n ddyledus o dan brydlesau na ellir eu canslo yn y dyfodol yw:

31 Mawrth 2018		31 Mawrth 2019
£'000		£'000
90	Dim hwyrach na blwyddyn	148
357	Yn hwyrach na blwyddyn a dim hwyrach na phum mlynedd	544
838	Yn hwyrach na phum mlynedd	1,346
1,285	Cyfanswm	2,038

Y gwariant a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn

mewn perthynas â'r prydlesau hyn oedd:

2017/18		2018/19
£'000		£'000
168	Isafswm taliadau prydles	187
168	Cyfanswm	187

16. Buddiannau terfynu

Nodir nifer y pecynnau ymadael fesul band, ynghyd â chyfanswm cost ymadawiadau y cytunwyd arnynt ar gyfer 2018/19 a 2017/18 yn y tabl isod:

Band cost pecyn ymadael	2017/18	2017/18	2018/19	2018/19
	Nifer yr ymadawiadau y cytunwyd arnynt ym mhob band	Cost yr ymadawiad (gan gynnwys cyflog yn lle rhybudd) £'000	Nifer yr ymadawiadau y cytunwyd arnynt ym mhob band	Cost yr ymadawiad (gan gynnwys cyflog yn lle rhybudd) £'000
£0 - £20,000	0	0	2.0	39
£20,001 - £40,000	0	0	12.7	477
£40,001 - £60,000	1	47	2.7	130
	1	47	17.4	646

17. Cynlluniau pensiwn buddiannau diffiniedig

Cymryd rhan mewn Cynlluniau Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Prif Gwnstabl yn gwneud cyfraniad tuag at gost buddiannau ôl-gyflogaeth. Er na fydd y buddiannau hyn yn daladwy mewn gwirionedd nes bod cyflogeion yn ymddeol, mae gan y Prif Gwnstabl ymrwymiad i wneud y taliadau y mae angen eu datgelu ar yr adeg y mae cyflogeion yn ennill eu hawl iddynt yn y dyfodol.

Mae'r Prif Gwnstabl yn cymryd rhan mewn dau gynllun ôl-gyflogaeth:

- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir yn lleol gan Gyngor Sir Caerfyrddin – cynllun CARE (Enillion Gyrfa Cyfartalog a Ailbrisiwyd) buddiannau diffiniedig a ariannwyd ydyw, sy'n golygu bod y Prif Gwnstabl a chyflogeion yn talu cyfraniadau i mewn i gronfa, a gyfrifir ar lefel y bwriedir iddi fantoli'r rhwymedigaethau pensiwn â'r asedau buddsoddi. Dylid nodi bod pob aelod o staff yn cael ei gyflogi gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throsedd, ond mae'r rhan fwyaf o'r staff o dan gyfarwyddyd a rheolaeth y Prif Gwnstabl. Mae costau wedi'u dosrannu i adlewyrchu hyn.
- Cynllun Pensiwn Swyddogion yr Heddlu – cynllun CARE (Enillion Gyrfa Cyfartalog a Ailbrisiwyd) buddiannau diffiniedig nas ariannwyd ydyw, ac o ganlyniad nid oes gan y gronfa unrhyw asedau buddsoddi. Caiff buddiannau sy'n daladwy eu hariannu gan gyfraniadau gan gyflogwyr a chyflogeion a thelir unrhyw wahaniaeth rhwng buddiannau sy'n daladwy a chyfraniadau sy'n dderbyniadwy drwy grant ychwanegol gan y Swyddfa Gartref drwy law'r Comisiynydd.

Trafodion sy'n ymwneud â Buddiannau Ôl-gyflogaeth

Cydnabyddir cost buddiannau ymddeol yng nghost gwasanaethau a nodwyd pan gânt eu hennill gan gyflogeion, yn hytrach na phan delir y buddiannau ar ffurf pensiynau yn y pen draw.

Caiff y costau hyn eu gwrthdroi o gyfrifon y Prif Gwnstabl i gyfrifon y Comisiynydd gan

nad yw'r Prif Gwnstabl yn gyfrifol am ddal unrhyw gronfeydd wrth gefn. Dangosir hyn ar y dudalen nesaf fel trosglwyddiad o fewn y grŵp:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Cynllun Pensiwn yr Heddlu	
	2017/18	2018/19	2017/18	2018/19
	£'000	£'000	£'000	£'000
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:				
<i>Cost gwasanaethau:</i>				
• Cost gwasanaeth cyfredol	(6,745)	(6,646)	(28,048)	(23,230)
• Cost gwasanaeth a roddwyd	(47)	(3,278)	0	(75,453)
• Arall	(130)	(116)	0	0
<i>Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi:</i>				
• Cost llog net	(938)	(868)	(32,736)	(30,577)
Cyfanswm y Buddiannau Ôl-gyflogaeth a godwyd ar y Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	(7,860)	(10,908)	(60,784)	(129,260)
<i>Buddiant Ôl-gyflogaeth arall a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i>				
Ailfesur y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig net sy'n cynnwys:				
• Enillion ar asedau'r cynllun (heb gynnwys y swm a gynhwyswyd yn y draul llog net)	1,241	4,500	0	0
• (Ennill)/colli profiad	0	0	53,017	0
• Ailfesur enillion a cholledion sy'n codi yn sgil newidiadau mewn rhagdybiaethau demograffig	7,669	0	50,973	0
• Ailfesur enillion a cholledion sy'n codi yn sgil newidiadau mewn rhagdybiaethau ariannol	0	(11,290)	54,186	(74,124)
Cyfanswm y Buddiannau Ôl-gyflogaeth a Godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,050	(17,698)	97,392	(203,384)
Costau Comisiynu (trosglwyddo o fewn y grŵp)	(1,050)	17,698	(97,392)	203,384
Cyfanswm y gost net	0	0	0	0
<i>Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn:</i>				
• Gwrthdroi'r taliadau net a wnaed i Warged neu Ddiffyg ar gyfer Darparu Gwasanaethau ar gyfer buddiannau ôl-gyflogaeth yn unol â'r Cod	0	0	0	0
<i>Swm gwirioneddol a godwyd yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol ar gyfer pensiynau yn ystod y flwyddyn:</i>				
• Cyfraniadau'r cyflogwr sy'n daladwy i'r cynllun	0	0	0	0
• Cyfraniadau'r cyflogwr sy'n daladwy i'r cynllun	0	0	0	0

Proseswyd trosglwyddiad o fewn y grŵp i gyfrifon y Prif Gwnstabl, gan nad yw'r Prif Gwnstabl yn gyfrifol am reoli cronfeydd wrth gefn.

Asedau a Rhwymedigaethau Pensiynau a gydnabuwyd yn y Fantolen

Y Prif Gwnstabl sy'n mynd i'r rhan fwyaf o gostau cyflogaeth, felly mae asedau a rhwymedigaethau sy'n ymwneud â buddiannau ôl-gyflogaeth yn aros yng nghyfrifon y Prif Gwnstabl.

Y rhwymedigaeth net sy'n codi o'r rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Cynllun Pensiwn yr Heddlu	
	2017/18	2018/19	2017/18	2018/19
	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth presennol y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig	(161,629)	(186,877)	(1,147,093)	(1,321,002)
Gwerth teg asedau'r cynllun	126,534	136,722	0	0
Rhwymedigaeth net sy'n codi o'r rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig	(35,095)	(50,155)	(1,147,093)	(1,321,002)

Cyfanswm y rhwymedigaeth a gofnodwyd yng nghyfrifon y Prif Gwnstabl yw £1,370,871k. Oherwydd lefelau perthnasedd, nid oes rhaniad ar gael rhwng cyfrifon y Prif Gwnstabl a'r Comisiynydd, felly mae'r ffigur a nodir uchod ar gyfer y Grŵp.

Cysoni'r symudiadau yng Ngwerth teg Asedau'r Cynllun

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Cynllun Pensiwn yr Heddlu	
	2017/18	2018/19	2017/18	2018/19
	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth teg agoriadol asedau'r cynllun	119,772	126,534	0	0
Llog incwm	3,147	3,448	0	0
Ailfesur ennill / (colled)				
<ul style="list-style-type: none"> Enillion ar asedau'r cynllun, heb gynnwys y swm a gynhwyswyd yn y draul llog net 	1,241	4,500	0	0
Cyfraniadau gan y cyflogwr	3,070	3,240	28,928	29,475
Cyfraniadau gan gyflogaion i'r cynllun	1,408	1,501	5,854	5,879
Buddiannau a dalwyd	(1,974)	(2,385)	(34,782)	(35,354)
Arall (os yw'n gymwys)	(130)	(116)	0	0
Gwerth teg asedau'r cynllun wrth gau	126,534	136,722	0	0

Cysoni gwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun (rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig):

	Rhwymedigaethau a Ariannwyd: Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Rhwymedigaethau nas Ariannwyd: Cynllun Pensiwn yr Heddlu	
	2017/18	2018/19	2017/18	2018/19
	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans Agoriadol ar 1 Ebrill:	(159,043)	(161,629)	(1,273,413)	(1,147,093)
Cost gwasanaeth cyfredol	(7,050)	(6,926)	(28,048)	(23,230)
Cost llog	(4,127)	(4,352)	(32,736)	(30,577)
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	(1,408)	(1,501)	(5,854)	(5,879)
<i>Enillion a (colledion) actiwaraidd</i>				
<ul style="list-style-type: none"> Enillion / colledion actiwaraidd sy'n codi yn sgil newidiadau mewn rhagdybiaethau demograffig 	0	0	53,017	0
<ul style="list-style-type: none"> Enillion / colledion actiwaraidd sy'n codi yn sgil newidiadau mewn rhagdybiaethau ariannol 	8,072	(11,576)	50,973	(74,124)
<ul style="list-style-type: none"> Arall (os yw'n gymwys) 	0	0	54,186	0
Cost gwasanaeth a roddwyd	(5)	(3,278)	0	(75,453)
Colledion / (enillion) ar gwtogi (lle y bo'n berthnasol)	(42)	0	0	0
Buddiannau a Dalwyd	1,974	2,385	34,782	35,354
Balansau wrth gau ar 31 Mawrth	(161,629)	(186,877)	(1,147,093)	(1,321,002)

Roedd asedau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cynnwys:

	Gwerth teg asedau'r Cynllun	
	2017/18	2018/19
	£'000	£'000
Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod	760	820
Offerynnau ecwiti	89,333	94,475
Bondiau	24,547	22,833
Eiddo	11,894	18,594
Cyfanswm yr Asedau	126,534	136,722

Sail dros amcangyfrif Asedau a Rhwymedigaethau

Mae'r rhwymedigaethau wedi cael eu hasesu ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy yn y dyfodol yn dibynnu ar ragdybiaethau ynglŷn â chyfraddau marwolaethau, lefelau cyflog ac ati.

Mae rhwymedigaethau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a chynllun pensiwn Swyddogion yr Heddlu wedi cael eu hamcangyfrif gan Mercer Human Resource Consulting, sef cwmni annibynnol o actiwarïaid, ac mae amcangyfrifon ar gyfer Cronfa Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn seiliedig ar y prisiaid llawn diweddaraf o'r cynllun ar 31 Mawrth 2018.

Y rhagdybiaethau arwyddocaol a ddefnyddiwyd gan yr actiwari yw:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Cynllun Pensiwn yr Heddlu	
	2017/18	2018/19	2017/18	2018/19
Rhagdybiaethau ynglŷn â marwolaethau:				
Hirhoedledd yn 65 (60 ar gyfer cynllun yr heddlu) ar gyfer pensiynwyr presennol:				
• Dynion	22.9	23.0	26.4	26.5
• Menywod	25.6	25.7	28.4	28.4
Hirhoedledd yn 65 (60 ar gyfer cynllun yr heddlu) ar gyfer pensiynwyr yn y dyfodol:				
• Dynion	25.1	25.2	28.3	28.4
• Menywod	27.9	28.1	30.3	30.4
Rhagdybiaethau eraill:				
Cyfradd chwyddiant	2.1%	2.2%	2.1%	2.2%
Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau	3.6%	3.7%	3.5%	3.7%
Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau	2.2%	2.3%	2.2%	2.3%
Cyfradd ar gyfer disgowntio rhwymedigaethau'r cynllun	2.7%	2.5%	2.7%	2.5%

Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraid a nodir yn y tabl uchod.

Mae'r dadansoddiadau o sensitifrwydd isod wedi'u pennu yn seiliedig ar newidiadau posibl rhesymol yn y rhagdybiaethau sy'n digwydd ar ddiwedd y cyfnod adrodd ac sy'n tybio ar gyfer pob newid bod y rhagdybiaeth a ddadansoddwyd yn newid ond bod yr holl ragdybiaethau eraill yn aros yn gyson. Mae'r rhagdybiaethau o ran hirhoedledd, er enghraifft, yn tybio bod disgwyliaid oes yn cynyddu neu'n gostwng ar gyfer dynion a menywod. Yn ymarferol, mae hyn yn annhebygol o ddigwydd, a gall newidiadau mewn rhai o'r rhagdybiaethau fod yn gydgyssylltiedig. Mae'r amcangyfrifon yn y dadansoddiad o sensitifrwydd wedi dilyn y polisiau cyfrifyddu ar gyfer y cynllun h.y. ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau. Ni newidiodd y dulliau a'r mathau o ragdybiaethau a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r dadansoddiad o sensitifrwydd isod o'r rhai a ddefnyddiwyd yn y cyfnod blaenorol.

Cynllun yr Heddlu Llywodraeth Leol 2018/19	Effaith ar y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig yn y cynllun	
	Cynnydd yn y rhagdybiaeth	Lleihad yn y rhagdybiaeth
	£'000	£'000
Hirhoedledd (cynnydd neu leihad o flwyddyn)	3,542	0
Cyfradd chwyddiant (cynnydd neu ostyngiad o 0.1%)	4,148	0
Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau (cynnydd neu ostyngiad o 0.1%)	855	0
Cyfradd ar gyfer disgowntio rhwymedigaethau'r cynllun (cynnydd neu ostyngiad o 0.1%)	0	4,059
Cynllun Pensiwn yr Heddlu 2018/19	Effaith ar y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig yn y cynllun	
	Cynnydd yn y rhagdybiaeth	Lleihad yn y rhagdybiaeth
	£'000	£'000
Hirhoedledd (cynnydd neu leihad o flwyddyn)	35,534	0
Cyfradd chwyddiant (cynnydd neu ostyngiad o 0.1%)	27,192	0
Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau (cynnydd neu ostyngiad o 0.1%)	5,169	0
Cyfradd ar gyfer disgowntio rhwymedigaethau'r cynllun (cynnydd neu ostyngiad o 0.1%)	0	26,588

Effaith ar lifau arian parod y Grŵp

Amcan y cynllun yw sicrhau bod cyfraniadau cyflogwyr mor gyson â phosibl. Mae'r Grŵp wedi cytuno ar strategaeth ag actiwari'r cynllun er mwyn cyflawni lefel ariannu o 100% dros y tair blynedd nesaf. Cwblhawyd y prisiad tair blynedd ar 31 Mawrth 2017 a dangosir manylion cyfraddau cyflogwyr yn y dyfodol isod:

Blwyddyn	Cyfradd y cyflogwr
2017/18	13.5%
2018/19	13.5%
2019/20	13.5%

Her Gyfreithiol Pensiwn yr Heddlu - Enillion Gyrfa Cyfartalog a Ailbrisiwyd (McCloud/Sargeant).

Mae Prif Gwnstabl Heddlu Dyfed-Powys, ynghyd â Phrif Gwnstablaid eraill a'r Swyddfa Gartref, yn wynebu 50 o hawliadau a gyflwynwyd yn eu herbyn yn Nhribiwnlys Cyflogaeth Llundain Ganolog. Mae'r hawliadau yn ymwneud â gwahaniaethu anghyfreithlon honedig sy'n codi o'r Darpariaethau Trosiannol yn Rheoliadau Pensiwn yr Heddlu 2015.

Mae hawliadau gwahaniaethu anghyfreithlon hefyd wedi'u cyflwyno mewn perthynas â'r newidiadau i reoliadau Pensiwn y Farnwriaeth a Diffoddwyr Tân ac ym mis Rhagfyr 2018 dyfarnodd y Llys Apêl (McCloud/Sargeant) fod yr 'amddiffyniad trosiannol' a gynigiwyd i rai aelodau fel rhan o'r diwygiadau i bensiynau sector cyhoeddus yn gyfystyr â gwahaniaethu anghyfreithlon.

Ar 27 Mehefin, gwrthododd y Goruchaf Lys hawl i apelio mewn perthynas ag achos McCloud. Yn sgil hyn, rhagwelir y bydd y Llys yn mynnu bod newidiadau'n cael eu gwneud i drefniadau ar gyfer cyflogwyr a gafodd eu trosglwyddo i'r cynlluniau newydd, gan gynnwys aelodau o Gynllun Pensiwn yr Heddlu o bosibl. Byddai hyn yn arwain at gynnydd yn rhwymedigaethau Cynllun Pensiwn yr Heddlu ac mae ein hactiwariad (Mercer), gan

ddefnyddio tybiaethau penodol a'u cymhwysu i gynllun yr Heddlu yn gyffredinol, wedi amcangyfrif y gallai'r cynnydd yn rhwymedigaethau'r cynllun i Heddlu Dyfed-Powys gyfateb i tua 6.5% neu £75.4m o rwymedigaethau'r cynllun pensiwn. Caiff y cynnydd hwn ei gynnwys yn Natgeliad IAS19 fel Cost Gwasanaeth a Roddwyd. Mae'r actiwariaid wedi pwysleisio bod yr amcangyfrif hwn yn seiliedig ar un rhwymedi posibl, effaith bosibl unrhyw wahaniaeth ym mhroffil aelodau'r heddlu o gymharu â'r cynllun yn gyffredinol a bod y ffigurau'n sensitif iawn i dybiaethau ynghylch twf enillion byrdymor.

Caiff effaith unrhyw gynnydd yn rhwymedigaethau'r cynllun sy'n deillio o ddyfarniad McCloud/Sargeant ei mesur drwy'r broses prasio pensiynau, sy'n pennu cyfraddau cyfraniadau'r cyflogwr a'r cyflogai. Cynhelir yr ymarfer prasio nesaf mewn perthynas â Phensiwn yr Heddlu yn 2020 a bwriedir gweithredu ar y canlyniadau yn 2023/24 a bydd angen i heddluoedd gynllunio ar gyfer effaith hyn ar gyfraddau cyfraniadau'r cyflogwr ynghyd â newidiadau eraill a nodir yn ystod y broses prasio.

Caiff effaith unrhyw gynnydd mewn taliadau pensiwn blynyddol sy'n deillio o ddyfarniad McCloud / Sargeant ei phennu drwy Reoliadau Cronfa Bensiwn yr Heddlu 2007. O dan y Rheoliadau hyn, mae'n rhaid i awdurdod yr heddlu gynnal cronfa pensiwn y caiff cyfraniadau'r swyddogion a'r cyflogwr eu talu i mewn iddi ac a gaiff ei defnyddio i wneud taliadau pensiwn i swyddogion sydd wedi ymddeol. Os nad oes digon o arian yng nghronfa pensiwn yr heddlu i dalu costau pensiynau yn ystod y flwyddyn, yna bydd yr Ysgrifennydd Gwladol yn talu'r swm sy'n ddyledus i awdurdod yr heddlu ar ffurf grant ychwanegol gan y llywodraeth ganolog.

O safbwynt y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, mae addasiad tebyg i gostau gwasanaeth a roddwyd yn Natgeliad IAS19 wedi cael ei wneud ar gyfer dyfarniad McCloud. Mae hyn yn cyfateb i gynnydd o 3.2% neu £3.2m mewn rhwymedigaethau. Caiff effaith unrhyw gynnydd yn rhwymedigaethau'r cynllun sy'n deillio o ddyfarniad McCloud/Sargeant ei mesur drwy'r broses prasio pensiynau, sy'n pennu cyfraddau cyfraniadau'r cyflogwr a'r cyflogai.

Gan y cynigiwyd 'amddiffyniad trosiannol' i aelodau pob un o brif gynlluniau pensiwn y gwasanaethau cyhoeddus, mae'r llywodraeth o'r farn y bydd angen unioni'r gwahaniaeth mewn triniaethau rhwng yr holl gynlluniau hynny. Mae hyn yn cynnwys cynlluniau ar gyfer y GIG, y gwasanaeth sifil, llywodraeth leol, athrawon, yr heddlu, y lluoedd arfog, y farnwriaeth a gweithwyr tân ac achub. Byddai parhau i wrthod derbyn goblygiadau llawn y dyfarniad a wnaed yn y Llys ond yn ychwanegu at yr ansicrwydd y mae aelodau yn ei brofi.

Caiff y mater ei ailgyfeirio i'r Tribiwnlys Cyflogaeth mewn perthynas ag ymglyfreithwyr yng nghynlluniau pensiwn diffoddwyr tân a'r farnwriaeth. Y Tribiwnlys fydd yn gyfrifol am bennu rhwymedi. Ochr yn ochr â'r broses hon, bydd y llywodraeth yn ymgysylltu â chynrychiolwyr cyflogwyr ac aelodau, yn ogystal â'r gweinyddiaethau datganoledig, er mwyn helpu i lywio eu cynigion i'r Tribiwnlys ac mewn perthynas â chynlluniau pensiwn gwasanaethau cyhoeddus eraill.

18. Rhwymedigaethau Digwyddiadol

Ymchwiliad i Blismona Cudd

Diben yr ymchwiliad hwn yw ymchwilio i ymgyrchoedd cudd a gynhaliwyd gan heddluoedd yng Nghymru a Lloegr ers 1968 a chyflwyno adroddiad arno. Bydd yr ymchwiliad yn ystyried y cyfraniad y mae plismona cudd wedi'i wneud i fynd i'r afael â throeddau, sut roedd/mae yn cael ei oruchwylio a'i reoleiddio, a'i effaith ar yr unigolion dan sylw – swyddogion yr heddlu ac eraill a ddaeth i gysylltiad â hwy.

Mae atebolrwydd wedi'i sefydlu a, gyda 11 o heddluoedd eraill, mae cyfreithwyr allanol wedi'u penodi i gynrychioli swyddog(ion) cyfredol. Cytunwyd y bydd Heddlu Dyfed-Powys yn

talau 5% o gostau paratoi cyffredinol y cwmni cyfreithiol. Ymdriniwyd ag unrhyw faterion cyfreithiol eraill yn ymwneud â Heddlu Dyfed-Powys yn fewnol.

Ar hyn o bryd, mae gwaith yr ymchwiliad ar gam rhy gynnar eto i ragweld yn gywir gostau pellach, felly ni wnaed unrhyw ddarpariaeth yn Natganiadau Cyfrifyddu 2018/19.

Hawliadau Lwfans Ar Alw Uned Ymdrin Ffynhonnell Benodedig

Mae Prif Gwnstabl Dyfed-Powys, ynghyd â Phrif Gwnstabiliaid eraill, yn wynebu hawliadau "Lwfans ar alw" o dan Reoliad 34 o Atodiad U i Reoliadau'r Heddlu 2003. Mae'r hawlwydwr yn swyddogion yr heddlu cyfredol a/neu wedi ymddeol ac yn aelodau o "Uned Ymdrin Ffynhonnell Benodedig (Ffynonellau Cudd-wybodaeth Ddynol)". Dywed yr hawlwydwr fod eu rolau yn gofyn iddynt ateb ffonau symudol a delio â'r sawl sydd am roi cudd-wybodaeth i'r heddlu. Hefyd, dywedant iddynt oruchwylio ymdrinwyr ffynonellau a bod y tasgau hyn wedi gofyn iddynt fonitro eu ffonau bob dydd.

Ar y cam hwn, ni phennwyd atebolrwydd ac felly ni fyddai'n briodol gwneud unrhyw ddarpariaeth yn Natganiadau Cyfrifyddu 2018/19. Hefyd ni ellir darparu amcangyfrif rhesymol o atebolrwydd ar y cam hwn.

19. Natur a graddau'r risgiau sy'n deillio o offerynnau ariannol

Risg Credyd

Symiau Masnach Derbyniadwy

Mae'r dadansoddiad canlynol yn crynhoi amlygiad posibl mwyaf y Prif Gwnstabl i risg credyd, yn seiliedig ar y profiad a gafwyd dros y pum blwyddyn ariannol ddiwethaf ar lefel diffyg talu ymhlith dyledwyr masnach, wedi'i addasu ar gyfer amodau presennol y farchnad. Yn unol â gofynion y Cod Ymarfer, dim ond manylion dyledwyr sydd wedi codi o ganlyniad i weithgareddau masnachu mae'r datgeliad isod yn eu cynnwys. Nid yw balansau na thrafodion sy'n deillio o swyddogaethau statudol (h.y. treth a thaliadau ardrethi annomestig cenedlaethol) wedi'u cynnwys yn y nodyn datgelu hwn, gan nad ydynt wedi codi o ganlyniad i weithgareddau masnachu cytundebol.

Cyfrifir Darpariaeth Drwg-ddyledion ar lefel Grŵp gan nad yw'r Prif Gwnstabl yn dal darpariaethau. Felly er gwybodaeth yn unig y rhoddir y ffigurau hyn.

Dyledwyr Gros y Grŵp £'000	Darpariaeth Drwg-ddyledion ar gyfer y Grŵp 2018/19 £'000	Darpariaeth Drwg-ddyledion ar gyfer 2018/19 fel % o Dyledwyr Masnach y Grŵp
2,091	51	2.45

Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar y Cyd 2018-19

Cyflwyniad a Chwmpas Cyfrifoldebau

Mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl yn gyfrifol am sicrhau bod eu busnes yn cael ei weinyddu yn unol â'r gyfraith, i'r safonau priodol a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu, bod cyfrif priodol yn cael ei roi amdano a'i fod yn cael ei ddefnyddio mewn ffordd effeithiol, effeithlon a darbodus. Mae dyletswydd arnynt hefyd i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn y ffordd y caiff eu swyddogaethau eu cyflawni.

Wrth gyflawni eu cyfrifoldeb cyffredinol, mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl hefyd yn gyfrifol am roi trefniadau priodol ar waith i lywodraethu materion a hwyluso eu swyddogaethau, sy'n cynnwys sicrhau bod system gadarn o reolaeth fewnol yn cael ei chynnal drwy gydol y flwyddyn a bod trefniadau ar waith i reoli risg.

Mae'r Datganiad hwn yn egluro sut mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl wedi cydymffurfio â'r Cod Llywodraethu Corfforaethol, sy'n adlewyrchu egwyddorion canllawiau Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) *Delivering Good Governance: Guidance Notes for Policing Bodies in England and Wales 2016 Edition*. Mae hefyd yn bodloni gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 (fel y'u diwygiwyd), mewn perthynas â'r datganiad rheolaeth fewnol a chyhoeddi'r datganiad llywodraethu blynyddol. Mae'r dull gweithredu a ddilynwyd eleni yn wahanol i'r un blaenorol yn yr ystyr bod y ddogfen hon yn amlinellu canfyddiadau gwerthuso i drefniadau llywodraethu a chaiff ei hategu gan fatrics tystiolaeth sy'n nodi sut mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl yn arddangos yr egwyddorion a'r ymddygiadau sy'n gysylltiedig â llywodraethu da.

Egwyddorion Llywodraethu Da

Mae [Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol](#) ar y cyd yn nodi'r systemau, y prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd a fydd yn sail i'r ffordd yr aiff Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a Heddlu Dyfed-Powys ati i lywodraethu eu gweithgareddau, ar y cyd ac ar wahân. Mae'r Fframwaith yn galluogi Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl i fonitro cyflawniadau yn erbyn y Cynllun Heddlu a Throseddau ac ystyried p'un a ydynt wedi arwain at ddarparu gwasanaethau priodol a chost-effeithiol, gan gynnwys gwerth am arian.

Mae'r system rheolaeth fewnol yn rhan sylweddol o'r fframwaith hwnnw a'i nod yw rheoli risg i lefel resymol a rhagweladwy. Ni all atal pob risg o fethu â chyflawni polisïau, nodau ac amcanion. Dim ond sicrwydd rhesymol, nid sicrwydd llwyr, o effeithiolrwydd y gall ei gynnig. Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus sydd wedi'i chynllunio i nodi a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni nodau ac amcanion y sefydliad, gwerthuso'r tebygolrwydd o wireddu'r risgiau hynny a'r effaith pe caent eu gwireddu, a'u rheoli'n effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus.

Mae Fframwaith CIPFA/Solace *Delivering Good Governance in Local Government*, sy'n berthnasol i gyrrff plismona, yn nodi'r saith egwyddor sy'n sail i drefniadau llywodraethu effeithiol er mwyn sicrhau bod y canlyniadau arfaethedig yn cael eu diffinio a'u cyflawni. Mae'r Datganiad hwn yn rhoi asesiad yn erbyn pob un o'r egwyddorion hynny.

A. Ymddwyn gydag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol a pharchu rheolaeth y gyfraith

Mae'r ddwy Gorfforaeth Undyn yn gweithio mewn ffordd agored a thryloyw, ac mae ganddynt brosesau ar waith i gefnogi egwyddor graidd moeseg ac uniondeb sy'n unol â Chod Moeseg y Coleg Plismona. Mae gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddu a'r Prif Gwnstabl bolisiâu a gweithdrefnau sy'n cydymffurfio â'r gyfraith yn ogystal â safonau moesegol priodol a safonau ymddygiad proffesiynol. Cyhoeddir datganiadau o fuddiannau a chofrestrau rhoddion a lletygarwch ar gyfer Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu a'r Prif Gwnstabl ac mae gweithdrefnau ar waith i gofnodi unrhyw wrthdaro buddiannau lle bo angen.

Yn ôl adolygiad o effeithiolrwydd, effeithlonrwydd a dilysrwydd yr heddlu (adolygiad PEEL) a gynhaliwyd gan Arolygiaeth Cwnstabliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi (yr Arolygiaeth) yn 2018, mae Dyfed-Powys yn 'Dda' yn annog penderfyniadau moesegol, ac mae arweinwyr yn hyrwyddo Cod Moeseg yr Heddlu ac yn gosod cywair moesegol. Caiff hyfforddiant ei ddarparu i arweinwyr sy'n cynnwys dilemâu moesegol.

Mae gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddu a'r Prif Gwnstabl bolisi chwythu'r chwiban yn ogystal â pholisi a phroses Tegwch yn y Gwaith sydd newydd gael eu rhoi ar waith ac sy'n hygyrch iawn. Mae ganddynt hefyd raglen profion cyffuriau ar hap i warchod rhag achosion o gamddefnyddio sylweddau.

Mae'r Pwyllgor Moeseg sy'n cyfarfod bob mis yn cynnwys cynrychiolwyr o Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu a'r Heddlu ac mae ganddo gadeirydd annibynnol o'r byd academiaidd. Mae'r Pwyllgor yn cael atgyfeiriadau gan y gweithlu drwy fewnwyd yr heddlu, a gellir gwneud atgyfeiriadau o'r fath yn ddiennw. Ar ôl i atgyfeiriad ddod i law, mae'r Pwyllgor yn penderfynu a yw'n fater moesegol ai peidio. Os yw'n fater moesegol, mae'r Pwyllgor yn comisiynu gwaith ymchwil pellach ac yn cael cyngor cyfreithiol, lle bo angen, er mwyn penderfynu sut i ymateb a chaiff yr atgyfeiriad ei uwchgyfeirio i Fwrdd Pobl yr Heddlu os tybir bod hynny'n briodol.

Fodd bynnag, yn gyffredinol, asesodd yr Arolygiaeth fod 'Angen Gwella' dilysrwydd Heddlu Dyfed-Powys. Mae'r meysydd i'w gwella yn cynnwys y canlynol:

- Y gallu a'r capasiti cyfyngedig i swyddogaethau gwrthlygredd fonitro pob system yn effeithiol ac yn gyflawn er mwyn nodi achosion o dorri rheolau a chamddefnydd yn rhagweithiol.
- Angen gwella mynediad at weithdrefnau tegwch yn y gwaith a thryloywder y gweithdrefnau hynny.
- Yr angen i sefydlu prosesau i nodi unrhyw anghymesuredd o ran recriwtio, cadw a dilyniant y gweithlu ynghyd â phrosesau dyrchafu teg a hygyrch.

Caiff yr argymhellion eu rhoi ar waith gan y byrddau llywodraethu priodol, a'u goruchwyllo gan Grŵp Llywodraethu'r Arolygiaeth.

B. Sicrhau bod yn agored ac ymgysylltu â rhanddeiliaid mewn ffordd gynhwysfawr

Mae ymgysylltu'n effeithiol â'r cyhoedd yn un o gyfrifoldebau statudol Comisiynwyr yr Heddlu a Throseddu, ac mae'n rhaid iddynt ofyn am farn y gymuned er mwyn pontio'r bwlch rhwng plismona a'r cyhoedd. Mae'r gwaith ymgysylltu hwn yn llywio'r blaenoriaethau plismona lleol a bennir gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddu fel y

nodir yng Nghynllun Heddlu a Throsedd Dyfed-Powys ar gyfer 2017-2021, y caiff y Prif Gwnstabl ei ddwyn i gyfrif amdano.

Mae Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn cyhoeddi gwybodaeth yn rheolaidd am waith a chyflawniadau'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl drwy eu priod wefannau, y cyfryngau cymdeithasol ac adroddiadau newyddion lleol a chenedlaethol. Mae hyn yn cynnwys cyhoeddi Adroddiad Blynyddol, cylchlythyrau deufisol y Comisiynydd, papurau a chofnodion cyfarfodydd cyhoeddus, yn ogystal â chofnodion o unrhyw benderfyniadau a wneir gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throsedd.

Ymgynghorir â'r cyhoedd yn barhaus er mwyn llywio penderfyniadau a chefnogi gweithgarwch craffu Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd. Cynhelir ymgynghoriadau penodol mewn perthynas â phenderfyniadau penodol, fel yr ymgynghoriad cyhoeddus ar braesept y dreth gyngor, ac i graffu ar weithgarwch yr Heddlu, megis y defnydd o rym a'r ffordd y mae'n ymdrin â'r defnydd o gyffuriau anghyfreithlon. Mae Panel yr Heddlu a Throsedd yn craffu ar Gomisiynydd yr Heddlu a Throsedd ac mae'r Panel hwn yn cynnwys aelodau o awdurdodau lleol sydd hefyd yn ymgynghori â'u cymunedau lleol ac yn cynnig adborth i Gomisiynydd yr Heddlu a Throsedd. Dau o brif gyfrifoldebau Panel yr Heddlu a Throsedd yw adolygu lefel y praesept a ddymunir yn ogystal â chymeradwyo penodiad y Prif Gwnstabl a rolau statudol o fewn Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd.

Mae 'Cysylltu â Chymunedau' yn un o flaenoriaethu'r Cynllun Heddlu a Throsedd ac er bod tystiolaeth o arfer da, ni chaiff gweithgarwch yr Heddlu a Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd ei gydgyssylltu'n ddigonol. Nodwyd bod hwn yn faes i'w wella a chynigiwyd y dylid gwneud newidiadau i drefniadau llywodraethu'r sefydliad er mwyn mynd i'r afael â hyn a fydd yn arwain at gysoni strategaethau ymgysylltu Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl drwy Fwrdd a gaiff ei gadeirio ar y cyd.

C. Pennu canlyniadau o ran buddiannau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy

Y Cynllun Heddlu a Throsedd yw'r cynllun corfforaethol pum mlynedd a bennir gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throsedd ac a gaiff ei roi ar waith gan y Prif Gwnstabl. I gefnogi hyn, mae'r Prif Gwnstabl wedi datblygu Cynllun Cyflenwi a rhoddir adroddiadau i Gomisiynydd yr Heddlu a Throsedd ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Cyflenwi hwn. Mae Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd yn rhoi gwybodaeth i'r cyhoedd am weithgarwch drwy'r wefan a thrwy weithgareddau ymgysylltu amrywiol, fel y daflen ar y dreth gyngor a gaiff ei hanfon i bob cartref yn ardal Dyfed-Powys.

Fodd bynnag, yn ôl arolygiad PEEL Arolygiaeth Cwnstabliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi, mae cynllunio i'r dyfodol yn faes lle mae angen i'r Heddlu wella. Mae angen i'r Heddlu gael dealltwriaeth well o alw a'r hyn sy'n effeithio arno, fel y gall ddefnyddio ei adnoddau'n effeithlon a chynllunio i'r dyfodol yn effeithiol. Byddai dealltwriaeth glir o alw nawr ac yn y dyfodol yn rhoi'r sefydliad mewn sefyllfa gref gan y byddai ganddo sylfaen dystiolaeth gadarn i lywio strategaeth y sefydliad, er enghraifft mewn perthynas ag ystadau, TG a gweithio hyblyg. Drwy hynny, dylai'r Heddlu wneud mwy i sicrhau bod buddiannau busnes ac elw ar fuddsoddiadau mewn cynlluniau cyfalaf yn cael eu sicrhau a'u gwireddu, maes lle cafodd yr heddlu ei feirniadu gan yr Arolygiaeth yn ddiweddar.

D. Penderfynu ar yr ymyriadau sydd eu hangen i sicrhau y cyflawnir y canlyniadau arfaethedig.

Caiff cynlluniau adnoddau manwl eu llunio'n flynyddol a'u cyhoeddi yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolog. Mae'r rhain yn asesu'r adnoddau sydd eu hangen ar sail tybiaethau priodol er mwyn galluogi Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl i flaenoriaethu galw croes am wasanaethau.

Mae'r trefniadau llywodraethu a gyflwynwyd yn ystod 2018/19 yn cefnogi camau i wneud penderfyniadau cadarn er mwyn cyflawni'r canlyniadau gofynnol. Roedd y strwythur diwygiedig wedi ceisio dwyn ynghyd nifer o gyfarfodydd gwahanol a chynnig llwybr adrodd clir ar gyfer gwneud penderfyniadau a chymryd camau gweithredu. Drwy leihau nifer y cyfarfodydd, caiff y trefniadau llywodraethu eu harwain yn bennaf gan Brif Swyddogion ond mae cyfrifoldebau penderfynu wedi cael eu datganoli fel y gellir cymryd camau hyblyg ac ymatebol a sicrhau canlyniadau gwell. Caiff atebolrwydd ei gefnogi gan y strwythur a'r prosesau llywodraethu sydd ar waith. Mae systemau monitro perfformiad yn cael eu hadolygu ar hyn o bryd er mwyn gallu gwneud penderfyniadau sy'n seiliedig ar dystiolaeth.

O fewn y strwythur, caiff risgiau eu rheoli a'u trin yn ystod cyfarfodydd fel y nodir yn y Cofrestrau Risgiau Corfforaethol a Dynamig; argymhellion sy'n deillio o arolygiadau thematig ac ad hoc gan Arolygiaeth Cwnstabiliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi; ynghyd ag unrhyw gamau gweithredu sy'n deillio o Ddatganiad Rheoli'r Heddlu, dogfen flynyddol sy'n edrych i'r dyfodol.

Mae dysgu gwersi yn hollbwysig er mwyn sicrhau y caiff gwelliannau parhaus eu gwneud fel y gellir darparu gwasanaeth effeithlon ac effeithiol sy'n ddynamig ac yn ymateb i anghenion cymunedau. Fodd bynnag, mae ein hasesiad yn awgrymu bod cyfleoedd ar gael i raeadru gwersi i'w dysgu mewn ffordd fwy strwythuredig a chyson, drwy gyflwyno prosesau a gaiff eu llywio gan y strwythur llywodraethu ac nad ydynt, felly, yn dibynnu'n gyfan gwbl ar unigolion.

Defnyddir proses achosion busnes ffurfiol i ystyried prosiectau ac mae byrddau prosiect ar gael hefyd sy'n monitro'r ffordd y caiff mentrau a chynlluniau y cytunwyd arnynt eu rhoi ar waith a'u cyflawni.

Mae cynnydd amlwg wedi cael ei wneud i ystyried cyfleoedd i gydweithio ag eraill er mwyn gwella effeithlonrwydd a darparu gwasanaeth gwell a mwy cadarn. Fodd bynnag, mae pryderon wedi cael eu codi mewn perthynas â threfniadau llywodraethu rhywfaint o weithgarwch cydweithio rhanbarthol yr heddlu a faint o sicrwydd y gellir ei roi bod y gweithgarwch hwn yn cynnig gwerth am arian. Er mwyn sicrhau bod sylw priodol yn cael ei roi i sefydlu rheolaeth ariannol a threfniadau llywodraethu da ar gyfer pob gweithgarwch cydweithio, mae hyn wedi cael ei nodi ar y Gofrestr Risgiau Corfforaethol a chaiff ei fonitro drwy'r strwythurau llywodraethu. At hynny, bydd Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau yn dod yn Gadeirydd Grŵp Plismona Cymru Gyfan ac mae'n bwriadu canolbwyntio ar lywodraethu da ym maes cydweithio.

Yn ystod 2018, cynhaliwyd adolygiad o Fwrdd Comisiynu Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau, a arweiniodd at newid aelodau, Cylch Gwaith a phwyslais y Bwrdd. Mae'r Bwrdd Cynghori ar Gomisiynu, fel y'i gelwir bellach, yn gweithio fel corff adolygu i Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddau Dyfed-Powys gan roi cyngor iddo ar ddyfarnu arian grant neu dendro am wasanaethau. Mae hyn yn cynnwys sicrhau bod elw'n cael ei wneud ar fuddsoddiadau a bod effaith gwasanaethau'n cael ei gwerthuso. Mae'r Bwrdd, sy'n cynnwys aelod o Banel yr Heddlu a Throseddau a chynrychiolwyr o gynlluniau gwirfoddoli'r Comisiynydd, yn canolbwyntio ar graffu ar wasanaethau a dwyn darparwyr gwasanaethau i gyfrif. Mae hyn wedi bod yn ddatblygiad sylweddol yn y broses o

werthuso gwasanaethau a gomisiynwyd, ond mae mwy i'w wneud o hyd i sicrhau bod dealltwriaeth glir o effaith gwasanaethau o'r fath a'r elw a wneir ar fuddsoddiadau.

E. Datblygu gallu'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth ac unigolion ynddo

Mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl wedi diffinio strwythurau a rolau o fewn y sefydliadau er mwyn sicrhau arweinyddiaeth effeithiol. Caiff hyn ei gefnogi gan y Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol sy'n nodi'r rolau a'r cyfrifoldebau ac sy'n hollbwysig er mwyn cyflawni'r strategaeth a'r cynlluniau sydd ar waith.

Ym mis Hydref 2018, cafodd system ddatblygu newydd ei chyflwyno i olrhain perfformiad a chynnydd unigolion. Cyflwynwyd y Proffil Asesu Datblygiad yn lle'r system berfformiad flaenorol nad oedd yn diwallu anghenion y sefydliad mwyach. Gan ddefnyddio'r Proffil, bydd modd monitro perfformiad unigolyn drwy gydol ei yrfa a bydd hyn yn helpu i reoli doniau a datblygu sgiliau. Fodd bynnag, mae'n ddyddiau cynnar i'r system o hyd ac mae angen iddi gael ei gwreiddio ym mhob rhan o'r sefydliad.

Mae Rhaglen Arweinyddiaeth Weddnewidiol y Sefydliad wedi parhau i gefnogi newid mewn diwylliant tuag at arddull hyfforddi a gwelliant parhaus o fewn yr Heddlu a Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau. Drwy barhau i roi'r rhaglen hon ar waith, bydd pob swyddog ar reng arolygydd neu uwch a staff yr heddlu sydd ar lefel gyfatebol yn cael hyfforddiant i wreiddio ethos arweinyddiaeth weddnewidiol ymhellach.

Drwy ddadansoddi galw'n well, cynllunio'r gweithlu'n strategol a rhagweld y dyfodol, bydd modd recriwtio a hyfforddi staff fel bod capasiti'r Heddlu'n parhau i fod yn briodol ac yn gynaliadwy i ateb y galw yn y dyfodol.

Mae Adran Safonau Proffesiynol Heddlu Dyfed-Powys yn parhau i weithio'n galed er mwyn delio â chwynion yn gyflymach, mater y mae Swyddfa Annibynnol Cwynion yr Heddlu (IOPC) wedi craffu arno'n agos. Mae'n gadarnhaol nodi bod gwelliannau mawr wedi cael eu gwneud dros y blynyddoedd diwethaf ac, o safbwynt yr amser a gymerir i gau achosion drwy brosesau datrys lleol ac ymchwiliadau cymesur, mae'r Heddlu naill ai'n perfformio'n well neu'n gystal â'r Heddlu Tebycaf a ffigurau cyfartalog cenedlaethol. O safbwynt cofnodi cwynion o fewn 10 diwrnod gwaith, mae perfformiad yn gyson well na'r Heddlu Tebycaf a ffigurau cyfartalog cenedlaethol. Mae ôl-groniad blaenorol ym maes fetio a nodwyd gan Arolygiaeth Cwnstabiliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi hefyd wedi cael ei glirio.

Mae'n amlwg, felly, fod yr Adran wedi gwneud cynnydd sylweddol o ran amseroldeb yn gyffredinol ac mae hyn yn deillio o'r gwelliannau sylweddol a wnaed wrth ymdrin â chwynion dros y blynyddoedd diwethaf. Un o'r prif broblemau sydd wedi wynebu'r Adran o ran amseroldeb yw'r cynnydd mewn 'achosion etifeddol' sydd wedi amharu ar berfformiad cyffredinol yr Adran. Dim ond nifer fach o'r achosion hyn sydd ar ôl i'w cau.

Mae'r Adran Safonau Proffesiynol yn cynnal cyfarfodydd dwywaith y flwyddyn gyda swyddog cyswllt yr IOPC ac yn ystod y rheini caiff Heddlu Dyfed-Powys ei ddwyn i gyfrif am berfformiad o ran delio â chwynion ac ymddygiad. Yn 2018/19 ni chafwyd unrhyw argymhellion sylweddol gan yr IOPC.

F. Rheoli Risgiau a Pherfformiad drwy Reolaeth Fewnol Gadarn a Threfniadau Rheoli Ariannol Cyhoeddus Cadarn

Mae diwylliant rheoli risg wedi'i wreiddio ar bob lefel yn y ddau sefydliad, ac mae prosesau cadarn ar waith i sicrhau bod risgiau'n cael eu nodi a'u monitro drwy gofrestrau risgiau corfforaethol a dynamig. Mae risgiau yn eitem sefydlog ar agendâu pob bwrdd yn yr Heddlu, a chânt eu hadolygu'n rheolaidd gan Fwrdd Gweithredol yr Heddlu a'r Bwrdd Plismona. Mae'r Cydbwyllgor Archwilio yn goruchwyllo trefniadau rheoli risg ac yn rhoi cyngor ac arweiniad yn rheolaidd.

Mae trefniadau sicrwydd Heddlu Dyfed-Powys yn cynnwys y tair llinell o amddiffyn. Y cyntaf yw cyfrifoldeb goruchwyliol; yr ail yw prosesau hapsamplu a gwiriadau sicrhau ansawdd a gynhelir gan reolwyr a'r gwasanaeth archwilio mewnol; a'r trydydd yw sicrwydd annibynnol drwy brosesau craffu yn y byrddau llywodraethu, swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau, a'r tîm archwilio allanol ac arolygiaethau eraill.

Mae'r system rheolaeth fewnol yn rhan sylweddol o'r Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol a'i nod yw rheoli risg i lefel resymol a rhagweladwy. Ni all ddileu pob risg o fethu â chyflawni polisïau, nodau ac amcanion. Dim ond sicrwydd rhesymol, nid sicrwydd llwyr, o effeithiolrwydd y gall ei gynnig. Caiff canfyddiadau'r adolygiad blynyddol o'r system rheolaeth fewnol eu hystyried gan y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl, a chânt eu hadolygu'n annibynnol gan y Cydbwyllgor Archwilio.

Mae trefniadau llywodraethu yn helpu i fonitro perfformiad mewn ffordd amserol a phenodol ar wahanol lefelau yn y sefydliadau. Wrth gyflawni ei gyfrifoldebau statudol, mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau'n dwyn y Prif Gwnstabl i gyfrif yn gyhoeddus am berfformiad yr Heddlu yng nghyfarfodydd chwarterol Bwrdd Atebolrwydd yr Heddlu, lle mae'n cynnig her adeiladol ac yn annog trafodaeth am berfformiad y sefydliad. Yn ei dro, mae Panel yr Heddlu a Throseddau yn dwyn Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau i gyfrif bob chwarter am y ffordd y mae'n cyflawni ei gyfrifoldebau statudol.

Er bod trefniadau ar waith i fonitro perfformiad, mae lle i wella ein dealltwriaeth o fuddiannau busnes. Mae enghreifftiau o arfer da yn y cynlluniau cyflawni busnes, ond mae angen gwreiddio hyn ym mhob rhan o'r sefydliad, er mwyn sicrhau bod penderfyniadau'n cael eu gwneud ar sail gwybodaeth gywir a chadarn. I gefnogi hyn, mae gwaith yn mynd rhagddo i ailddiffinio strwythurau adrannol.

G. Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio er mwyn sicrhau atebolrwydd effeithiol

Mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl yn sicrhau bod penderfynwyr sy'n ymwneud â darparu gwasanaethau yn atebol iddynt drwy'r trefniadau llywodraethu sydd ar waith yn y ddau sefydliad. Mae gwefannau'r ddau ohonynt yn cynnwys gwybodaeth sy'n berthnasol i'r cyhoedd a rhanddeiliaid, yn unol â'r ddeddfwriaeth. Mae'r Comisiynydd wedi cael Nod Ansawdd Tryloywder gan Comparing Police and Crime Commissioners (CoPaCC), sef sefydliad cenedlaethol sy'n monitro trefniadau llywodraethu heddluoedd i gydnabod hyd a lled y wybodaeth a geir ar y wefan.

Caiff penderfyniadau a wneir gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddau eu cyhoeddi ar ei wefan mewn ffordd amserol ac fe'u cyflwynir yn gyhoeddus i Banel yr Heddlu a Throseddau fel y gall graffu arnynt bob chwarter.

Mae'r Cydbwyllgor Archwilio yn rhoi cyngor ar y rhaglen flynyddol o waith archwilio mewnol ac yn llunio adroddiad blynyddol sy'n crynhoi prif ganfyddiadau a chanlyniadau'r

holl waith archwilio. Caiff argymhellion o ran gwella gwasanaethau eu rhoi ar waith a chyflwynir adroddiadau arnynt i'r Pwyllgor, ond mae pryderon ar adegau ynghylch pa mor gyflym y caiff camau gweithredu eu cymryd. Fel y cyfryw, mae trefniadau bellach ar waith i ganfyddiadau gweithgarwch Archwilio Mewnol gael eu monitro gan Gyd-grŵp Archwilio a Sicrhau Ansawdd yr Heddlu a Swyddfa'r Comisiynydd, a fydd yn annog camau i ymateb yn amserol.

At hynny, mae'r Cydbwyllgor Archwilio wedi derbyn mwy o gyfrifoldeb ym maes craffu annibynnol a rhoi barn ar Argymhellion Arolygiaeth Cwnstabiliaeth Ei Mawrhydi ac ar Nodi a Rheoli Risgiau.

Prin yw capasiti'r heddlu i archwilio a sicrhau ansawdd llawer o agweddau ar brosesau plismona sydd, yn ei dro, wedi effeithio ar y gallu i ddefnyddio canlyniadau archwilio i ysgogi gwelliannau.

Adolygu Effeithiolrwydd

Mae'r Prif Gwnstabl a'r Comisiynydd, o leiaf bob blwyddyn, yn gyfrifol am gynnal adolygiad o effeithiolrwydd eu fframwaith llywodraethu, gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. Caiff yr adolygiad o effeithiolrwydd ei lywio gan waith y Grŵp Llywodraethu Corfforaethol, uwch-reolwyr o fewn y sefydliadau sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu, adroddiad blynyddol y pennaeth archwilio mewnol a hefyd gan sylwadau a wneir gan yr archwilydd allanol ac asiantaethau ac arolygiaethau adolygu eraill. Mae'r Grŵp Llywodraethu Corfforaethol yn bennaf cyfrifol am adolygu trefniadau llywodraethu, gyda chofnodion a champau gweithredu yn cael eu hadolygu gan y Cydbwyllgor Archwilio. Mae Cadeirydd y Cydbwyllgor Archwilio yn aelod o'r Grŵp Llywodraethu Corfforaethol, a chaiff Cofnodion y Grŵp hwn eu cyflwyno i'r Cydbwyllgor Archwilio.

Cyfarfu'r Grŵp Llywodraethu Corfforaethol bedair gwaith yn ystod y flwyddyn ddiwethaf er mwyn coladu tystiolaeth ac asesu cynnydd yn erbyn matrices tystiolaeth a gynlluniwyd i ddangos cydymffurfiaeth Gwasanaethau Plismona â'r Egwyddorion Craidd. Y matrices hwn yw'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer y Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn.

Yn unol â'r rheoliadau, mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl wedi adolygu effeithiolrwydd y gwasanaeth archwilio mewnol. Mae'r gwasanaeth wedi cydymffurfio â holl Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus (PSIAS).

Prif rôl Archwilydd Mewnol yw rhoi sicrwydd i'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl ynglŷn ag effeithiolrwydd y rheolaethau sydd ar waith i reoli risgiau. I'r perwyl hwn, mae'r Archwilydd Mewnol yn cyflwyno barn flynyddol ar effeithiolrwydd y rheolaethau a adolygwyd gan y tîm archwilio mewnol yn ystod y flwyddyn. Mae'r farn flynyddol hon, a nodir yn adroddiad blynyddol yr Archwilydd Mewnol, yn un o'r ffynonellau allweddol o dystiolaeth sy'n ategu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Gan gyfeirio at 2018/19, mynegodd yr archwilydd mewnol, TIAA Cyf, y farn ganlynol:

“TIAA is satisfied that for the areas reviewed during the year that the Police and Crime Commissioner for Dyfed-Powys and Chief Constable Dyfed-Powys Police has reasonable and effective risk management, control and governance processes in place. Also, there was evidence to support the achievement of value for money with regard to economy, efficiency or effectiveness of the systems reviewed. This opinion is based solely on the matters that came to the attention of TIAA during the course of the internal audit reviews carried out during the year and is not an opinion on all elements of the risk management, control and governance processes or the ongoing financial viability which must be obtained

by the Police and Crime Commissioner and the Chief Constable from the various sources of assurance”.

Rhoddodd Swyddfa Archwilio Cymru farnau archwilio diamod o ran cyfrifon 2017/18 i'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl ac roedd yn fodlon bod gan y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl drefniadau priodol ar waith yn ystod y flwyddyn er mwyn sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran eu defnydd o adnoddau.

Mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl wedi cydymffurfio â'r gofyniad statudol newydd i gau cyfrifon yn derfynol erbyn diwedd mis Gorffennaf. Mae'r dyddiad cau cynharach hwn wedi cael effaith fawr ar yr amserlenni ar gyfer llunio'r datganiad o gyfrifon a'r datganiad llywodraethu blynyddol, ond gwnaed paratoadau digonol ar gyfer hyn a llwyddwyd i'w bodloni.

Ceir crynodeb isod o'r camau gweithredu y cadarnhawyd eu bod yn mynd rhagddynt o fewn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer 2017/18:

Cam gweithredu	Cynnydd
Ystyried egwyddorion datblygu cynaliadwy ar gyfer pob datblygiad allweddol fel rhan o broses drws ffrynt newydd ar gyfer syniadau, achosion busnes a gwaith cynllunio yn y dyfodol	Yn mynd rhagddo: Cyflwynir modelau achos busnes o fewn Dyfed-Powys. Rhaid i bob achos am adnoddau gael ei gyflwyno mewn achos busnes rhesymegol, sy'n gydnaws â Model Llyfr Gwyrdd y Trysorlys. Mae templed corfforaethol ar gyfer achosion busnes wedi cael ei ddatblygu a bydd yn sicrhau y cyfeirir at egwyddorion datblygu cynaliadwy.
Ymgorffori'r Cynllun Cyflenwi ar gyfer yr Heddlu a Throseddau yn y sefydliad drwy drefniadau llywodraethu priodol, gan gynnwys strwythurau perfformiad.	Cwblhawyd: Mae cynllun cyflenwi yr heddlu a throseddau wedi ei ymgorffori ym mhob rhan o'r sefydliad ac yn y trefniadau llywodraethu.
Cwblhau'r Meysydd i'w Gwella Hanesyddol a oedd wedi'u cynnwys yn arolygiadau Effeithlonrwydd Effeithiolrwydd a Chyfreithlondeb yr Heddlu (PEEL) Arolygiaeth Cwnstabl a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi er mwyn gwella graddio ym mhob un o'r pedwar maes.	Yn mynd rhagddo: Mae rhaglen dreigl ar waith i graffu ar Feysydd i'w Gwella sy'n weddill yn deillio o arolygiadau'r Arolygiaeth a gwnaed cryn dipyn o gynnydd yn cwblhau'r rhain. Y gwahanol Fyrddau a Grwpiau Llywodraethu sy'n gyfrifol am fynd i'r afael â'r rhain a cheir goruchwyliaeth bellach gan Grŵp Llywodraethu'r Arolygiaeth er mwyn sicrhau bod cynnydd yn cael ei wneud.
Pennu a chyhoeddi cynllun o'n prosesau a'n systemau archwilio a'n profion cydymffurfiaeth ein hunain. Cysylltu'r cynllun gweithredu llywodraethu corfforaethol â'r gofrestr risg.	Yn mynd rhagddo: Mae cynllun archwilio wrthi'n cael ei ddatblygu yn dilyn ymarfer i ddeall pa archwiliadau a phrofion sydd eisoes ar waith o fewn Heddlu Dyfed-Powys. Y Grŵp Archwilio a Sicrhau Ansawdd sy'n gyfrifol am oruchwyllo cynnydd mewn perthynas â'r gwaith hwn.

Yn y tabl isod, ceir crynodeb o gamau gweithredu 2018/19 a manylir ar y cynnydd a wnaed:

Cam gweithredu	
Ymgorffori proses Datganiad Rheoli Heddluoedd Arolygiaeth Cwnstabiliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi a'i defnyddio fel adnodd cynllunio strategol er mwyn nodi bylchau o ran gallu Heddlu Dyfed-Powys a mynd i'r afael â blaenoriaethau plismona.	Cwblhawyd: Mae hyn ar waith yn llawn. Roedd gweithgor a gadeiriwyd gan y Dirprwy Brif Gwnstabl wedi cyfarfod bob mis ac mae gwaith yn mynd rhagddo i ddatblygu penodau ar gyfer Datganiad Rheoli'r Heddlu 2019/20. Mae disgwyl i Ddatganiad Rheoli 2 2019/20 gael ei gyflwyno ar 31 Mai 2019.
Sefydlu 'proses drws ffrynt' er mwyn nodi prosiectau newid mawr sy'n dod i'r amlwg yn gorfforaethol a'u blaenoriaethu, gan sicrhau'r gallu a'r adnoddau angenrheidiol i weithredu'r rhaglenni hyn.	Cwblhawyd: Mae 'proses drws ffrynt' wedi cael ei sefydlu, drwy'r Fforwm Goruchwylio Newid i gychwyn, er mwyn adrodd i'r Bwrdd Cyllid, Effeithlonrwydd a'r Dyfodol
Sefydlu ac ymgorffori'n gyson systemau archwilio a sicrhau ansawdd er mwyn gwella ansawdd data a gwella dull Heddlu Dyfed-Powys o reoli gwybodaeth.	<p>Camau gweithredu yn mynd rhagddynt: mae cynnydd wedi cael ei wneud ond mae'n annhebygol y bydd modd datrys hyn yn llawn gan ddefnyddio'r systemau TG presennol. Mae'r gwelliannau a wnaed hyd yma o ran ansawdd data a rheoli gwybodaeth wedi'u nodi isod</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cyflwyniad ar ansawdd data (Llenwi, Gwirio, Paru) • Adolygiad o weithdrefnau paru awtomatig o fewn Cudd-wybodaeth Genedlaethol yr Heddlu (PNI) • Nodi unigolion Rheoli Gwybodaeth yr Heddlu 1 a mynd i'r afael â chofnodion dyblyg • Newidiadau i brosesau data symudol er mwyn annog gwiriadau cynnar yn erbyn cofnodion PNI a pharu lle bo hynny'n briodol • Cynnal proses gaffael ar gyfer System Rheoli Cofnodion newydd • Arolygiad gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ar ddechrau mis Chwefror 2019 <p>Mae angen gwneud mwy o safbwynt diogelwch gwybodaeth. Mae'r heddlu wedi recriwtio Archwilydd Diogelu Data.</p> <p>Caiff cynlluniau archwilio ym maes rheoli gwybodaeth eu datblygu ymhellach pan fydd adnoddau wedi ymwreiddio.</p> <p>Mae diffyg capasiti i gynnal a chydlynu gwiriadau sicrhau ansawdd mewnol a phrosesau hapsamplu yn effeithio ar lif gwybodaeth drwy'r strwythur llywodraethu, gan gyfyngu ar y gallu i ysgogi gwelliannau.</p>
Gwella trefniadau rheoli ariannol er mwyn sicrhau bod pwysau ariannol yn cael eu nodi'n gynnar er mwyn hwyluso cynlluniau lliniaru cadarn.	Camau gweithredu yn mynd rhagddynt: Mae'r Grŵp Cyllid Aur wedi cael ei sefydlu ac mae 4 is-grŵp yn atebol iddo. <p>Y 4 is-grŵp yw Gweithio Goramser, Cynhyrchu Incwm, y Cynllun Ariannol Tymor Canolig a Chaffael.</p> <p>At hynny, mae capasiti ychwanegol wedi cael ei recriwtio ar gyfer tîm cyllid yr heddlu. Dechreuodd dau</p>

	<p>Gyfrifydd ychwanegol ym mis Tachwedd 2018 yn ogystal â'r Cyfarwyddwr Cynorthwyol – Cyllid ym mis Rhagfyr 2018.</p> <p>Caiff y sefyllfa ariannol ei monitro o hyd drwy'r strwythur llywodraethu ffurfiol a'r Grŵp Cyllid Aur sydd wedi parhau i gyfarfod bob mis.</p> <p>Cynhaliwyd y Seminar Cyllid Blynnyddol ar 30 Tachwedd 2018 ac, gan adeiladu ar hyn, 'derbyniodd' Panel yr Heddlu a Throseddu gynnig y Comisiynydd i gynyddu'r praesept 10.7% yn ei gyfarfod ar 25 Ionawr 2019.</p> <p>Mae trafodaethau wedi parhau ar gadernid a chynaliadwyedd ariannol dros y tymor canolig a bydd hyn yn rhoi ffocws i waith yr is-grŵp Cynllunio Ariannol Tymor Canolig a'r Grŵp Galw ac Effeithlonrwydd dros y misoedd nesaf.</p> <p>Mae gwaith yn mynd rhagddo o fewn yr Adran Gyllid i adolygu a symleiddio trefniadau adrodd ariannol ac mae ystyriaeth hefyd yn cael ei rhoi i amseriad a threfn y broses adrodd ariannol drwy'r strwythur llywodraethu. Mae ystyriaeth hefyd yn cael ei rhoi i'r strwythur adnoddau gorau ar gyfer yr Adran Gyllid.</p>
<p>Datblygu Strategaeth gynhwysfawr ar gyfer Heddlu Dyfed-Powys yn unol â Gweledigaeth Blismona 2025 a blaenoriaethau rhanbarthol, gan nodi'n glir flaenoriaethau Heddlu Dyfed-Powys o ran Ystadau, TGCh, Pobl a darparu gwasanaethau.</p>	<p>Cwblhawyd: Mae Strategaeth yr Heddlu wedi cael ei hintegreiddio â gwaith cynllunio strategol hirdymor i'r dyfodol. Nodwyd hyn yng Nghyflwyniad Strategol Arolygiaeth Cwnstabiliaeth Ei Mawrhydi.</p> <p>Cafodd y ddogfen a chrynodeb un dudalen eu cyflwyno i'r Bwrdd Plismona gytuno arnynt.</p>
<p>Cynnal adolygiad o strwythurau llywodraethu er mwyn sicrhau effeithiolrwydd a phrosesau atebolrwydd a chyfathrebu cadarn.</p>	<p>Camau gweithredu yn mynd rhagddynt: Cafodd adroddiad ei gyflwyno i Brif Swyddogion a chafodd ei ystyried yn ehangach yng nghyfarfod Bwrdd Gweithredol yr Heddlu ym mis Mai 2019. Cytunwyd ar strwythur diwygiedig a gaiff ei roi ar waith o 3 Mehefin 2019.</p>
<p>Sefydlu ac ymgorffori systemau sicrwydd er mwyn ategu a chefnogi gweithgarwch archwilio a sicrwydd Heddlu Dyfed-Powys, gan sicrhau y creffir ar berfformiad mewn modd annibynnol, sy'n canolbwyntio ar y cyhoedd</p>	<p>Camau gweithredu yn mynd rhagddynt: Mae ymarferion craffu manwl a phaneli craffu wedi'u sefydlu. Defnyddir adborth gan y cyhoedd i roi ffocws i themâu craffu yn y dyfodol. Bydd fframwaith craffu gwell, ar ôl iddo gael ei gymeradwyo, yn cynyddu'r amrywiaeth o systemau sicrwydd sydd ar gael i Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu, sy'n ymwneud â rhanddeiliaid ehangach gan gynnwys y cyhoedd.</p>
<p>Sefydlu ac ymgorffori gweithgarwch monitro perfformiad mewnol o fewn Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu er mwyn darparu ffocws a dangos atebolrwydd ac effeithiolrwydd.</p>	<p>Cwblhawyd: Mae Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu wedi datblygu fframwaith dangosyddion perfformiad yn seiliedig ar Brotocol Plismona 2011. Mae hwn wedi cael ei lenwi gan ddata ar gyfer chwarter dau, tri a phedwar 2018/19 a chyflwynwyd adroddiadau chwarterol arno i Banel yr Heddlu a Throseddu er mwyn dangos perfformiad y swyddfa yn erbyn cyfrifoldebau statudol y Comisiynydd.</p>

Barn

Ni all unrhyw ddatganiad rheolaeth fewnol roi sicrwydd absoliwt yn erbyn colled berthnasol; bwriad y datganiad hwn yw rhoi sicrwydd rhesymol.

Ar ôl adolygu'r ffynonellau sicrwydd a nodir yn y datganiad hwn, rydym yn fodlon bod trefniadau llywodraethu boddhaol ar waith gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl, gan gynnwys systemau priodol ym maes rheolaeth fewnol a rheoli risgiau sy'n helpu i sicrhau y caiff swyddogaethau eu cyflawni'n effeithiol.

Casgliad

Mae'r adolygiad o drefniadau llywodraethu Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Prif Gwnstabl dros y flwyddyn ddiwethaf wedi nodi nifer o feysydd o fewn Gwasanaethau Plismona a fyddai, o'u cyflawni, yn dangos gwell atebolrwydd, tryloywder a threfniadau gweithio effeithiol, yn ogystal ag atgyfnerthu ymhellach y trefniadau llywodraethu sydd ar waith.

Mae'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl yn ymrwymedig i broses o wella trefniadau llywodraethu'n barhaus a byddant yn cymryd camau i fynd i'r afael â'r meysydd i'w gwella a nodwyd. Bydd y camau a gaiff eu cymryd a'u rhoi ar waith yn cael eu monitro fel rhan o'r adolygiad blynyddol nesaf.

Camau Nesaf

Cam gweithredu	Perchennog
Y gallu a'r capasiti i fynd i'r afael â llygredd yn effeithiol a monitro systemau'n llawn er mwyn nodi achosion o dorri rheolau a chamddefnydd yn rhagweithiol	Dirprwy Brif Gwnstabl, Prif Uwcharolygydd Adran Gwasanaethau Pobl
Hygyrchedd a thryloywder nifer o brosesau adnoddau dynol	Cyfarwyddwr Cynorthwyol Gwasanaethau Pobl
Cydgysylltu gweithgarwch Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a Heddlu Dyfed-Powys	Pennaeth Staff Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a'r Dirprwy Brif Gwnstabl
Dealltwriaeth well o alw nawr ac yn y dyfodol er mwyn cefnogi gwaith cynllunio i'r dyfodol a llywio strategaethau'r sefydliad	Dirprwy Brif Gwnstabl
Ffordd fwy strwythuredig a chyson o ddysgu o ddatrys problemau, camgymeriadau a gwersi a ddysgir.	Dirprwy Brif Gwnstabl
Strwythurau llywodraethu a rheolaeth ariannol ar gyfer trefniadau cydweithio.	Cyfarwyddwr Cynorthwyol Cydweithio
Gwreiddio'r Proffil Asesu Datblygiad yn y sefydliad	Dirprwy Brif Gwnstabl, Cyfarwyddwr Cynorthwyol Gwasanaethau Pobl.
Dealltwriaeth well o fuddiannau busnes	Dirprwy Brif

	Gwnstabl
Amseroldeb wrth roi argymhellion Archwilio Mewnol ar waith	Cyfarwyddwr Cynorthwyol Cydweithio a Phennaeth Staff Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd
Gwerthuso gwasanaethau a gomisiynydd	Pennaeth Staff Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd
Purdah ar gyfer etholiadau Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd – rheoli cydberthnasau a sicrhau tegwch a chydaddoldeb.	Pennaeth Staff (a Swyddog Monitro) Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd

Llofnodwyd:	Llofnodwyd:
Dafydd Llewelyn	Mark Collins
Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd	Prif Gwnstabl
Dyddiad:	Dyddiad:

Llofnodwyd:	Llofnodwyd:	Llofnodwyd:
Beverley Peatling	Carys Morgans	Edwin Harries
Prif Swyddog Ariannol, Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd	Pennaeth Staff a Swyddog Monitro	Cyfarwyddwr Cyllid
Dyddiad:	Dyddiad:	Dyddiad: